

Eiusdem nois. Hoc fuit cōfecto iā bello macedonico: in quo Romani quorū dā Asiæ populorū armis & OLI
 opa fuerāt usi: debellata ergo puīcia & paratis rebus oībus: cū ad socios remitterent classē: ei legatōi
 præfecere. C. Plauciū senatoriū uirū & i republica nō obscurū: qui cū Tarētū puenisset uxor eius Hore/
 stilla quā itineris comitē secū adduxerat morbo implicita perit: cuius mortē cū æquo aīo ferre nō pos/
 set iter ipsam funeris officiū stricto ensi icubuit: & ita quos semel fortuna cōiunxerat mors nō diremit: nam uterq;
 eodēq; rogo cremati & eodē sepulchro cōditi fuerūt titulusq; sepulchro inscriptus φιλονυτων ταφοσ amātum

eussit: iteruētū deinde domesticorū iceptū exeq pro-
 hibitus colligatusq;: ut primū est occasio data: scissis
 fasciis ac uulnere diuulso constanti dextera spiritū lu-
 ctus acerbitate permixtum: ex ipsis p̄cordiis & uisceri-
 bus hausit: tam uiolenta morte testatus quantum ma-
 ritale flammæ illo pectore clausum habuisset.

De M. Plautio.

Eiusdē ut nois: ita amoris quoq; M. Plautius:
 nā cū i perio senatus classē sociorū sexagin-
 ta nauiū i Asiā reduceret: Tarētūq; appulis-
 set atq; ibi uxor eius Horestilla q̄ illuc eum profecuta
 fuerat: morbo pressa decessisset: funerata ea & in rogū
 imposita inter officiū ungedi & osculandi stricto fer-
 ro icubuit: quem amici sicut erat rogatū & calciatum
 corpori cōiugis iunxerunt ac deinde facibus subiectis
 utrūq; una cremauerūt: quorū ibi factū sepulchrum ē
 Tarētū ē nūc cōspicif qd̄ uocat̄ φιλονυτων ταφοσ
 nec dubito quin si quis mō extinctis sensus inest Plau-
 tius & Horestilla fati consortiōe gestiētes uultus tene-
 bris itulerint: saneq; ubi idē & maximus & honestissi-
 mus amor ē: aliq̄to p̄stat: morte iungi q̄ uita distrahi.

De Iulia. C. Cæsaris filia.

Consimilis affectus Iuliæ. C. Cæsaris filia an-
 notatus est: quæ cū ædiliciis comitiis Pōpeii
 magni cōiugis sui uestē cruore resp̄sa e cāpo
 domum relatā uidisset: territa metu: neq; uis ei esset illa
 ta: exanimis cōcidit: partū quem utero conceptum ha-
 bebat subita animi consternatione & graui dolore cor-
 poris eiicere coacta est: atq; ita expirauit: magno qui-
 dem cum totius terrarū orbis detrimento: cuius tran-
 quillitas tot ciuiliū bellorum truculentissimo furore
 perturbata non esset: si Cæsaris & Pōpeii concordia cō-
 munis sanguinis uinculo constricta mansisset.

De Porcia Catonis filia uxore Bruti.

Vos quoq; castissimos ignes Porcia. M. Cato-
 nis filia cuncta secula debita admiratiōe pro-
 sequent̄: quæ cū apud Philippos uictū & i-
 do Cæsare cū Cassio cœpat: prius q̄ tātū facinus aggredere Brutus expiri uoluit nunq; posset fortiter mori si res
 marito ifeliciter cessisset & accepta nouacula simulās unguēs uelle p̄cidere manū sibi non leuiter sauciauit. & Ignēs
 castissimos. amores pudicissimos. Vergilius. Et ceco carpitur ignis amore. & Admiratiōe. non solum laude. & Vi-
 rum brutum cognosceres. M. Brutus ut quidā uolunt Seruiliæ Catonis sororis filius portiam Catonis defuncto
 priore marito duxit uxorem. & Philippos. scilicet campos uidelicet in Thessalia. & Victum: ab Antōio & Augusto.

monumentū. & Vngendi: & apud maiores ca-
 dauera p̄ciosis qbusdā unguentis deliniebant: gueto-
 & i rogis multa simul aromata cū cadauerib; rum
 cremabant: unde legit̄ de Sylla tantā multitu-
 dinē aromātū fuisse in eius rogo cōsumptā ut tudo i
 imago eius his unguētis effigiē quādā cōtraxe Scyllæ
 rit. Verg. in. uide miseno: corpusq; lauāt frigē funere
 tis & unguēt. & Nec dubito: Loquit̄ secūdm
 epicureos q dicebāt nullum sensum remanere
 post mortē: sed oīa pariter cū corpore extigui-
 & Consortionem: Coniunctionem.

Consimilis affectus Iuliæ. Iulia Pom-
 peii morit̄. Plut. in uita Pōpeii sic tra-
 dit. comitiis ædiliciis cū māus qdā
 conseruissent & circa Pōpeii multi

cecidissent: cruore cæsag; p̄fusus uestes muta-
 uit: & eū multus seruoq; tumultus ad ædes ei;
 fieret iterferēdū uestes puella pregnās uisa cru-
 enta toga cōcidit: nec multo post abortiuū eni-
 xa periit. & Aediliciis co. Quib; creabant̄ ædi-
 les. & E cāpo. s. Martio ubi habebant̄ comitia.
 & Exanimis. Mortua nā inter exanimū & exa-
 nimatū hoc itereft: q; exanius dī mortu;. Ver.
 Exanimūq; auro corpus uēdebat achilles. Exa-
 nimatus. uero metuēs & p̄terit̄ idē Exaniata
 sequēs ipigeret agmīa muris. & Cōsternatiōe.
 Mētis cōturbatiōe: nā p̄sternat; mēte p̄turbat;
 & subito casu p̄terit̄ a sternuto deductus qa
 cū sternutam; toto corpe cōmouemur. & Or-
 bis detrimēto. qa post hui; mortē secuta bella
 ciuilia iter Cæs. & Pōp. q̄ totū terrag; orbē gra-
 ui clade p̄cusserūt. & Cōis sāguinis uiculo. Hac
 una. s. affinitate: qa si uixisset Iulia potuit Pōpe-
 ium eū socero p̄re suo i p̄petua cōcordia teneſ.
 & Hac una affinitate. Inde Luc. pharsalia; prio. THE.
 Nam pignora iuncti sanguinis: & duro ferale
 omine tedas Abstulit ad māes p̄cag; Iulia saua
 intercepta manu. Quod si tibi fata dedissent
 Maiores in luce moras: tu sola furentem Inde
 uirum poteras: atq; hinc retinere parentem
 Armataq; manus excusso iungere ferro.

Vos quoq; castissimos ignes Porcia. OLI.
 Porcia Catonis filia uirū suū Brutū
 tātoperē amauit ut audita eius mor-
 te cū illi supeſse nullo modo uellet:
 nec ferrū dareſ quo se trāstigeret: nā ab ea oē te-
 lorū genus a domesticis hoc ipsum timētibus
 fuerat amotū: nouā ipsa mortis uia inuenerit:
 nā carbones ignitos auidissime hausit: & nouo
 læti genere cōsumpta ē: hæc ut i ca. de fortitu-
 dine dixiſ cognito uiri cōsilio qd̄ de iterficiē-

do Cæsare cū Cassio cœpat: prius q̄ tātū facinus aggredere Brutus expiri uoluit nunq; posset fortiter mori si res
 marito ifeliciter cessisset & accepta nouacula simulās unguēs uelle p̄cidere manū sibi non leuiter sauciauit. & Ignēs
 castissimos. amores pudicissimos. Vergilius. Et ceco carpitur ignis amore. & Admiratiōe. non solum laude. & Vi-
 rum brutum cognosceres. M. Brutus ut quidā uolunt Seruiliæ Catonis sororis filius portiam Catonis defuncto
 priore marito duxit uxorem. & Philippos. scilicet campos uidelicet in Thessalia. & Victum: ab Antōio & Augusto. M.
 Bruti
 occaf;

Patris exitum, quia sicut pater, Cato uticensis post reipub. partes in Africa profligatas: ubi uidit nullam sibi libertatis spem esse relictam maluit sibi fortiter mortem inferre quam in tyranni seruitutem concedere: ita tuo Portia uiriles magis quam muliebres animos gerens: sed fortasse facinus tuum aliquanto fortius fuit patris facinore: nam ille usitato modo moriendi se occidit: scilicet gladio: tu uero inusitato genere, mortis: id est carbonibus.

OLI. Artemisia Vnt & alienigenae, transit ad externa quoque primus est Artemisiae reginae filiae Ligdami Alicarnasei: & uxoris Mausoli regis cariae quam uirum amasse fert supra omnes amorum fabulas ultraque affectionis humanae fidei. Mausolus autem fuit ut Cicerone refert rex terrae

Cariae ut quaedam historiarum graecarum scriptores puincia graeciae praefectus: quem graeci $\sigma\alpha\tau\rho\alpha\pi\eta\nu$ uocant: is Mausolus ubi fato profectus est iter lametae & matris uxoris funere magnifico sepultus est. Artemisia luctu & desiderio mariti flagrans omnia cineremque eius mixta odoribus conuulsaque in pulueris facie atque ididit ebibitque, multaque alia uolentis amoris indicia fecisse dicitur molita quoque est in uentri impetu operis conseruanda mariti memoriae causa sepulchrum illud memoratissimi munda dignatumque numerari iter septem omnium terrarum spectaculum, id monumentum Artemisia cum diis manibus sacris Mausoli dicaret agona id est certamine laudibus eius dicendis fecit posuitque premia pecuniae aliarumque rebus bonae amplissima, ad eas laudes decantandas uelisse dicunt Theopompus, Theodectes, & Naucratis & ut quaedam uolunt Isocrates huius autem certaminis uictorem Theopompum fuisse tradunt: is fuit Isocratis discipulus Cicero lib. viii. Et Artemisia inquit illa: Mausoli cariae regis uxor: quam nobile illud Halicarnasi fecit sepulchrum quoad uixit spiritus uixit in luctu, eodemque est confecta contabuit: huic erat illi opinio quotidiana recedens, quam tamen denique appellabat recedens cum uetustate exaruit, Strabo lib. xiiii. tum Halicarnasus inquit principum Cariae regina quam prius zephira hoc in loco est Mausoli sepulchrum: unum est septem spectaculis quam illi Artemisia uxor construxit, ite paulo inferius: nam hecaton Cariae rex tres habuit filios Mausolum, Idreum & Pyxodarum: & filias duas e quibus Artemisia gradior Mausolo ex fratribus grandiori nupsit secundo uiro: Idreo altera soror data est nomine Ada: Mausolus itaque regnauit: quo mortuo uxor imperium habuit: quae illi sepulchrum construxit Artemisia tunc consumpta propter luctum quem ex uiro suo susceperat: haec Strabo, qui non conuenit cum Herodoto de Artemisia, nam Herodotus hoc historiarum, viii. dicit Artemisiam ligdami Halicarnasei non Hecatonni cariae regis filiam fuisse. Ad septem miracula praefecti Plinius lib. xxxvi. naturalis historiae hoc inter septem mundi miracula connumerari dicit, Sculptumque fuisse: a quattuor hominum praestantissimis, Scopas Bryas, Timotheo & Leochare patere ab austro & septemtrione sexagesimos ternos pedes, Breuius a frontibus, toto circuitu, pedes quadringentos undecim attolli in altitudine, xxv. cubitis: cingi columnis, xxxvi. ab oriente caelasse Scopas a septemtrione Bryas a meridie Timotheum, ab occasu Leocharem, & subiungit Artemisiam reginam tanti operis auctorem opere nondum absoluto perisse, Sculptores tamen inde non recessisse nisi prius perfecto opere, quod suae gloriae & ipsorum arti perpetuum monumentum fore uiderent, Cuius rei multi meminere scriptores atque poetae.

terreptum uirum tuum Brutum cognosceres: quia ferrum non dabat: ardentes ore carbones haurire non dubitasti: muliebri spiritu uirile patris exitum imitata sed nescio an hoc fortius: quam ille usitato: tu nouo genere mortis absupta es.

Externa.

SVnt & alienigenae amores iusti obscuritate ignorantiae non obruti, e quibus paucos attingisse satis erit. Gecis Cariae regina Artemisia uirum suum Mausolum fato absumptum quatenus opere desiderauit: leue est post conquisitorum omnis generis honorum monumentum usque ad septem miracula praefecti magnificentiam argumetari. Quid, n. aut eos colligas: aut de illo iclyto tumulo loquere: quomodo ipsa Mausoli uiuum ac spirans sepulchrum fieri concupierit: eorum testimonio qui illam extincti ossa potioni aspersa bibisse tradunt.

De Hipsycratea Vxore Mithridatis.

Hipsycratea quoque regina Mithridate coniugem suum effusis caritatis habentis amauit: propter quem praecipuum formae suae decorum in habitum uirilem conuertere uoluptatis loco habuit: tonsis, n. capillis quo se & armis assuefecit: quo facilius laboribus & periculis eius interesset quatenus uictum a Gn. Pompeio per efferatas gentes fugientem a se pariter & corpe infatigabili secuta

OLI. Hipsycratea Mithridatis uxor Mithridates poti rex Hipsycratea quoque De effuso amore Hipsycrateae reginae uxoris Mithridatis regis potius dicit, quae mutato foemineo cultu spretoque matronali decore cuius auidae nimium solent esse mulieres uirilem habitum sumpsit, capillos incidit: equos & arma tractauit: ut in omni fortuna uirum sequi posset quae a Pompeio superatum per solitudines & barbaras gentes fugientem mira quadam animi & corporis fortitudine conimitata est haec sibi dissuadenti uiro dixisse fertur, quos fors una coniunxit his debet quo res eumque cadat unum & conueniens periculum una salus ambobus est. Hic Mithridates potius & Bithynae rex inclytus fuit de quo Plinius lib. xxv. nat. hi. sic tradit Mithridates maximus sua aetate regem quem debellauit Pompeius omnium ante se genitorum diligentissimus uitae fuisse argumentis praeterquam fama intelligitur uni ei excogitatum quotidie uenenum bibere praesumptis remediis, ut consuetudine ipsa innoxium fieret, de cuius memoria paulo infra sic inquit, illum solum mortaliu Mithridatem, xxii. linguis locutum certum est nec subiectis gentibus ullum hominem per interpretem appellatum ab eo annis, lvi. quibus regnauit, quod & Gellius & Solinus affirmant quod quod maius est unumquemque suo nomine ex tot milibus appellare solitum fuisse dicunt proinde lingua & oratione uniuscuiusque non minus scite quam si gentilis eius fuisset locutum fuisse, De cuius morte uaria tradunt auctores nam alii dicunt uictum a Pompeio, cum sibi mortem inferre decreuisset.

set. Violētissima uenena sūpisse deniq; se gladio trāfixisse Plu. de uiris illustribus dicit illū uenenū sumpisse quo tarde agēte pcussorē gallū atroci uultu territū reuocasset. i. cā dē suā manū trepidātis adiuuissē. Alii uero acutissimō ueneno extinctū fuisse asserūt: quoz opinione Lucan⁹ secutus ē li. i. cū dixit, post cilicasq; uagos, & lapsi pōti⁹ ca regis. Prælia barbarico uix cōsumata ueneno, & Mithridatē cōiugē, sūt q dicāt, nō mithridatis uxore fuisse sed cōcubinā: cui⁹ sniā ē Plutar. i uita Pōpei, & Tōsis capillis: more uiroz, & Effēratas: crudeles & barbaras. Veg. quid aliā pp Artemisiā, & Quid latebras pōti. pp Hipsycratēā Mithridatis uxore, & Toti⁹ græ. de. Nā Lacedæmones

ta est cuius tāta fides asparū atq; difficultiū rerum Mithridati maximū solaciū & iocundissimū lenimentū fuit: cū domo. n. & penatibus uagari se credidit uxore simul exulāte.

De Lacedæmone.

M Erū qd Asiā: qd barbariā imensas solitudines: qd latebras pōtici sinus scrutor: quum splēdidissimū totius Græciæ decus lacedæmon p̄cipuū uxoriæ fidei specimē tātū nō nr̄is ostētēt oculis: plurimis & maximis: p̄riæ suæ laudibus admirationē facti cōparandum.

De Minyis.

M Inyæ quorū origo ex iclyto sociorū Iasonis nūero lemniorū i isula cōcepta p aliquot seculorū uices stabilis i sede māserat: a pelagis expulsi armis aliē op̄is idigētes excelsa Taygetorū motiū iuga supplices occupauerūt: quos Spartana ciuitas respectu tyndaridæ: nāq; in illo nobilis samæ nauigio destinātū sideribus par fratrū fulserat deductos ide legibus cōmodisq; suis imiscuit: sed hoc tantū beneficiū i iniuriā: benemeritæ urbis regnū affectātes uerterūt: igit̄ publicæ custodiæ iclusi capitali seruabātur supplicio: qd cū uetere istituto Lacedæmoniorū nocturno tpe passuri eēt: cōiuges eoz illustris ibi sāguinis: uelut allocuturæ pituros uiros ipetrato a custodib⁹ aditu carcerē itrauerūt: cōmutataq; ueste p simulationē doloris uelatis capitib⁹ eos abire passæ sūt. Hoc loco qd aliud adiecerim: q̄ dignas fuisse qbus Minyæ nuberēt.

De Amicitia. Cap. VII.

C Ontēplemur nunc amicitia uinculū potēs: & p̄ualidū neq; ulla ex pte sanguinis uiribus iferius: hoc ē certius & exploratius: q̄ illud nascēdi fortuitum opus hoc uniuscuiusq; solido iudicio icohata uolū-

noxii sumere supplicium, & Illustris: sanguinis. Quia nati ex nobilissimis Lacedæmonum erant.

C Minyæ. Quom Tyrhenoz manus Imbrū Lēnūq; isulas occupassent: ex acticis mulieribus liberos susceperūt. Hos postea Atheniēses ut semibarbaros ex isulis exegerūt: ii Tænagē p̄fecti quō Seruili bello Spartais egregiā nauassent operā i ciuitatē cōditiōe atq; ipsi erāt recepti cōnubia cōtraxerūt, exclusi tamē ab honorib⁹ & a curia uenerūt i suspicionē: q̄ si res nouas molirent, eaq; de cā cōp̄rēsi tenebāt i custodia: donec habita q̄stioē cōp̄erti carnifici traderentur. Interea eorū cōiuges i custodiā sæpe uenire: suppliciter orare: cōtēdere: ut ad uiros admitterentur: ægre tandē impetrauerunt. Itaq; eoz cōsilio raptim cum matronis mutata ueste: uelatiq; caput muliebrem in modum e carcere se proripuerunt. historiam scribit Plutar. & Macedo Polyænus in. vii. Strategematon.

C Ontēplemur nūc amicitia. Nō discedit a cōsuetudie sua. Valerius ut ad capi trāsiturus p̄fationē p̄mitat i q̄ rē de q̄ dicturus sit cōmēdet. Hoc pemio laudat amicitia quā sanguinis necessitudini p̄stare dicat: qd & Cicā lib. de amicitia sentit: & Ilocrates affirmat: Sūt at q dubitēt i nūero uirtutū ponenda ne sit amicitia: q̄ dicūt uirtutes de genere bonoz eē: q̄ pp se expetunt: amicitia uero nō pp se sed pp ali-

aliquando græcorum principes fuisse subactis Athenensibus, & Specimen. Experimentum. Tantū

& Tatum nō: peculiare Valerii dictum ferme, non

M Inyæ quorū origo, Minyæ populi

Thessaliæ una cū Iasone & ceteris argonautis: ad isulā Colchos nauigarūt ad aureū uellus rapiēdū. Vnde Oui. lib. vii. metamor. Iāq; fretū Minyæ pagasea puppe secabāt. i. reditu suo Lēnū iulā tenuerūt i q̄ diu cū habitassent orta seditiōe ide pulsi a pelagis taygeta montes occupauerunt: quos Spartai cōmiseratiōe cōmoti cū nobilitate generis tū memoria Tyndaridæ q̄ spartani fuere & Iasonis comites: q̄ si cōsanguineos eos benigne susceptos ciuitate donarūt quietā uirgines ex nobilissimis lacedæmonū natas matrimonio iūxere. Hi postea cū magnas opes adepti eēt ad eā isaniā uenere, ut rēp. occupare uellēt, qd cū Spartai sensissēt eos i carcerē cōiecerūt & capite damnarūt uxores eoz mutata sorte illos a morte uindictarunt, simulātes, n. se uelle pituros uiros extremū alloq carcerē ingressæ. uestes cū uiris mutarūt: quo habitu illi tecti icolumes aufugere, & Cōcepta isula, ibi n. argonauē benigne excepti fuere ab Hipsypyle regia Lēni. & Taygetoz motiū. Mōtes sūt laconia iter Lacedæmona & mare positi, & declinat. taygetus ti. Lucanus gelidig; i culta iuuetus Taygeti. Veruero taygeta dixit. li. Georgicorū. ii. Virginibus bacchata Iacenis Taygeta: Sed lib. iii. taygetus declinauit: Vt taygetiq; canes domitrixq; epidaurus equorū. & Respectu tyndaridæ. i. castoris & pollucis: q̄ Iouis & Iedæ filii fuerūt. Leda uero tyndari uxor q̄ cū Ioue sub cygni forma cōcubuit: & gemina pepit oua: ex quoz altero nati sunt pollux & castor: ex altero Helena & Clytēnestra: ergo tyndar⁹ horū fuit nō uerus: sed putatiuus pater. & Destinātū sideribus q̄ pollux & castor dicuntur inter sydera fuisse relati. & Par fratrum: quia gemini fuerūt eodē partu nati. & Legibus cōmodis. Quia fuerūt ciuitate donati. & Publicæ custodiæ: In carcere nā græci φιλῶκα dicunt custodiā & carcerem. & Nocturno tempore: mos erat Lacedæmoniorum nocturno tempore de

OLI.

Par fratrum

THE. Taygeta mōtes

OLI. Amicitia laus

Ami-
citia
unde

ud experit uidelicet pp utilitatē: nā oēs uolūt amicos hēre diuites & potētes uñ utilitatē cōseq possint: nō igit i nu-
mero uirtutū dicūt eē ponēdā. Sed alii q uī amicitia & pprietatē alti ituent & de uera amicitia sentiūt: dicūt oī-
no iter uirtutes eē cōnumerādā: qā nō pp aliud sed pp se appetat uera amicitia fructūq; amicitia uolūt ipsā amicitia
eē: qd ēt Ci. li. de amicitia & de natura deoz sentit dicit. n. Carū ē ipsū amoris uerbū ex quo amicitia nomē du-
ctū ē: quā si ad fructū nostrū referam nō ad eoz cōmoda quos diligim: nō erit ista amicitia: sed mercatura qdā
suaz utilitatū. deīde subiūgit: prata & arua & pecudū greges iste mō diligunt: q; fructus ex his capiunt hominū

deoz: q nulla re egētes iter se diligūt & homi-
nib; cōsulūt. Qd uero ppitate p̄stet: hoc mō
pbat Ci. q; ex ppitate beniuolētia tolli p̄t ex
amicitia nō potest: sublata. n. beniuolētia ami-
citiā nomē tollit: pp̄quitatis Remāet: ergo il-
lud i quo necessario beniuolētia p̄manet ante-
ponēdū ē ei a quo beniuolētia remoueri p̄t atq;
amicitia eiusmōi ē. ē at amicitia ut a Ci. diffini-
tur. diuinaz hūanarūq; rez beniuolētia & ca-
ritate cōsensio. Salu. uero: idē uelle & idē nolle
uerā eē dixit amicitia. Vinculū. Cōiūctiōē.
Inferi. Immo ut dicitur anteponēdū ut sit li-
ptote. Fortuitū op: Ita quoq; Socrates sentit
q i deligēdis amicis cōp̄tior avaykhorreit-
Tōy eē ceteri. electionē necessitate meliorem.

Auer-
for

Itaq; celeris. Min. n. rephēsiōis hēt: q respuit
pp̄inquitatē q amicitia. Auertere. Pro auertere cō-
temnis qsi itueri nolis. Altera. si. pp̄inquitatē
q nō sine iniquitate dirimit. Altera. si. amicitia
quā delectā respuere ab icōstātia & leuitate p̄-
ficiscit. Cincta. Instructa & qsi munita. Sin-
cerā fidei. Purā & nō simulata. In rebus ad-
uersis. Reuera ita ē Nullū. n. uerā amicitia te-
stimoniū certius & maius eē potest quā in ad-
uersis rebus semp amicis adesse: nā ut inqt Ci.
sicut hyrūdines aestiuo tēpore p̄sto adsunt su-
perueniēte frigore pulsae recedūt: ita falsi ami-
ci sereno tēpore uitae p̄sto sunt & iuuāt simul
atq; hyemē fortūae uiderint deuolāt oēs ac de-
serūt. Quicqd p̄stet. Nihil ē qd a te spare nō
possit cui fueris ēt i aduersis opitulatus. Ac-
cedit. Adiūgit. Præsidiū: ut succurrat. Solati-
tū: Ut recreent & cōsolent. Infracta fortūa:
Pro ualde fracte fortūa: nam i auget hoc loco
Ver. Turnus ut infractos aduersus marte latios.

Infra-
ctumOLI.
Sarda-
napal⁹
in sy-
bilis

Nemo de sardanapali familiaribus: Incipit exēplo p̄bare qd p̄fatione dixit. Sardanapalus rex ultimus.
Assyrioz fuit muliere corruptior: ad quē uidēdū: qd nemini concedebat cū praefectus eius Arbactus
nomine quem medis praeposuerat: magna ambitione ut intromitteretur aegre obtinuisset: inuenit
eū inter scortorū greges purpuras colo filatē: & muliebri habitu cū mollicie corporis: & oculoꝝ lasci-
uia oēs foeminas antecedentē: p̄sa & inter uirgines partientē qbus uisis idignatus: tali foeminae tantos uiros esse
subiectos: tractantiq; lanā ferrū & arma habētes parere p̄gressus ad socios: quid uiderit refert: negat se ei parere
posse qui se foeminā malit esse q uir: fit igit coniuatio: bellū Sardanapalo inferit: quo ille audito: nō ut uir regnū
defensurus sed metu mortis ut mulieres solent: primo latebras circūspicit mox deīde cum paucis: & incōpositis
in bellū p̄greditur. Victus in regiā se recepit: ubi extructa incēsaq; pyra: & se & diuitias suas praecipitauit i ignem
hoc solū imitatus uirū. sed anteq; morerē iussit (teste Cic. li. v. tusculanarū) uerba hāc bustui suo inscribi: hāc ha-
bui quae edi quaeq; elaturata libido hausit: Alia iacent multa & p̄clara relicta. Scribit autē simplici. h. & habet ac-
centū i penultima: q sane p̄ducit. luue. in satyra oibus in terris: & Venere & cenis & plumis Sardanapali. Strab.
lib. xiiii. Est Anchiale iquit Paulo supra mare sita: Sardanapali opus ut Aristobolus scribit: ubi Sardanapali mo-
numētum est. Et lapidea statua q dextrae manus digitos cōmittit & quasi cōplodit. qdam dicit ibi epigramma
esse assyriis litteris insculptū: huiusmodi. Sardanapalus Anacyndaraxis filius Anchiale & tarsum una die con-
didit. Ede bibe lude: & cum te mortalē noris praesentibus exple deliciis animum: post mortem nulla uoluptas:
nāq; ego sum puluis qui nuper tanta tenebam. hāc habeo q edi quaeq; exaurata libido hausit. At illa manēt mul-
ta & praecleara relicta: hoc sapiens uitae mortalibus est documentum. Choerilus horū meminit. Horestes pyla-
de. Pylades & horestes iter admodū pauca uerorū amicorum paria connumerātur qui ut a Pacuio introducun-
tur cum in tauricam regionē uenissent deponēdi furoris gratia: quo potest caesam matrem uexebatur horestes:
& a rege cōprehēsi eēt q simulacrum palladis inde auferre uoluissent: idq; culpa horestis foret: qui cū Iphigenia

tas contrahit. Itaq; celeris sine reprehensione propin-
quum auertere: q amicitia. quia altera direptio utiq; ini-
quitas: altera utiq; leuitatis crimini subiecta est. Cum
enim deserta sit futura uita hominis nullius amicitia
cincta praesidio: tam necessarium subsidium temere
assumi non debet: semel autem apprehensum recte
sp̄ni nō conuenit. Sincerā uero fidei amici precipue
in aduersis rebus cognoscunt. in qbus quicquid pra-
statur totū a cōstanti beniuolentia p̄ficiscit: felicitatis
cultus maiore ex parte adulationi q caritati erogatus:
cerre suspectus est: perinde ac plus semp petat q impē-
dat. Accedit huc q infracta fortunae homines magis
amicorum studia desiderāt uel praesidii uel solatiū gra-
tia. nam laeta quidem & prospera negocia (utpote cū
diuina suffragatione foueantur) humana minus indi-
gent. Tenacius igitur eorum nomina posteritatis me-
moria apprehendit qui aduersos amicorum casus non
deseruerūt: q qui prosperū uitae cursum comitati sunt.

De Horeste & Pylade.

Nemo de Sardanapali familiaribus, loquitur Ho-
restes Pylade pene amico q Agamēnoe p̄cs
notior ē. Siqdē illoꝝ amicitia i cōsortiōe de-
liciarū & luxuria contabuit: horū dura atq; asp̄a cōdi-
tionis solatiū ipsaz miseriae experimēto enituit. Sed
quid externa attigo: quū domesticis prius liceat tui:

forore cōuenerat de furto capitis eū damnauerat: tanto se inuicem amore tenebant: ut cum rex uellet horestem interficere: nec uter eorum esset: Pylades se horestem esse asseuerabat: ut pro horeste interficeretur: nec minus horestes se profitebatur ut erat: de his ergo nulla ætas conticescet. Tullius in Lælio. cum ignorante uter esset horestes Pylades se horestem esse diceret: ut ille necaretur: horestes autem ita ut erat horestem se esse perseueraret. stātes plaudebant in re ficta. Horestes pylade notior: cum quo nutritus perpetuo uixit: & illum Pylades in furorem uersus ut inquit Ver. & furiis agitatus Horestes: diu furere non est passus: sed eum ad tauricam regionem

De Tiberio Graccho & C. Blossio.

Nimicus patriæ fuisse Gracchus existimatus ē nec immerito: quia potentiam suam salutis eius prætulera: q̄ cōstantis tamen fidei amicū & in hoc tam prauo proposito. C. Blossium cum manū habuerit operæ precium est cognoscere: hostis iudicatus ultimo supplicio affectus: sepulturæ honore spoliatus beniuolentia tamen eius non caruit. Nam quum senatus Rutilio & Lemnati consulibus mādasset ut in eos qui cū Graccho consenserant: more maiorum animaduertent: & ad Lælium cuius cōsilio præcipue cōsules utebantur: pro se Blossius deprecatur uenisset: familiaritatisq; excusatione uteret: atq; is dixisset: Quid si te Gracchus tēplo Iouis optimi max. faces subdere iussisset: obsecuturus ne illius uoluntati pp istā quā iactas familiaritatē fuisti? Nunq̄ istud inquit Gracchus imperasset. satis imo etiā nimium. totius nāq; senatus cōsensu damnatos mores defendere ausus est.

Erū qd sequit̄ multo audacius: multoq; periculosius: cōpressus enim pseueueranti interrogatione Lælii in eodem constāti gradu stetit: seq̄ et hoc si modo Gracchus annuisset facturum respondit. Quis illum sceleratū putasset si tacuisset? Quis non etiam sapientem: si pro necessitate temporis locutus esset? At Blossius nec silentio honesto nec prudenti sermone salutem suam ne qua ex parte infelicis amicitia memoriam desereret tueri uoluit.

De G. Gra. & Pō. & Lectorio amicis.

Ne adē domo æq̄ robusta cōstantis amicitia exempla oboriunt̄. p̄stratis. n. iā & p̄ditis. G. Gracchi consiliis rebusq; quū tota eius cōspiratio late q̄reret̄: desertū omni auxilio duo tātū amici

esse censuerunt. Faces subderes. subilceres faces ut capitolium incenderes. Satis immo nimium: Blossius hoc uno responso satis & plusq̄ satis amicitiam testatus erat. cum illius mores defenderet qui fuerant ab uniuerso senatu damnati. Compressus. constrictus. coactus: quia Lælius persaueranti interrogatione illum urgebat. Annuisset fecissem inquit: si modo capite uel oculis inuisset: nedum uerbo imperasset.

Ne adē domo æque robusta. Magnum fuit Blossii constantis amicitia testimonium quod uero sequitur longe maius: & utrunq; i domo Gracchorum factum est: nam Pomponius & Lectorius tanta fide & constantia sunt. C. Gracchi amicitiam profecuti ut pro illius protegenda salute mortē ultro oppetere non dubitauerint: nam post latas leges: quas supra memorauimus cum turbulentissimas in urbe seditiones excitasset: Tādē senatui grauē & intollerabilem. L. Opimius Cōs. cum armata manu tanq̄ hostem insecutus est: hunc igitur fugientem Pomponius & Lectorius suis corporibus protegere conati sunt. nam alter portam trigeminam occupauit & persequentium impetum solus tam diu sustinuit donec telis undiq; peti-

deduxit. Vnde Ouid. libro secundo de ponto: Affuit Iasano Iuuenis phoceus horesti: Martialis. Te fingēte nefas pylade odisset horestes.

Nimicus patriæ. Sæpius dictum est duos Gracchos Tiberium & Caium fratres ob grauissimas seditiones quas in populo suis legibus excitabant hostes a senatu fuisse iudicatos: & utrunq; a nobilitate cæsos: alterum a Nasica: alterum ab Opimio: horum uero socios & cōfiliorum participes pari ratione senatus damnauit: & in eos more maiorum animaduertendum censuit. Citatq; Blossius: qui T. Gracchum secutus fuerat die dicta cum in senatum ad Lælium: cuius hospes erat pro se deprecaturum uenisset: hanc ut sibi ignosceret causam afferebat q̄ tanti Gracchum fecisset: ut quicquid ille uellet sibi faciendum esse putaret. Cui Lælius dic̄ iquit. Si Gracchus te in capitolium faces ferre uoluisset: nunquid fecisses? tum ille nunquam id quidem uoluisset Gracchus: sed si uoluisset paruissimam. quæ uox licet amicitia uim maximam habere uideatur: amentis tamen potius q̄ amantis fuisse iudicatur cum in ipso salutis discrimine tam nefarium facinus profiteretur se fuisse facturum: & Hercle ita fecit: atq; etiam plusq̄ dixit: non enim ille paruit Tiberio Graccho sed præfuit: nec se comitem illius furoris sed ducem præbuit: quo tandem cæso Blossius ad Aristonicum regem cōfugit: profligatis deinde rebus aristonicis: mortem sibi cōsciuit: unde Cicero Itaq; hac amētia quaestione noua perterritus in Asiam profugit: & ad hostes se cōtulit: ubi pœnas reipublicæ graues iustasq; persoluit. Blossium cumanum: a cumis ciuitate campaniæ iuxta baias. dicimus cumanus n. num. & cumeus a. um. Virgilius: Ultima cumæi uenit iam carminis ætas. A como uero galliæ cisalpinæ ciuitate dicimus comensis & comēse. Operæ precium. utile pulchrum & delectabile: sed operæ precium dicitur utile: quia laboris precium est ipsa utilitas. More maiorum. quia maiores non solum principes alicuius coniurationis damnarunt: sed eorum quoq; socios pari pœna puniendos

OLI

Blossii
fides
&
amor
i GracchumOLI
Pomponius

Trige-
mina
porta

tus: & uulneribus confossus expiraret. Alter pontem sublicium suis armis & corpore iterclusum donec Gracchus pertransiret: non prius deseruit quam multitudine obrutus conuerso in se gladio agili saltu se dedit in Tiberim. Trigemina porta. Dicta per quam trigemini fratres. Horatii exierunt contra curiatios de summa imperii certaturi: ut inter imperatores conuenerat. Horatius cocles: qui Porfenæ regis exercitum tam diu solus sustinuit in ponte donec a tergo fractus pons præclususque hostibus aditus fuit: ut in ca. de fortitudine diximus. Quam igitur caritatem in eo potest Cocles patriæ præstitit: eam Lectorius scelerato amico dedit. Materni aui. Scipionis superioris.

OLI.

Vcius autem Rheginus, C. Manlius, & Quin. Seruius Cepio proconsoles aduersus gallos Cymbros: Senones: & Teutones missi prælio uicti: & binis castris exuti sunt militum milia lxxx. Cæsa secundum autionem Cepionis: cuius temeritate clades accepta fuerat damnati: & eorum bona publicata sunt: Hic autem Fabio successerat qui rebus in Hispania prospere gestis labem imposuerat pace cum Viriato fugitiuorum duce æquis conditionibus facta: qui deinde Viriatus a proditoribus huius Seruili Cepionis: consilio interfectus est: ab exercitu suo multum deploratus: ac nobiliter sepultus: uir duxque magnus: & per tres & uiginti annos quibus cum Romanis bella tractauit: frequenter superior. Hunc igitur Cepionem in uincula coniectum, L. Rheginus uis amoris impulsus custodia liberauit: & fugæ illi se comitem dedit.

OLI.
Amici-
tiæ uis

Ro magnum & inexuperabile tuum nomen. Ad amicitiam apostrophat tanquam ad cœleste numen cuius potentiam nimiam esse dicit: ut cogere possit etiam homines pro se fideliter colenda: ea facile contemnere quæ prima putant: opes: dignitates: honores: potentiam: salutem denique ipsam. Admirabile opus tuum: scilicet o amicitia quod a L. Rhegino factum est fuit admirabile: sed quod Volumnius fecit multo admirabilius. hic tam effusis caritatis habentis. M. Lucillum complexus est: ut bello ciuili quod inter Antonium & Cæsaris interfectores gestum est: cum M. Lucillus qui uolumni consilio Bruti & Cassii partes secutus fuerat ab Antonio post profligatum exercitum fuisset interemptus: & idem Volumnius: qui cum illo erat e manibus hostium facile posset euadere maluit: cum amico pro libertate perire: quam sine amico desperata libertate superesse.

OLI.
Piri-
thous
The-
feus

Quatur græcia. Ostendit Romanorum de quibus dixit amicitias fuisse ueras. Quæ autem de Pirithoo Theseoque traduntur a loquacibus græcis ficta fabulosaque fuisse. Commixtum cruorem amicorum. Probat rationi-

Pöponius & Lectorius ab infestis: & undique ruentibus telis oppositum corporum suorum texerunt: quorum Pöponius quo is facilius euaderet concitatum sequenti agmine in porta Trigemina aliquodiu acerrima pugna inhibuit: nec uiuus pelli potuit: sed multis confectus uulneribus transitum super cadauer suum eis credo et post fata iuitus dedit. Lectorius autem in ponte sublicio constitit: & eum donec Gracchus transiret ardore spiritus sui sepsit: ac uis iam multitudinis obrutus conuerso in se gladio celeri saltu profundum tiberis petiit: quique in eo potest caritatem toti patriæ Horatius cocles exhibuerat: unius amicitia adiecta uoluntaria morte prestitit: quam bonos Gracchi si aut patris aut materni aui sectam uis ingredi uoluissent habere milites potuerat. Quo. n. impetu: quam perseuerantia ai Blossius & Pöponius: & Lectorius trophæa: ac triumphos eorum adiuuissent: furiosi conatus tam strenui comites: sinistris quidem auspiciis amicitia conditionem secuti: sed quo miseriora hoc certiora fideliter cultæ nobilitatis exempla.

De L. Rhegino.

Vcius autem Rheginus si ad debitam publico ministerio sinceritatem exigat: posteritatis conuictio lacerandus: si amicitia fido pignori aestimetur: in optimo laudabilis conscientia portu reliquendus est. Tribunus. n. plebis. Cepionem in carcerem coniectum: quod illi culpa exercitus nra a Cymbris & Teutonicis uidebatur deletus: ueteris arctæque amicitia memor publica custodia liberauit: nec eatenus amicum egisse conetur: et fugæ eius comis accessit.

Exclamatio ad amicitiam.

Ro magnam & inexuperabile tuum nomen amicitia: & quam ex altera parte resp. manum iniiceret ex altera tua illum dextra traheres: & illa ut sacrosanctus esse uellet exigeret: Tu exilium indiceres adeo blando uteris imperio: quod is supplicium honori prætulit: admirabile est opus tuum.

Sed quod sequitur aliquanto laudabilius. Recognosce. n. quousque Voluntii constantem erga amicum suum caritatem sine ulla reip. iniuria euexeris qui ortus equestri loco: quam M. Lucillum familiariter coluisset: eumque M. Antonius quia Bruti & Cassii partes secutus fuerat iteremisset: in magna fugiendi licentia exanimi amico adhæsit: hucusque in lachrymas & gemitus profusus: ut nimia pietate carum sibi mortis arcesseret. nam propter principam & perseuerantem lamentationem ad Antonium pertractus est: cuius postquam in conspectu stetit. Iube me inquit imperator pertinens ad Luculli corpus ductum occidi. neque. n. absumpto illo superesse debeo: quam ei infelicis militiae auctor extiterim. Quid hac fidelius beniuolentia: mortem

amici hostis odio leuauit. uitam suam consilii crimine astrinxit quoque illū miserabiliorē redderet se fecit iuui-
sorem. nec difficiles Antonii aures habuit ductulque
quo uoluerat. Luculli dextram auide osculatus. caput
quod abscisum iacebat sublatum pectori suo applica-
uit: ac deinde demissam ceruicē licitoris gladio p̄buit.

De Theseo & Pirithoo.

Quatur grācia nefandis Thesea Pirithoi
amoribus subscribētem Ditis se patris regnis
commisisse: uani est illud narrare: stulti cre-
dere: mixtum cruorem amicorum & uulneribus inne-
xa uulnera: mortemque morti ihærentem uidere: Hæc
sunt uera romanæ amicitiaē indicia: illa gentis ad fin-
gendum paratæ: monstro similia mendacia.

De L. Petronio.

Ucuis quoque Petronius huiuscæ laudis con-
fortionem merito uendicat. pari enim i clito
amicitiaē ausu par gloriaē portio asserēda est.
admodum humili loco natus ad equestrem ordinem
& splendidaē militiæ stipendia. P. Cælii beneficio per-
uenerat: cui gratum animum quia in materia læta ex-
hibere non contingerat: in eaq̄ iniqua fortūa esse uoluit:
cum multa fide præstitit. erat ab Octauio consule pla-
centiaē præpositus Cælius: qua Cinnano exercitu ca-
pta & senior iā & graui ualitudine affectus ne in pote-
state hostium ueniret ad auxiliū dextræ Petronii con-
fugit: quem is ab incepto consilio frustra conatus ab-
strahere in iisdem perseverantem precibus interemit:
cædiq̄ eius suam iunxit: ne eo iacente: per quem om-
nia dignitatis incrementa assecutus fuerat superesset.
Ita alterius fato uerecundia: alterius pietas causam.

De Seruio Terentio.

Ungendus est Petronio Seruius Terentius
quā ei sicut cupierat pro amico suo perire
non contigit. Incepto namque egregio non ir-
rito euentu estimari debet: quia quantum in illo fuit & ipse
extinctus est: & D. Brutus periculum euasit mortis:
qui fugiens a Mutina: ut ad se interficiendum ab An-
tonio missos equites aduenisse cognouit: quodam in
loco iuste pœnæ debitum spiritum tenebris furari co-
nabatur: eoq̄ iam facta irruptione Terentius fide-
mendatio obscuritate ipsa suffragante Brutum se esse si-
mulauit: & corpus suum trucidandū equitibus obie-
cit. Verum: cognitus a Furio cui Brutianæ ultionis of-
ficium mādatum fuerat: nece sua amici supplicium
discutere nō potuit: sic inuitus fortuna cogente uixit.

bus Romanorum amicitias non fictas nec si-
mulatas: quippe qui non dubitarunt pro suo
quisque amico uitam effundere. & Cruorem
amicorum: ut Blossii: Pomponii: Lectorii: &
Volumnii.

Ucuis quoque Petronius: hoc fuit ci-
uili bello quod a Cinna & Mario
post eorum exilium factum est: nā
cum Placentiam urbem expugna-
sent cui præpositus Aelius ab Octauio consule
fuerat: ne in potestatem hostium ille ueniret
Petronium amicum suum orauit: ut sibi mor-
tem inferret: priusq̄ in seruitutem deueniret.
Ille primo Aelium ab ea sententia reuocare &
ad uitam hortari conatus est. quod ubi uidit
efficere non posse. amicum interemit: seq̄ illi
comitem dedit ne illi a quo multa uirtutis in-
signia acceperat superstes esset. & Ad auxiliū
dextræ Petronii confugit: ut Petronius eius
amicus ipsum interimeret: ut non ab hostibus
occideretur.

¶ Aelius. antiqui codices habent Cælius.

Ungendus est Petronio. Non mino-
ra ueræ beniuolentiæ: & caritatis
indicia Terentius Bruto q̄ Petroni-
us Aelio præstitisse uidetur: nam
Terentius quantum in se fuit Brutum a morte
uendicauit quamquam id fortuna noluerit:
deuictis enim Bruti cassiique partibus: quas de-
cius Brutus secutus fuerat. missi sunt Brutum
e tenebris ad cædem extracturi: quod ubi sen-
sit Terentius: qui Brutum comitabatur: ut
eum a morte liberaret se morti libenter expo-
suit: interfectores occurrens: seq̄ Brutum
esse affirmas: sed cognita eius uoce incolumen-
diuiferunt & Brutum ad necem extraxerunt:
de cuius morte dicemus in capitulo de cupidi-
tate uitæ libro. ix. & Non irrito euentu. Licet
non eueniret: quod ille inceperat: non euen-
tum sed illius factum & uoluntatem existimā-
dam esse duco. & Furari: a morte surripere.
& Suffragante: nam tenebre opitulabantur men-
dacio eius.

Ab hoc horrido. In hoc ultimo do-
mesticorum exemplo caritatem &
amicitiam Lælii cum Scipione: &
Agrippæ cum Augusto sanctæ fi-
deliterq̄ cultam multis laudibus extollit: di-
cit autem non esse de amicitia quæ in tristibus
rebus cognita fuerit ulterius dicendum. sed ad
iocundiores stillum reuocandum: ut eam
quoque amicitiam commemoremus: quæ in fe-
licitatis domicilio collocata iucundos sensit ami-
corum affectus: qualis fuit Scipionis: & Lælii
Augusti: & Agrippæ: nam Lælius ita Scipio-
nem coluisse & a Scipione cultus ipse fertur. ut
inter uerorum amicorum paria connumera-
ri merito possint: quod idem Augusto euenis-
se dicit Valerius: quippe inter quos summa fue-
rit omnium rerum & uoluntatum consensus:
nam & Agrippa sororē Augusti in matrimo-
nium duxit: & in administratiōe regni par illi

OLI,

Patro-
nii fi-
dum
pectus
THE,
OLI,

Bruti
fatum

OLI,

Lælius
Scipio
Augu-
stus
Agrip-
pa

fuisse propemodum creditur: unde Vergi. Remo cum fratre Quirinus iura dabūt, nam teste Seruio de Augusto & Agrippa ibi intelligitur: & in bello quod contra Cleopatram & M. Antonium gestum est: Augustus dextrum Agrippa sinistrum cornu retinens paribus auspiciis uictoriam pepererunt: unde Ver. Parte alia uentis & diis Agrippa secundis, & Pertinacis amicitia, quam inter se homines non modo perseueranter: sed etiam pertinaciter ad mortem usq; seruauerint, & Dignior. Digna quidem est amicitia: quæ in lætis & secundis rebus potius uersetur: q̄ in tristi commemoratione immoretur, & Umbris sanctorum, propter Augustum quem inter deos retulere. Romani imperatores autem in capitolio sedes habuere, quia colebatur pro diis. Scipio uero capitolium quottidie luce orta petebat: & cum Ioue colloquium habere credebatur. Vestros enim constantes animos, eum intelligent inquit posteri quæ uos amicitia iura seruaueritis: eiusdem firmissima uincula libentius sanctiusq; colere non dubitant, & Taciturnitatem: in celandis archanis, & Excubationem: uigilantiam: quia pro ornado colendoq; amico assidue uigilabant, & Hæret animus: non possum inquit Valerius a Romanis exemplis discedere Sed splendor & fides Romana altis benefactis non inuidens: me hortatur ne exterorum caritatem: & amicitiam: silentio præmittam.

Damon & Pythias, Horum amicitia sic ab omnibus celebratur: ut principatum inter omnia amicorum paria obtinere uideatur, nam cum alterum eorum Dionysius Syracusanus interficere uellet suspicionem uidelicet prodicionis alter se mortis uadem præstare non dubitauit. Tantisper dum a componendis rebus suis domum profectus reuertetur: fuit autem Dionysio tyranno nihil usq; fidum: de quo Cicero Tuscula. Quantopere uero amicitias desiderauerit quarum infidelitatem extimescebat declarauit in pythagoreis illis duobus: quorum cum alterum uadem mortis accepisset: alter ut uadem suam liberaret p̄sto fuisset ad horam morti destinatum: utinam inquit tertius uobis amicus ascriberet. Idem li. de officiis. Damonem inquit: & pythiam pythagoreos ferunt hoc animo inter se fuisse: ut cum eorum alteri Dionysius tyrannus diem necis destinasset: & is qui morti addictus esset paucos sibi dies commendandorum suorum causa postulasset: uas factus est alter eius sistendi: ut si ille non reuertisset: moriendum esset ipsi: qui cum ad diem se recipisset admiratus eorum fidem tyrannus petiuit: ut se tertium ad amicitiam ascriberent. Initiati, dedicati enim erant præceptis pythagoræ Samii, & Vadem, sponso rem, & Supplicium fidei re. Quia tam fidelem animu uita donauit. Insup preterq; q̄ suppliciu remisit: De his quoq; Lactantius libro quinto diuinarum institutionum: quid ergo inquit illi familiares pythagorei laudantur a nobis: quorum alter se tyranno uadem mortis pro altero dedit: alter ad prestitutum tempus: cum iam sponsor eius duceretur presentiam sui fecit: eumq; interuentu suo liberauit quoq; uirtus in tanta gloria non habere: cum alter pro amico alter p̄ fide mori uoluerit, si stulti putarent deniq; hanc ipsam uirtutem tyrannus his gratias retulit utrunq; seruando: & hominis crudelissimi natura mutata est: quinetiam deprecatus esse dicitur ut se tertium in amicitiam reciperent: non utiq; tanq; stultos: sed tanq; bonos & sapientes uiros: itaq; non uideo quare cum pro amicitia & fide mori summa gloria computetur non etiam pro innocentia perire homini sit gloriosum. Hascine uires amicitia. Laudat uires amicitia Valerius:

De Decimo Lælio & M. Agrippa.

AB hoc horrido & tristi pertinacis amicitia ad lætum & serenum uultu trãseamus: atq; eam inde euocatã ubi omnia lachrymis: gemitu: cãdibus fuerat refercta: in eo quo dignior est felicitatis domicilio collocemus: gratia honore abundãtissimisq; opibus fulgentem: orire igitur ab illa quæ sanctorum umbris dicata esse creditur sede: hinc Decimi Lælii, illinc M. Agrippæ alterum uirorum: alterum deorum maximum amicum & certa mente: & secundis omnibus sortiti: totumq; beatæ turbæ gregem: qui uestro ductu uenerãda sinceræ fidei stipendia laudibus & præmiis onustus pegit: i lucẽ uobiscum protrahite. uestros enim constantes animos: uestra strenua ministeria: uestram inexpugnabilem taciturnitatem proq; dignitate & salute amicorum perpetuã excubationem testationem beniuolentiã: & rursus harum rerum uberrimos fructus posterior intuẽs ætas in excolendo iure amicitia: quam libentius: quam etiam religiosius erat operata. Hæret animus i domesticis sed aliena quoq; benefacta referre Romanæ urbis cãdor hortatur.

Externa.

Damon & Pythias Pythagoricæ prudentiæ sacris initiati: tã fidelẽ iter se amicitia iuxerunt: ut quũ alterũ ex his Dionysius Syracusanus interficere uellet: atq; his tẽpus ab eo quo priusq; periret: domũ p̄fectus res suas ordinaret: ipetrauisset alter uadẽ se pro reditu eius tyranno dare nõ dubitauit: solutus erat periculo mortis qui modo gladio ceruices subiectas habuerat: eidemq; caput suum subiecerat: cui securo uiuere licebat. igitur oēs & i primis Dionysius nouæ atq; ancipitis rei exitũ speculabant: appropinquante deinde diffinita die: nec illo redeunte unusq; stultitiæ tam temerarium spõsorẽ dãnabat: at is nihil se de amici cõstantia metuere p̄dicabat. eodẽ autẽ momẽto & hora a Dionysio cõstitutã: qui eã acceperat super

iam sponsor eius duceretur presentiam sui fecit: eumq; interuentu suo liberauit quoq; uirtus in tanta gloria non habere: cum alter pro amico alter p̄ fide mori uoluerit, si stulti putarent deniq; hanc ipsam uirtutem tyrannus his gratias retulit utrunq; seruando: & hominis crudelissimi natura mutata est: quinetiam deprecatus esse dicitur ut se tertium in amicitiam reciperent: non utiq; tanq; stultos: sed tanq; bonos & sapientes uiros: itaq; non uideo quare cum pro amicitia & fide mori summa gloria computetur non etiam pro innocentia perire homini sit gloriosum. Hascine uires amicitia. Laudat uires amicitia Valerius:

quas diuinitati propriæ similes esse dicit: quæ ab iis ea pueniant: quæ a diis immortalibus consueuerunt: multa scilicet miranda: ut mortem contemnere, uitam non appetere: crudelitatem lenire: odium in beniuolentiam conuertere: beneficium pro pœna recompensare, Mortis contemptum, Vt, L. Petronius: & alii pro amicis mori non dubitarunt, Crudeles: ut Damon & Pythias: qui crudelissimum tyrannum lenierunt, Pœnam beneficio pensare: Vt Dionysius qui mortem remisit fidei damonis & Pythiæ, Odium in amorem conuertere: ut idem Dionysius qui quos morti destinauerat paulo post orare coepit ut se tertium in eorum amicitiam admitterent, Illis scilicet cerimoniis, His: scilicet uiribus amicitia, Publica salus quia dii omnium salutem tuentur, Priuate: quia amici se inuicem auxilio sustentant, Atque ut illarum ædes: Ostendit non minus uenerandas esse uires amicitia quam deos ipsos, nam dii sacra templa: amicitiaque uires fida hominum pectora quasi sancto spiritu referta domicilia tenent: nam infidis hominum pectoribus consistit amicitia.

uenit: admiratus amborum animam tyrannus supplicium fidei remisit. Insuper eos rogauit ut se in societate amicitia tertium sodalicii gradum ultra culturum beniuolentia recipere hanc uires amicitia: mortis contemptum, in generare uitæ dulcedinem extinguere: crudelitatem mansuefacere odium in amorem conuertere pœnam beneficio pensare potuerunt: quibus pene tantum uenerationis quantum deorum immortalium cerimoniis debet. Illis, n. publica salus iis priuata continetur: atque ut illarum ædes sacra domicilia: harum fida hominum pectora quasi quodam sancto spiritu referta templa sunt.

De Alexandro & Ephestione.

Quod ita esse rex Alexander sensit Darii castris in quibus omnes necessarii eius erant potitus: Ephestione gratissimo sibi latus suum tegente ad eos alloquendos uenit cuius aduentum in Darii recreata huius prostratum caput erexit Ephestionemque quia ei & statura & forma prestantem pro Alexandro more persarum adulata tanquam Alexandrum salutauit: admonita deinde erroris pro summa trepidatione excusationis uerba quærebat cui Alexander nihil est inquit quod hoc nomine confundaris: Nam & hic Alexander est. Vtri prius gratulemur an quod hoc dicere uoluit: an cui audire contigit: maximi, n. animi rex etiam totum terrarum orbem aut uictoriis aut spe complexus tantis paucis uerbis se cum comite suo paritum est. O donum inclyte uocis: danti pariter atque accipienti speciosum.

De Pompeio.

Quod priuati quoque merito ueneror clarissimi atque disertissimi uiri proptissima erga me beniuolentia expertus: nec metuo ne parum conueniat mihi Pompeium meum istarum esse Alexandri, quum illi Ephestio suo alter fuerit Alexander. Ego uero grauissimo crimini sum obnoxius constantis & benignæ amicitia exempla sine ulla mentione transgressus, cuius in animo uelut in parentum amatissimorum pectore lætior uitæ meæ status uiguit: tristior acqueuit: a quo omnium commodorum incrementa ultro oblata cepi: pro quæ tutior aduersus casus steti: quod studia mea ductu & auspiciis suis lucidiora & alacriora reddidit. Itaque pauca inuidiam quorundam optimi amici iactura, uidelicet quia fructu torseram non quod meo merito

beneficia conferere petiit nec unquam locum relinquebat, Itaque pauca inuidiam quorundam, in suos iudos & obrectatores inuehit: quorum malignitas tanta erat ut eius incommodis uehementer lætarentur: & profertim extincto Pompeio: amico ue-

licet cerimoniis, His: scilicet uiribus amicitia, Publica salus quia dii omnium salutem tuentur, Priuate: quia amici se inuicem auxilio sustentant, Atque ut illarum ædes: Ostendit non minus uenerandas esse uires amicitia quam deos ipsos, nam dii sacra templa: amicitiaque uires fida hominum pectora quasi sancto spiritu referta domicilia tenent: nam infidis hominum pectoribus consistit amicitia.

Quod ita esse Darii castris: Alexander Dario acie superato castris quoque potitus est: in quibus multum auri cæterarumque opum inuentum, Inter captiuos castrorum Mater & uxor eademque soror & filia duæ Darii fuere ad quas uisendas & hortandas cum uenisset comitatus Ephestione sibi fidissimo & gratissimo comite, Mater darii humi prostrata ad illius aduentum caput erexit: & Ephestionem: habitu & regia forma prestantem pro Alexandro more persarum uenerabunda salutem: admonita deinde ad circumstantibus quod esset errore decepta quod non Alexandrum: sed Ephestionem salutasset: timens ne grauius Alexandrum offenderet: suppliciter erroris ueniam & excusationis uerba quærebat Cui Alexander ne timeas inquit mulier nam Alexandrum salutasti: & ita significauit Alexander Ephestionem se alterum esse, Recreata: refocilata: nam humi prostrata iacebat: captiuitatem suam miseramque fortunam deplorans: sed ubi cognouit tantum regem ad se uisendum uenisse aliquam tulum recreata est, Adulata: ad pedes prouoluta, de adulatione persarum dicemus libro sexto capitulo tertio, Vtri prius gratulemur? In dubium trahitur inquit utri gratius fuerit: an danti, Alexandro: an Ephestioni ea uerba audiendi, Speciosum, pulchrum est, Tantam danti: quam accipienti, speciosius tamen est dare quam accipere beneficium: qui dat accipienti sibi reddit obnoxium,

Quod priuati, Suam cum Sexto Pompeio laudat amicitiam: quam non inferiorem esse dicit amicitia Ephestionis & Alexandri, Clarissimi, nobilitate: genere: rebus gestis, Instar, ad similitudinem uel ut alii uolunt ad equiparationem & mensuram: nunquam recipit prepositionem hoc nomen instar, quemadmodum Alexander dixit Ephestionem se alterum esse, pari ratione dico Pompeium me alterum esse, Ego uero grauissimo: uideret inquit grauius peccasse, & omni reprehensione dignus esse: si commemoratis aliorum amicitias sancte fideliterque cultis de mea cum Pompeio nullam prorsus mentionem fecero, Ultro oblata, quia non rogatus: sed sponte

OLI.

Ephestion
Alexandri
amicusOLI,
Valerius
maximus,
Sexti
Pompeii
comes

Inuidiā ne
mo
potest
effuge
re

rissimo eēt orbarus, illis at multa mala iprecat ut etiā ipsi icōmodis affecti alienis malis nō isultēt. ¶ Pau: satiauit & expleui, Verū nulla tam sentētia generalis & huic loco accōmodata nemo tā modeste felix ē q̄ iuidiā morsus & malignitatis aculeo subterfugere possit. ¶ Quo secessu, quo receptaculo, quo secreto abditoue loco maliuolos, q̄ bus insignibus calamitatis illos mitigare poteris ne aliorū calamitates suas putēt esse felicitates. ¶ Infulis, Insignibus misericordiā, est trāslatio sumpta a sacerdotibus, q̄ ornant ifulis quo uenerabiliores fiāt. ¶ Diuites aliorū iacturis, Vt q̄tū alii pdiderit tm̄ ipi lucrēt. ¶ Locupletes calamitatibus: cū alios ī calamitatibus positos uiderit tūc se fortūatos eē iudicēt. ¶ Immortales funeribus: Alioq̄ morte se imortales fieri. ¶ Sed illi q̄tenus, Sed fortūa iqt, q̄ res hūanas p̄ sua libidine uersat: & uariat: & oīs isolētā ē iustissima uultrix quousq̄ patiet hos tm̄ arrogātes calamitatis exptes: se nimīū extollere & alioq̄ calamitatib⁹ isultare. ¶ Insultēt, isultare ut uult Nōius Marcellus: est iniuriosus aliquid dicere: alii dicunt insultare esse per derisionem inuadere.

OLI,
Libe-
ralitas
quæ

Nostrū opus pio egressu, De liberalitate dicitur illā more suo breui p̄ fatiōe cōmēdat: ē at liberalitas uirtus iter duo extrema posita, s. pdigalitatē & auaritiā, oīs, n. uirtus mediū ē duorū extremorū, sed liberalitas mediū ē pdigalitatē & auaritiā, igitur uirtus ē. In liberalitate duo cōsiderāda sunt: primū ut fiat honeste ne aliis noceat dū aliis p̄desse uelimus, deīde cū ratiōe fiat ne plus elargiamur q̄ facultates nostrā patiant: ī q̄ te tria cōsiderāda sūt: datū: acceptū: & dator: de dato dicim⁹ liberalitatē esse uirtutē q̄ res externas cōsiderat: respicit at maxie diuitias: nā ita diffinire possumus: libertatē eē ī usu pecūiarū: pecūia uero dī oē q̄ possidet: usus at duabus ī rebus cōtinet, s. dādo & acci-

gratiā meā quāracūq̄ cū iis fuit q̄ ea uti uoluerāt: par-titus: uerū nulla tā modesta felicitas ē: q̄ malignitatis dentes uitare possit, & quo secessu quosdā fugeris: aut q̄bus infulis misericordiā pmulseris: nō cohibebis ne ut alienis malis peride ac bonis suis lætent ac gestiāt. diuites sunt aliorū iacturis: locupletes calamitatibus: immortales funeribus: sed illi quatenus alienis incommodis suorum adhuc expertes insultēt. Optima uindex insolentiā uarietas humanæ conditionis uiderit.

De Liberalitate. Cap. VIII.

Nostrū op⁹ pio egressu ad ppriā rē p̄uectū ī suū ordinē reuocet: liberalitatisq̄ cōmēoratiōi uacem⁹: Cui⁹ duo sūt maxie pbabiles fōtes: uerū iudiciū & hōesta bēiuolētia: nā quū ab his oriē: tūc demū eius rō cōstat dono at ipi gratiā & magnitudo q̄dē sua: sed efficaciorē aliq̄to opportūitas cōciliat.

Unū ē actiōis & alteq̄ passiōis: nā accipere magis ē passiōis q̄ actiōis: hoc ēt seruādū: ut dem⁹ q̄bus oportet: & accipiam⁹ a q̄bus oportet. Sed ut ad psonā cui dat deuēiamus q̄rtuor cōsiderāda sunt: quo beneficiū nostrū dignius p̄stare possumus, priō si honesti hoīes sint & cū uirtute uiuāt. Secūdo si nobis amici & beniuoli. Tertio si p̄ ping & necessarii. Quarto & ultio si de nobis benemeriti fuerit. De dāte illud aiaduertēdū q̄ liberalis dator duo uitia ī primis uitare debet sibi maxie cōtraria: auaritiā ut dixi & pdigalitatē. pdigalitas dupliciter cōsiderat: uno mō simpliciter & absolute cū dādo aliq̄ supflue bona sua cōsumit nec q̄tū erogare possit cōsiderat: nā pdigus dī q̄ porro adigat bona sua: & a porro & adigēdo pdigus deducit. Aliud ē q̄ ī se habet aliqd liberalitatis admixtū: sed nō cū ratiōe & honeste q̄ nō solū ī dādo: sed ēt ī accipēdo sēpissime peccat auarus: ut a q̄bus accipiat nō cōsideret dūmō suis rebus consulat: neq̄ respicit bene an male recte an pperā id agat mō sua accumulēt bona, & huiusmodi hoīes qui in distribuendis bonis suis nullam considerationē adhibent sēpe incidunt in id uitiū: ut ab aliis surripiant quæ aliis elargiri possint, & ideo Valerius bene dicit liberalitatis duo esse fundamenta, rectum iudicium: & honestam beniuolentiam, ac si diceret iustitiam & honestatem quæ in omni uirtute requiruntur: nam rectum & honestum fundamenta sunt uirtutis. ¶ Progressu, Euagatione & digressu ad propriam rem, Quia de sua ipsius priuata amicitia dixit, ¶ Suum ordinē, Vt propositum nostrum seruemus, illustrium uirorum exempla narrando, ¶ Verum iudicium, ut in eos liberales simus qui de nobis benemeriti fuerint. ¶ Honestam beniuolentiam: ut demus honestis amicis. ¶ Opportunitas conciliat, Beneficium & si semper gratum sit multo tamen gratius cum fuerit maxime necessarium doni quidem magnitudo nos homini maxime conciliat, sed multo magis temporis oportunitas: ut demus cum necesse fuerit: & liberales sumus necessitatis tempore.

¶ Opportunitas cōciliat, Seneca q̄ cito dat: bis dat, & Aufonius,

HE, Gratia q̄ tarda est: ingrata ē gratia namq̄
Cum fieri properat: gratia grata magis.

Si bene quid facias: facias cito, nam cito factum
Gratum erit: ingratum gratia tarda facit.

OLI,

Accedit enim præcio, monumētū inclinationem ad Gratiā, Quæ fabius maximus: pbat occasionem plus in liberalitate ualere q̄ doni magnitudine: dicit, n. Qu, fabiū maximum apud posteros fuisse magis laudabilem q̄ necessitatis tempore captiuus subuenerit q̄ pecuniam multā erogauerit, hoc autē fuit tempore secundi belli punici, quo cū Hannibale dictator ipse conuenerat ut fieret captiuorū pmu ratio ea cōditiōe: ut q̄ plures reciperet q̄ redderet: p uno quoq̄ dragmas quinquaginta & ducētas repēderet: hac spe fret⁹ ut senatus po, q̄, rō, rē istā pbarēt & de publico pecuniā erogaret, Sed cū ducētos & q̄drāgita plures recepisset Fabius q̄ reddidisset: Senatus pactā pecuniā exoluere recusauit: atq̄ isup fabiū accusauit, q̄ iutiliter & icōsulto senatu hoīes q̄ hostiū p̄de ex ignauia facti eēt redimere uoluisset, Tūc Fabius & ciuū iniuriā æquo animo tulit, & fidē hosti seruādā esse duxit: captiuos quoq̄ ciues in tāta necessitate iuuādo: ita filium Romam misit q̄ uēditō fundo quē solū in popina uilla possidebat, pmissam hosti pecuniam ad se in castra reportaret: quā ille postmodū

Hānibali ut cōuenerat fideliter enumerauit: captiuosq; redemit. Si ad calculos reuocet. Si pecūia: iqt q̄titatē cōfi-
 derare uoluerimus parū qd fuisse uidebit: sed si exq̄site diligēterq; fabii domus atq; illius ai magnitudinē specta-
 ueris oēs p̄fecto facultates supasse uidebim. Ad cal. Ad exq̄sita supputationē. Abditis, astrictis circūscriptis,
 Prærogātis: p̄bētis. Sen. patrimo. O magna uiri p̄bitas, maluit, n. se iopē dici & eē: q̄ patriā p̄fidā noīari. Su-
 pra. u. Supra facultates & possibilitatē. Virib. e. s. u. Ille utiq; uirib; ex facili: q; p uirib; & facultate p̄stat aliqd.
 i. Taq; eiusdē t̄pis, p̄bat id ita eē: uidelicet certius libertatis idiciū eē aliqd: licet exiguū supra uires erogare: q̄ ex

De Fabio Maximo.

Accedit. n. precio rei inextimabile momētū oc-
 casiois q̄ Fabiū maximū tot āte secula ob par-
 uā pecuniā summā erogata ad hoc usq; tē-
 pus laudabilē fecit. Captiuos ab Hānibale interposita
 pactioe nūmox receperat: q̄ quū a senatu nō p̄starent
 missō i urbē filio: fundū quē unicū possidebat uēdidit
 eiusq; p̄ciū Hānibali p̄tin; numerauit. Si ad calculos
 reuocet parū utpote. vii. iugeribus & hoc in popinia
 abditis redactū: si aīo prærogātis omni pecūia maius
 se. n. patrimonii: q̄ patriā fidei inopem esse maluit. eo
 quidē maiore cum cōmendatione. q̄ proni studii cer-
 tius indicium est supra uires niti: q̄ uiribus ex facili uti
 alter enim q; potest præstat: alter etiam plus q; potest.

De Busa.

Taq; eiusdē tēporis fœmina Busa nomine: re-
 gionis Apuliæ ditissima: merito qdē liberali-
 tatis testimonium recepit: sed excellētes opes
 eius Fabianis rei familiaris angustiis non cōparauerit.
 nā & si circa decē milia ciuiū nostror; Canēsis plii reli-
 gas benignissime iter canusina mœnia alimētis susten-
 tauit saluo tamē statu fortunar; suar; mūificā se. P. R.
 p̄stitit. Fabi; i honorē patriæ paup̄tatē iopia mutauit.

De Quinto Confidio.

In Quinto quoq; Cōsidio saluberrimi exēpli
 nec sine puo ipsius fructu liberalitas ānotata
 est: q̄ Catilinæ furore ita cōsternata republi.
 ut ne a locupletibus qdē debitæ pecuniæ pp̄ tumultū
 præciis possessionū diminutis: solui creditoribus pos-
 sent: quū cēties atq; quinquagies sextertii sūmā in fœ-
 nore haberet: neq; de sorte quēquā debitor; suor; neq;
 de usura appellari a suis passus est: quantumq; in ipso
 fuit amaritudinē publicæ cōfusionis priuata tranqui-
 litate mitigauit. opportune mirificeq; testatus se nūmo-
 rum suorum nō ciuilis sanguinis esse feneratorē. Nā q̄
 nūc præcipue negociatione delectant: quum pecuniā
 cruentam domum retulerint: quā in probādo gaudio
 exultent recognoscēt: si diligēter senatus consultū quo
 Confidio gratiæ actæ sunt legere non fastidierint.

alteri dono daret: q̄ in suos usus conuerteret. Iustinus aliter sentit: dicit lib. xxxvi. regem attalum ab eumene non
 patre: sed patruo suo florētissimum regnum accepisse: & acceptū multis amicor; cædibus: & cognator; suppliciis

facili uiribus uti: hoc ē magnū aliqd p̄ facul-
 tibus exhibere: nā mulier paula noīe busa gene-
 re clara atq; diuitiis ad decē milia Romāor; ex
 canēsi clade supstitutū mœnib; t̄m tectisq; a cāu-
 sinis accepta. frumēto ueste: & uiatico iuuuit p̄
 q̄ ei mūificētia postea bello p̄fecto a senatu ho-
 nores hīri. hęc iḡ mulier quīs multū p̄stiterit:
 multo t̄m min; q̄ fabius p̄stitisse uir: eo q̄ fabi;
 supra uires fecerit: hęc ex facili uiribus usa fue-
 rit. Busa noīe. Liuius dicit paulā fuisse noīatā:
 sed genere busā hoc ē carthaginēsem. In. h. pa.
 Ne p̄ria p̄fida diceret unicū fūdū uēdēs ex pau-
 pe iops factus ē. nā paup̄ d̄r cui nihil supeſt t̄m
 hēt qd ad quottidianū uictū & ad necessaria sa-
 tis ē: iops uero q̄ nihil prof; hēt q̄ si finē terræ.

N Qu. Cōsidio Liberalitatē. Qu. cō-
 sidii fœeneratoris nobilissimi hoc lo-
 co subiūgit, hic turbulētissima illa
 reip; tēpestate q̄ Catelina patriā p̄de-
 re nefaria cōiuratione tētabat plurimā Rōanæ
 urbi & afflictæ reip; p̄sidii attulisse uir: nā cū p̄
 p̄ter secessionē cultor; q̄ spe magnæ p̄dæ ducti
 ad Catelinā cōfugerāt: agri inculti atq; deserti
 nullū ciuib; fructū redderēt: nō passus ē quēq;
 debitor suor; aliq̄ rōne uexari: & si cēties & qn-
 q̄gies sextertii sūmā mutuo dedisset, uidebat
 n. locupletes ne dū paupes ex suis puētibus de-
 bitā pecuniā nullo pacto posse p̄soluere: restat;
 ēt se nolle sanguinē a ciuib;: sed pecuniā exte-
 re: hac sua salute publicā p̄turbationē sedar; ma-
 xie uisus ē: & p̄pea senat; illi maxias grās egit.
 Cōsternata: cōmota: & p̄turbata. De sorte:
 De ea sūmā q̄ ipse p̄stiterat: in fœnus dederat:
 hoc ē de capitali: ut uulgo dicūt. Quātū i ip̄o
 q̄tū. ip̄e efficere potuit. Publicæ cōfusionis: p̄tur-
 batōis q̄ ad oēs spectat. Nā q̄ nūc p̄cipue nego-
 ciatione Etate n̄ra q̄ lucrū q̄si cruetū domū re-
 portāt: & quor; mēs oīs ē i cōparādīs p̄ fas ne-
 fasq; diuitiis itelligere potuerūt q̄ temere exul-
 tēt nisi fastidio senat; decretū p̄ cōsidii libera-
 litate factū legere recusauerit. Negociatione:
 Lucro faciēdo. Pecuniā cruetam: Ex me-
 diis prope uisceribus hominum extractam.

Vari iādudū merito inqt Por. cō-
 q̄ri posset q; alior; liberalitatē me-
 moriæ tradā: suā uero silētio p̄ter-
 mittam: cū id potissimū ad sum-
 mam eius laudem pertinere uideatur.

Siā bello captam. Mortuo eumene. OLI.
 Asiā bello captam Po. R. occupauit,
 cū iure belli retinere posset: eā tamē
 totam attalo eumenis filio dono de-
 dit. putauit enim imperiū clarius fore atq; præ-
 stantius si prouinciam locupletissimā potius
 alteri dono daret: q̄ in suos usus conuerteret.

LIBER Q VARTVS

foedasse: nunc matrem autem: nunc beronicam sponsam maleficiis earum necatas constringente: aliaque facinora multa parasse. Strabo lib. xiii. dicit eumeni non attalo in eorum analogia: ex eumene inquit natus est eumenes de patris nomine. Is pergamis successione habuit: et iam loca circum circa tenebat: unde apud Sardis antiochum Seleuci filium superauit cum eo ingressus: obiit autem cum. xx. & ii. imperasset Attalus ex attalo & Antiochide atheni filia natus successit impio: & primo rex est nuncupatus hic galatas per lio maximo superauit & Romanorum amicus fuit: & cum eis aduersus Philippum pugnavit in classe rhodiorum: obiit iam senior cum annis. xl. & tribus regnasset: filios quattuor reliquit: Eumenem: Attalum: Philetum: & Athenum: e quibus ueriores priuatum statum duxerunt: eumenes natus grandior regnavit: hic cum Romanis aduersus Antiochum magnum: & aduersum bersem bellum gessit: a Romanis totam eam regionem accepit: quam sub antiocho circa taurum erat asiaticam minoram. Ipsa uictoria donum foelicius plus gloriae dicit euenisse Po. Ro. ex hac liberalitate donorum prouinciae. Quod & ex uictoria parte. tantam. prouinciam in potestate redigere: gloriosum quidem fuit: sed possidendi inuidiam contraxisset. tam speciosum munus dedisse perennem gloriam. P. R. comparauit. Inuidiam potuit. Solent homines multa possidentibus inuidere. Illius uero Romanae. Nemo est qui satis dignam laudem huic tantae libertati suis litteris accommodare possit. Caelestem spiritum: Haec munificentiae potius diuina quam humana est iudicanda: nam & mediocria largiri humanitas: at uero ingenia dei donare consueuerunt.

OLI.

Quius uero Romanae: Philippo macedoniae. Attalus rex pergamis & rhodiis a Philippo rege iniuriis lacessiti Romanos aduersus regem concitarunt: quo facto gratia tota fiducia Romanorum aduersus Philippum spe pristinae libertatis erecta bellum intulit regi: atque ita Rex cum undique urgeretur pacem petere cogit: deinde cum expositae conditiones pacis a Romanis essent: repetere sua: & Attalus: & Rhodii & Aethi & Aetoli coepere: sed repudiatam pacem Philippus bellum renouat: quod tandem a Flaminio consule bello superat. & post hanc uictoriam. Quod Flaminius consentiente atque iubente senatu: omnes graeciae urbes quas Philippus subegerat imperio libertate donauit: Itaque praesente gratia ferme tota: quae ad tantae uictoriae spectaculum conuenerat iussit Flaminius praesentem magna uoce pronuntiare. Senatui populique Romano. & Quod Flaminio imperatore uelle ac iubere omnes graeciae populos esse liberos & immunes: ad quod uocem primo quidem graeci quae propter omnium opinionem & spem euenisse ueluti admiratione quaedam attoniti contulerunt: deinde iussu praesentem iterare senatus & imperatoris edictum: tantus deinde clamor undique exortus pro nimio gaudio ut praesentem aures per aerem uolantes tanto clamore perterritas in terram semianimes cecidisse. Tria constat fuisse bella macedonica cum Romanis: hoc quod Quod Flaminio confecit. Alterum quod Paulus Aemilius: deuictio persea: Tertium quod gessit Metellus macedonicus superato Pseudo Philippo. Ad isthmicum spectaculum: Isthmos ea terrae structura dicitur quae inter duo maria conclusa iter porrigit ad cheroneseum: ut alio loco dixi: teste Ouidio in heroidibus. Aequora bina suis oppugnant fluctibus isthmon: & tenuis tellus audit utrumque mare. In hoc igitur loco sunt qui dicant ludos fieri consueuisse in honorem matris matutinae atque portuni: ad quod spectaculum uniuersa graecia conuenire solebat: cum igitur conuenisset: uel ad hoc spectaculum uel ad spectaculum uictoriae. Flaminius uerba senatus recitare iussit. Immunes: sine ulla pensione tributi: & stipendii. Magni animi: per occupationem exageret hanc liberalitatem. Valerius dicit enim si quisquam tot uiros a seruitute liberasset. quot urbes Po. Ro. libertate donauit ingenti laude dignus: Sed cum Po. Ro. tot graeciae populos: tot urbes: tot oppida tyrannide spoliauerit: & libertate donauerit: quis ei meritas laudes accommodabit. Aues: Plutarchus dicit fuisse coruos: qui ceciderunt in theatrum: causam autem huius rei hanc esse ferunt: quod aer solus est auium: quo discusso auibus & quocumque ratione subtracto cadat necesse est: legitur in uita Pompei quod uociferante plebe Romano. contra Romanum digitis Pompeium ostendit non primum: sed secundum ducem creandum aduersus piratas corum oculis captum in medium forum cecidit. Ad cuius maiestatem: Transiturus ad externa hac utique praesentem ut dicat

De Populo Romano.

Quariam dudum mecum. P. R. uideat quod cum singulorum munificentiam cosecter de sua taceam. ad summam. eius laudem pertinet quem animum regibus & urbibus & gentibus praestiterit recognosci: quia omne praecleari scilicet decus crebra memoria in se ipso reuirescit.

Asi bello captam attalo regi mueris loco possidendam tribuit: eo excelsius & speciosius urbis nostrae futurum imperium credes si ditissimam atque amenissimam partem terrarum orbis in beneficio quam in fructu suo reponere maluisset: ipsa uictoria donum foelicius quia multum occupasse inuidiam habere potuit: tantum tribuisse gloria carere non potuit.

De. T. Quintio Flaminio.

Quius uero Romanae liberalitatis caelestem spiritum nullae laudis satis dignis laudibus persequuntur. Philippo. n. macedoniae rege superato quem ad isthmicum spectaculum tota graecia conuenisset. T. Quintus Flaminius tubae signo silentio facto per praesentem haec uerba recitari iussit. S. P. Q. R. & T. Quintus Flaminius imperator omnes graeciae urbes quae sub ditione Philippi regis fuerunt: liberas atque immunes esse iubet. Quibus auditis maximo: & inopinato gaudio omnes percussi primo ueluti non audisse se quae audierant: credentes obtulerunt: Iterata deinde praenunciatione praesonis tanta caelum clamoris alacritate compleuerunt: ut certe constet aues quae superuolabant attonitas pauentesque decidisse magni animi fuisset a tot captiuorum capitibus seruitutem detraxisse: quot tunc nobilissimis atque opulentissimis urbi-

esse maiestatis Populi Romani non solum commemorare: quae in alios ipse usus sit liberalitate: sed quod ab aliis ipse quandoque sensit. **H**iero Syracusanorum rex, post cladem Romanis illatam ad Transimenum lacum: legati ab Hierone Siciliae rege cum muneribus & comatu ingenti Romam missi sunt: quod senatus Populusque Romanus significaret Hierone grauius acerbe tulisse cladem illam: communemque eam calamitatem existimasse. Itaque quaquam probe sciat magnitudine Populi Romani admirabiliorem probe in aduersis rebus quam in secundis esse: missa tamen a se omnia: quibus a bonis amicis fidelibus sociis bella iuuari soleant: quae ne accipere abnuat magnopere se publice orare: iam

bus. P. R. libertatem largitus est: ad cuius maiestatem pertinet: non solum quod ipse benigne tribuit: sed etiam quod alio tribuente sensit commemorari: ut enim illic commemoratae: ita hic redditae laudis commedatio est.

De Hierone Syracusano. Externa.

Hiero Syracusanorum rex audita clade quam Romani apud Transimenum lacum afflicti erant. CCC. milia modiorum tritici. CC. ordeis: aurique ducata & L. pondus urbi nostrae pro munere misit: nec ignarus uerecundiae maioris nostrorum ne nollet accipere in habitum id uictoriae formauit: ut eos religione motos munificentia sua uti cogeret uoluntate mittendi prius. Iterum prouidentia cauendi ne remitteretur: liberalis.

De Agrigentino Gillia.

Subnecta huic Agrigentinum Gilliam: quae prope modum ipsius liberalitatis precordia constat habuisse: erat. n. opibus excellens sed multo etiam animo quam diuitiis locupletior: semperque in eroganda potius quam in contrahenda pecunia occupatus: adeo ut domus eius quasi quaedam munificentiae officina crederetur. Illic gratia populi oculis spectacula edebant: illic epulae magnifici apparatus libentique animo annonae subsidia tribuebant: & cum hac uniuersis priuati alimeta inopia laborantibus: doctores uirginibus paupertate pressis subsidia: detrimetorum incursumque solatia erogabant: hospites quoque tum urbanis penatibus tum etiam rusticis tectis benignissime excepti uariis muneribus ornati dimittebant. Quodam uero tempore quingentos simul Gelenses eques uictoriae in possessiones suas compulso aluit ac uestiuit. Quid multa: non mortale aliquem: sed propositae fortunae benignum esse diceres sinum. ergo quod Gillias possidebat omnium quasi communi patrimonio erat pro cuius salute & incrementis tum Agrigentina ciuitas tum et uicinae regiones uotis excubabant: colloca e contraria parte arcas inexorabilibus claustris obseratas nonne praestantior ali quo existimes illam ipsam quam hanc custodiam?

Explicit Liber Quartus.

la fluuio dicitur: est autem gela fluuius Siciliae a quo & oppidum quod praeterfluit denominatum est. Vir. li. iiii. aenei. Appet Cameraia procul capite geloi in maius gela fluuio de nomine dicitur. Oui. li. fast. iiii. & te uerticibus non ad eundem gela. Sinus: receptaculum. Annona: fugis: eo quod singulo anno renouat. Colloca e contra parte. Hoc est ex una parte prope avaritiam: ex altera liberalitatem cum intelliges quantum liberalitas praestet avaritiam.

omnium primum honoris gratia uictoria auream pondus. CXX. afferre se acciperent eam tenerentque & haberent propriam & perpetuam: aduexisse etiam CCC. milia modiorum tritici. CC. ordeis. ne comatos deessent: & quantum postea opus esset: & quot iussisset subuecturos militem & equitem scire: nisi Romani latinique nominis non uti Populum Romanum leuium armatorum auxilia etiam externa uiddisse in castris Romanis. Itaque missi sunt mille sagittariorum ac funditorum apta manus aduersus balleares & mauros pugnacesque alias gentes: ad ea dona consilium quoque adhebant. ut praetor cui Sicilia prouincia esset classem in aethricam traiceret ut & hostes in terra sua bellum haberent minusque laxamenti daretur his ad auxilia Hannibali mittenda: a senatu ita responsum est regi uirum bonum egregiumque socium Hieronem esse atque uno tenore: ex quo in amicitiam Populi Romani uenerat fide tenuisse: ac rem Romanam omni tempore & loco munifice iuuisse: id perinde ac deberet gratum Populo Romano esse: aurum & a quibusdam ciuitatibus allatum non accepisse Populum Romanum gratia regis uictoriae omnesque accipere: sedem ei se dare & dicere capitolium templumque Iouis optimi maximi: in ea arce urbis Romae sacratam uolentem propiciam firmam ac stabilem fore Populo Romano funditores sagittariosque & frumentum traditum est consulibus. Hiero Syracusanus. Hic postquam se Romanis coniunxit fide se constanter seruauit. Victoriae: sub imagine coronae: dea uictoria pingebatur apud antiquos. Voluntate mittendi. Duplici modo: liberalis fuit & quod libentissimo animo misit: & quia prouidit ut acciperentur munera.

Subnecta huic Agrigentinum. Huius hominis liberalitatem Valerius sic ambitiose describit: ut alia expositione non indiget: nam pro omnes eius munificentiae gradus quodam modo icedit: & diligentissime recenseret omnia eius liberalitatis officia: satis uero constat hunc fuisse non magis opibus quam liberalitate praestantem. Agrigentinum: de Agrigeto. est autem Agrigetu ciuitas Siciliae: quae Graecae dicitur Agragas. Vir. li. iiii. aenei. Arduus inde Agragas. Aio. l. q. a. pl. ai habet quod diuitiarum: nam multo magis intererat in distribuendis opibus quam copandis. Officina: nam sicut in officinis uenalia continentur: sic in domo huius uenalis liberalitas habebatur. Latet annonae. Nam in penuria regem a multis occultat annonae: uel quae exigua est & non appetit. Detrimetorum ic. His qui impetu incommodum afflicti essent benigne succurrebat. Rusticis tectis. Est diffinitio uillae. Gelenses: gelenses a gela

Explicit Liber Quartus.

OLI,

liberalitati quas aptiores. Hic quintus Liber est qui in septem diuiditur capitula: in quorum primo agitur de humanitate & clementia: humanitas in charitate uersatur: clementia in remissione acceptae iniuriae: sed praefatur in hoc principio more suo Valerius & ratione ostendit cur hoc capitulum superiori coniungatur.

Quarum prima: scilicet liberalitas quae indigentibus succurrit unde ait praestatur inopia: quoniam aduersus inops maxime liberales esse debemus. Proxima occupatione. Secunda: humanitas: est enim humanitas charitas ex animi teneritudine proueniens. Occupatione: praeventione. Tertia: clementia. Ancipiti fortuna: quia clementia est accepta iniuria ad impetum reprimere: ideo ancipiti fortuna: quia eius qui te offenderit uita in dubio est. Eius commendatio: quia liberalitas clementiae & humanitati uidetur anteponenda. Ex ipso numine: libero praefata quo libertas & liberalitas dicta est.

OLI,

Nunc omnia autem. De humanitate dicit. Po, Ro, qua erga carthagenenses hostes acerrimos usus est primo punico bello: quod ductu & auspicio Marci Attilii gestum fuit: in quo magnum captiuorum numerum multis partibus uictoriis: multisque cladibus illatis carthagenensibus contraxerat: & Romam miserat: quos omnes Romani carthagenensibus condonarunt: fuerunt autem ad duum milium septingentorum, trium numerum: in super etiam legatos qui ad eos redimendos cum grandi pecunia uenerant sprete pecunia benigne hospitio publico susceperunt: omnes acceptas iniurias carthagenensibus remisit, quae quidem tanta fuit humanitas: ut ipsi legati praeter admiratione obstupuerunt. O supra uota felicem: quia plus accepimus quam obtinere sperabamus.

OLI,

Illud quoque non paruum. Syphax numidiae rex opulentissimus fuit quem secundo punico bello Scipio deuicit & in triumphum duxit. Fuit autem in numidia tantae potentiae: ut eius amicitiam & societatem Romani pariter & carthagenenses summo studio & contentione conquisierint: ut in eo bello maximum ad uictoriam momentum esse uideretur quibus ille se adiunxisset. Itaque tantum eius maiestati duo potentissimi in terris populi tribuerunt: Romanus & carthagenensis ut unopere: & Scipio imperator ad amicitiam eius petendam relicta provincia hispania exercitumque cum duabus quoque remibus in aphyricam traiecerit: & hasdrubal poenorum dux: non ipse modo ad eum uenerit: sed filiamque ultro illi nuptum dedit: quibus nuptiis a Romana societate defecit: sic planius & diffusius dicturi sumus in capitulo de mutatione casus & fortunae. hunc igitur syphacem a Scipione uictum & captiuum Romam missam: tyburi in custodia habendum senatus curauit: ibique mortuum publico & regio funere efferendum censuit, qua quidem humanitate & clementia in persam quoque macedoniae regem quem Paulus Aemilius uictum duxerat in triumphum usus est.

Valerii maximi Liber. V. De humanitate Cap. .I.

liberalitati quas aptiores comites quam humanitatem & clementiam dederim: quoniam idem genus laudis expetunt: quorum prima inopia: proxima occupatione tertia ancipiti fortuna praestatur: quumque nescias quum maxime probes eius tamen commendatio praecurrere uidetur: cui nomen ex ipso numine quaesitum est.

Nunc omnia autem humanissima & clementissima senatus acta referam. Qui cum carthagenensium legati ad captiuos redimendos in urbem uenissent: protinus is nulla pecunia accepta reddidit iuuenes numerum duum milium & septingentorum, lxxxiii, ex plentes: tantum hostium exercitum demissum: tantam pecuniam contemptam: tot punice iniuriis ueniam datam ipsos legatos obstupuisse arbitror: ac secum dixisse. O munificentiam gentis Romanae deorum benignitati aequadam. O etiam nostram legationem supra uota felicem: nam beneficium quod nunquam dedissemus accepimus.

De senatu Romano.

Illud quoque non paruum humanitatis senatus iudicium est. Syphacem, n. quodam opulentissimum Numidiae regem captiuum in custodia Tyburi mortuum publico funere censuit efferendum: ut uitae dono honorem sepulturae adijceret.

Illud quoque non paruum humanitatis senatus iudicium est. Syphacem, n. quodam opulentissimum Numidiae regem captiuum in custodia Tyburi mortuum publico funere censuit efferendum: ut uitae dono honorem sepulturae adijceret.

Confecto macedoniae bello, Hoc fuit bello macedonico quod contra persem gessit Paulus aemilius: ut saepe dictum est. Nam Musochanes masanissae regis filius in auxilium Romanorum cum multis equitibus missus a patre cum iam debellata puincia & finito bello ab imperatore Romano remitteretur ad patrem uidebatur compulsus est: & graui morbo correptus: quod ubi senatus nunciatus est eo quaestorem continuo miserunt: quod adolescentis ualitudinem diligenter sine curaret: & omnia quae illi atque uniuerso comitatu suo necessaria forent abundantissime subministraret classem reficeret & liberatum cum muneribus ad patrem tuto remittendum curaret: sunt Masanissae numidia regis quae amicissimum Romanorum fuisse constat & in amicitia usque ad ultimum sui fati die permansisse: musochanes uero eius filius moritur antequam periret. Delatus, necessitate compulsus sui tempestatis: nam inter deferri & uenire hoc interest, quod uoluntate uenimus: necessitate deferimur. Illo: ad eum locum, scilicet Brundisium. Quae opus est. Dicimus opus est mihi hac re & haec res & huius rei, sed hoc ultimum rarum est. Qui quingentos sexcentia, & notandum dici hoc sextertium & hic sextertium: ut hoc loco masculini generis: apud alios neutri, Mar. Annis abibit bisquidabit sextertia dixit, est autem sextertium dipodius & semis: podo uero libellam continet: ergo sextertium duas libras & semis habet teste Varro, & a semis & tertio dictus est sextertius siue sextertium: nam sic quoque dicius dipodius est & dipodius. Quae tam prompta: Haec tanta inquit humanitas senatus potuit esse patre a filii iterum dolor impatiendi reuocare: si forte eo tempore Musochanes obiisset. Desiderium eius, id est mortem. Unde desideratum dicimus mortuum: quo uerbo utitur frequenter Iulius Celsus: ut eo die quattuor milia desiderata sunt.

De Eiusdem Senatus Clementia.

Con simili quoque clementia in Perse usus est: nam quum Albae in qua custodia causa relegatus erat decessisset quaestorem misit: qui eum publico funere efferret: ne regias reliquas iacere inhonoratas pareret: hostibus haec & miseris & fato functis officia regibus erogata illa amicis: & felicibus & uiuis tributa sunt.

De eodem Senatu in filium Masanissae.

Confecto macedonico bello Musochanes Masanissae filius cum equitibus quos in praesidium Romanorum adduxerat ab imperatore Paulo ad patrem remissus tempestate classe dispersa Brundisium eger delatus est: quod ubi senatus cognouit continuo illo quaestorem ire iussit: cuius cura & hospitium adolescenti expediret & omnia quae ad ualitudinem opus essent praebentur impensaque liberaliter: tum ipsi: tum toti comitatu praestarent. naues etiam ut prospicerentur: quibus se bene ac tuto cum suis in aethricam traiceret: equitibus singulas libras argenti & quingentos sextertios dari imperauit. quae tam prompta & tam exquisita patrum humanitas efficere potuit: ut et si expirasset adolescens aequiore animo desiderium eius pater toleraret.

De eodem in Prusiam.

De senatus quum ad gratulandum sibi Prusiam Bithyniae regem Perse deuicto uenire audisset obuia illi, P. Corneliu Scipionem quaestorem Capuam misit: celsuitque ut ei domus romanae quae optima conducere: & copia non solum ipsi: sed etiam comitibus eius publice praebentur. In eoque excipiendo tota urbs unius humani amici uultum habuit. Itaque quae amantissimus nostri uenerat duplicata erga nos beniuolentia in regnum suum reuersus est.

De eodem in Ptolemaeum.

Ec aegyptus quod est romanae humanitatis expers fuit. Rex, n. Ptolemaeus a minore fratre regno spoliat: petendi auxilii gratia cum paucis admodum seruis squalore obsitus Romam uenerat ac se in hospitium tertiae munera dari quaestorem iussit, sunt quae uelint huc fuisse Ptolemaeum ultimum omnium: cognomento Dionysium Auletam filium: quod Pompeium iussit occidi: cuius opibus & auctoritate fuerat eius pater per Gabiniu restitutus in regnum quod ex Caesaris commetatus de Alexandrino bello colligi posse dicunt ubi haec inscripta sunt. In testamento Ptolemae in praesens: haec res erant scripti ex duobus filiis maior & ex duabus ea quae antecedebat haec uti fieret pro oes deos pro foedera quae Romanae fecisset eodem testamento Ptolemaeus pro Romano obtestabatur: tabulae testamenti una per legatos eius Romam erat allata: ut in aeternum ponerent quae tum pro occupationes publicas poni non potuissent, apud Pompeium sunt depositae: alterae eodem

Ro. fuisse constat & in amicitia usque ad ultimum sui fati die permansisse: musochanes uero eius filius moritur antequam periret. Delatus, necessitate compulsus sui tempestatis: nam inter deferri & uenire hoc interest, quod uoluntate uenimus: necessitate deferimur. Illo: ad eum locum, scilicet Brundisium. Quae opus est. Dicimus opus est mihi hac re & haec res & huius rei, sed hoc ultimum rarum est. Qui quingentos sexcentia, & notandum dici hoc sextertium & hic sextertium: ut hoc loco masculini generis: apud alios neutri, Mar. Annis abibit bisquidabit sextertia dixit, est autem sextertium dipodius & semis: podo uero libellam continet: ergo sextertium duas libras & semis habet teste Varro, & a semis & tertio dictus est sextertius siue sextertium: nam sic quoque dicius dipodius est & dipodius. Quae tam prompta: Haec tanta inquit humanitas senatus potuit esse patre a filii iterum dolor impatiendi reuocare: si forte eo tempore Musochanes obiisset. Desiderium eius, id est mortem. Unde desideratum dicimus mortuum: quo uerbo utitur frequenter Iulius Celsus: ut eo die quattuor milia desiderata sunt.

Musochanes, quidam uetusti codices habent Musochanes: alii Musophones.

De senatus cum non minori humanitate usus fuisse uideatur senatus in prusiam bithyniae regem quae gratulatum romam uenerat de uictoria quae ex persas: rege superato gloriosissima comparauerat Romam: nam illi more maiore quaestorem obuia misit: publicum Romae hospitium per regis dignitate paratum conduxit: copia regis omnium illi comitibusque suis praebuit: illum deumque tota ciuitas cum summa laetitia & alacritate susceperit: ut non de uictoria gratulatum uenisset: sed a uictoria superbum redisse cognosceres. Perse deuicto, Vetera exemplaria legunt per se: nec habent deuicto.

Ec aegyptus quae adeo imensa fuit Romana humanitas ut longe lateque porrecta non arctiores quam ipsius terminos habuisse uideatur non contenta finibus bithyniae in aegyptum usque peruenit. nam Ptolemaeus: a minore fratre regno conspiratione pulsus Romam auxilii petendi gratia profectus multa Romanae liberalitatis testimonia cepit: nam cum miser & sordidus propter regiam dignitatem tum paucis admodum seruis clara urbe ingressus in priuatum hospitium se contulisset: continuo senatus re cognita illum ad se iussit acciri, & excusatione facta quod non illi more maiore quaestorem obuia misisset ad publicum hospitium deduxit eique quot

tidiae munera dari quaestorem iussit, sunt quae uelint huc fuisse Ptolemaeum ultimum omnium: cognomento Dionysium Auletam filium: quod Pompeium iussit occidi: cuius opibus & auctoritate fuerat eius pater per Gabiniu restitutus in regnum quod ex Caesaris commetatus de Alexandrino bello colligi posse dicunt ubi haec inscripta sunt. In testamento Ptolemae in praesens: haec res erant scripti ex duobus filiis maior & ex duabus ea quae antecedebat haec uti fieret pro oes deos pro foedera quae Romanae fecisset eodem testamento Ptolemaeus pro Romano obtestabatur: tabulae testamenti una per legatos eius Romam erat allata: ut in aeternum ponerent quae tum pro occupationes publicas poni non potuissent, apud Pompeium sunt depositae: alterae eodem

exemplo relicta atq; obfignate Alexandria proferebantur: ex quibus uerbis conici posse dicunt a minore fratre per cōspirationē regno pulsum quod ego nec affirmare: nec omnino refellere auisim, quippe qui huius historiae certum adhuc auctorem non inuenerim: uerum illud me mouet quomodo restitutus fuerit, & cur Pompeii patrociniō non fuerit usus cum apud illum testamenti fabulae essent depositae: aut si usus cur a Valerio ceterisque auctoribus: ingratiūdinis non damnatus cum patronū suum iusserit occidi, extat praeterea apud ipsum quem auctorem referunt Caesarem: isdem commentariis: ad hunc ipsum Ptolemæum Pompeii legatio quae post pharsalicam profligationem in aegyptum profectus: ab hoc puero aduersus Caesare opem suppliciter implorat: & cum per erogata tantum patri beneficia rogat: ut Alexandria recipiatur: ubi ne uerbum quidem facit ex quo intelligi aut conici possit: eum Romae aliquādo fuisse: quod satis admirari nō possum cum res tanta foret quae a senatu magnopere curaretur: & ad Pompeium pertinere maxime uideretur: propter tabulas testamenti depositas: omitto q; Caesar tunc eum puerum aetate fuisse ostendit: cū Pompeius ad eum profugit, Valerius uero iuuenē appellat: q̄re cū haec oīa obscura: & incerta mihi eē uideant aliis excutiēda reliq;. ¶ Obsitus: Cir cū datus s̄q̄lore imūditia est: S̄q̄lor immundities ac deformitas quae nimio mœrore inascit.

OLI.

Tq; ut ab uniuersis: postq; de publica Romanorum humanitate dixit nunc ad priuatam uniuscuiusq; diendam transgreditur: & primo de L. Cornelio cōsule: qui primo punico bello hā nonē carthaginēsiū ducē qui in ppugnatione ciuitatis olbiae fortiter dimicās occubuerat dignissimo funere curauit efferi tanquā nō ille hostis: sed Populi Romāi socius & amicus extitisset: nā uictoria quāto plus humanitatis habuerit tāto minus inuidiae cōtraxerit, ¶ Olbia oppidum: inuenio tria huius nominis oppida, Vnū teste Strabone in massiliensi agro, Alterū eodem teste in scythia: q̄d etiā berta ciuitas dicebatur, Tertium teste Solino in ca. de homine ī sardinia: Dicit enim hic yphides: hiolaū creat qui sardiniam ingressus palātes incolarū aīos ad concordiam eblanditus, Olbia atq; alia graeca oppida extruxit.

OLI.

Vid de Qu. Crispino. Hoc fuit secūdo punico bello cū capua obsidetur a Romanis: nā, T. Qu. Crispino Badius cāpanus hospes erat per familiarī hospitio coniunctus, creuerat etiā cōsuetudo q; ager Romae apud Crispinū Badiū ante defectionē cāpanā liberaliter comiterq; curatus fuerat, tū badiū progressus ante stationes quae pro porta stabāt uocari Crispinum iussit: quod ubi est Crispino nunciatum ratus colloquium amicū & familiare queri manente memoria: ēt in dissidio publicorum foederum priuati iuris paulum a ceteris processit, postq; in cōspectū uenit, prouoco te iquit Badius ad pugna: o Crispine cōscēdamus equos & uter sit melior decernamus summotis aliis: ad ea Crispinus nec sibi nec illi ait hostes deesse: in quibus uirtutem ostendant: se etiā si in acie occurrerit declinatūq; nunc hospitali ca. de dextram uiolet: cōuersusq; abibat: enim uero ferocius tum campanus increpat molliciē & ignauiam & se digna proba, in insontem iacere: hospitalem hostem appellans, simulantemq; parcere cū sciat se nō parem esse, si parum publicis foederibus ruptis direpta simul & priuata iura esse putat Badium cāpanum, T. Quintio Crispino Romano palam omnibus & duobus exercitibus renunciare hospiciū nihil sibi cum eo consociatum: nihil foederatum hospiti cum hoste cuius patriam & poenates publicos oppugnatū uenisset: si uir eēt cōgrederet: diu cunctantē Crispinū prulere turales ne impune insultare cāpanū pateret itaq; tantū moratus dum imperatores cōsuleret, pmitterēt ne sibi extraordinē in prouocantē hostē pugnare: permissa eorum arma coepit equūq; cōscēdit & badium nomine compellās ad pugnam euocauit: nulla mora cāpano facta est: infestis equis hastisq; cōcurrunt, Crispinus super scutū sinistrū humerū badio hasta trāsfixit: superq; delapsū cū uulnere equo desiluit ut pedes iacentē cōficeret: badius priusq;

Alexandrini pectoris contulerat. Id postq; senatui relatū est accersito iuuenē quam potuit accurata excusatione usus est, q; nec quæstorem illi more maiorū obuiam misisset: nec publico hospitio eū excepisset eaq; non sua negligentia: sed ipsius subito & clādestino aduentu facta dixit, & illum curia subito ad publicos penates deduxit hortatusq; ē: ut depositis sordibus aduēdi, ipsius diem peteret: quin ēt curae habuit uti munera ei per quæstorem cottidie darentur his gradibus officiorum iacentem ad regium fastigium erexit: effecitq; ut plus spei in auxilio, P. R. quam metus in sua fortuna reponeret.

De L. Cornelio.

Tq; ut ab uniuersis patribus, C. ad singulos ueniam, L. Cornelius consul primo punico bello quum Olbia oppidum ccepisset: pro quo fortissime pugnans Hanno dux carthaginēsiū occiderat corpus eius tabernaculo suo amplo funere extulit nec dubitauit hostis exeqas ipse celebrare: eā de mū uictoriā & apud deos & apud hoies minimū inuidiae habiturā credens q; plurimū hūanitatis habuisset.

De Quinto Crispino.

Vid de Q. Crispino loquar: cuius mansuetudinem potētissimi affectus ira atq; gloria q̄tere nō potuerūt Badiū cāpanū & hospitio benignissime domi suae exceperat: & aduersa ualitudine correptum attētissima cura recreauerat: a quo post illam nefariam campanorum defectionē in acie ad pugnam prouocatus: cum & uiribus corporis & animi uirtutibus aliquāto eēt superior: monere ingratum q;

uincere maluit. nā quid agis inquit demēs: aut quo te praua cupiditas transuersum rapit: parum habes publica impietate furere: nisi etiā priuata lapsus fueris: unus uidelicet tibi Romanorum. **Q**. placet in quo scelestā exerceas arma: cuius penaribus & honoris uicissitudinem & salutem tuam debes: at me scēdus amicitiaē diiq; hospitaes: sancta nostro sanguini uestris pectoribus uilia pignora hostili certamine cōgredi te cū uetant: quin etiā si in concursu exercituum fortuito umbonis mei impulsu pstratum agnouissem: applicatum iam ceruicibus tuis mucronem reuocassem: tuum ergo crimen sit hospitem occidere uoluisse: meum non eris hospes occisus: proinde aliam qua occidas dexterā quære: quoniam mea te seruare didicit. dedit utriq; cæleste numē debitum exitū: siquidem in eo plio Badius obruncatus est. **Q**uintus insigni pugna clarus euasit.

De. M. Marcello.

A Ge. M. Marcelli clementia quam clarum quāque memorabile exemplum haberi debet: quæ captis a se Syracusis in arce earum cōstitit. ut urbis modo opulentissimæ tūc afflictæ fortunam ex alto cerneret. cæterum casum eius lugubrem intuens flatum cohibere nō potuit quem si quis ignarus uir aspexisset alterius uictoriā esse credidisset. Itaq; Syracusana ciuitas maxima clade tua aliquid admixtum gratulationis habuisti: quia si tibi incolumi stare fas nō erat: leniter sub tam mansueto uictore cecidisti.

De. Q. Metello.

Quintus uero Metellus celtibericū in hispania gerens bellum quum urbem Centobricā obsideret & iam admota machina partē muri quæ sola cōuelli poterat: disiecturus uideret: humanitatem propinquæ uictoriæ prætulit. Nā cū Rethogenis filios: qui ad eū transierat celtobricēses machinæ ictibus obicissent: ne pueri in cōspectu patris crudeli genere mortis cōsumerentur: quæ ipse Rethogenes negabat esse impedimēto: quo minus etiam per exitium sanguinis sui expugnationem perageret: ab obsidiōe discessit. **Q**uoquidē tam clementi facto: & si nō unius ciuitatis mœnia omnium tamen celtiberarum urbium animos cæpit: effecitq; ut ad redigendas eas inditionem. P. R. nō multis sibi obsidionibus opus esset.

opprimeretur parua parua atq; equo relictis ad suos affugit: crispinus equum armag; capta & cruentem cuspidem ostentans cum magna laude & gratulatione militum ad consules est deductus. laudatusq; ibi magnifice etiā donis donatus. Ira & gloria contra hostem a quo prouocaretur ad singulare certamen gloria de uicto glorioso hoste. Valitudine cor. morbo implicitum: nam ualitudo medium uocabulum est: quod tam in bona quā in mala parte accipitur: unde recipit adiectiuum & dicitur bona ualitudo & mala ualitudo. Cura: diligentia: uel cura pro curatione posuit quæ propria medicorum est. Transuersum: A recto officio declinantē. Publica impietate omnes a societate defecistis. Salutem tuam: quia te egrotum domi suscepisti. Dii ho. quorum princeps est iuppiter. Vir. iuppiter hospitibus nam te dare iura loquuntur. Sancta: inuiolata Romāo sanguinis. Umbōis: clypei. ē autē umbo media pars clypei. Obrūcat? ē: nō a Crispino: nā aufugit anteq; opprimeret: ut supradiximus: sed ab alio.

A Ge. M. Marcelli clementia. Marcellus consul Romanus cum diu obsidisset Syracusas tandē urbē illam cœpit: cū assiduitate laboris: tū etiā prodicione: cum igitur menia ingressus est superioribus locis urbē ferme omnium illa tēpestate pulcherrimā subiectā oculis uidit illachrymas se dicit: partim gaudio tantæ perpetratae rei: partim uetusta gloria urbis atheniensium classes demersæ: & duo ingētes exercitus cū duobus clarissimis ducibus deiecti occurrebāt. tot bella carthaginiensibus tanto cū discrimine gesta tot iam opulenti tyrāni regesq; ppter cæteros hiero cū recētisime memoriae reges: tū ante oīa: quæ uirtus ei fortunæq; sua dederit beneficiis in populū Romanū insignis ea cū uniuersa occurrerēt aīo subiretq; cogitatio iā illa momēto horæ arsurā oīa & ad cineres reditura: priusq; signa archadinē admoueret pmittit syracusanos quæ intra Romanū p̄sidiū aufugerāt: ut alloquio leni pellicerēt hostes addēdā urbē: quod obtinere nequit. Fle tum eo. Lachrymis tēperare. Itaq; sy. ci. Apostrophat ad urbē syracusanū dicens illud tibi nō parua cōsulatiōis eē debuit ī tua clade grauissima quæ cum tua fata ferrent ut caderes sub mansuetissimo uictore cecideris.

Quintus uero Metellus. Fuit Quinti Metelli humanitas magna: & laude dignissima: qui cū eēt consul in ea parte hispaniæ: quæ Celtiberia dicitur: in eaq; bellū gerens Centobricam urbem obsideret: & pariter oppugnaret: machinā mœnibus admoueret: iā maxime partē: quæ euerti facile poterat: disiecturus: quod ubi uiderūt oppidani Rethogenis filios: quod ad Ro. defecerat mœnibus

opposuerunt: ut ruina murorum pueri in cōspectu patris ad defectionis ultionē obruerent: quod ubi sensit Metellus continuo ab oppugnatione discessit: suadente & hortante Rethogene ut per filiorum mortem urbem expugnet: inceptumq; perageret: maluit. n. Metellus hostium animos & urbem mansuetudine & uirtute superare: qua ulla crudelitate subigere: quod eēt fecit: nā hac humanitate pellecti populi: & urbes hispaniæ sponte in deditiōne uenerunt. C. Cēto. b. r. i. c. a. Supra tū appellat Cōtrebiā. Sanguinis sui. Nā semē humanū sanguis ē purgat: ut Ari. & Var. sentiūt. THE.

OLI

OLI

Cēto/
brica
urbs

THE

æquatū sella insidere: & ut singulari humanitate p̄ditus erat nō illū sibi supplicē eē sustinuit: sed suis ornatū insignib⁹ in regnū de quo eiectus fuerat restituit huius autē belli cā teste Cicerone p̄p̄eiana fuit q̄ Mithridatē regē p̄o. i. a. L. Lucullo regno pulsum nō solū ad se fugiētem benigne suscepit: sed suis ēt opibus i regnū restituere uoluit: nā ingēti exercitu cōparato: post aliquot clades acceptas tādē copias romanas uictrices trucidauit: & grauissimā romanis cladem intulit. P̄ Ponto. s. insula quā tenebat Mithridates. P̄ Benignis: q̄a bono illum aīo esse iussit.

⊕ Tigranem. Hæc eadem Plutar. & Dion. in uita Pompeii.

ponto pulsum uiribus suis p̄texerat: in conspectu suo diutius iacere supplicē passus nō est: sed benignis uerbis recreatum diadema quod abiecerat capiti reponerē iussit: certisq̄ rebus imperatis: in priūtinū fortunæ habitum restituit: & que pulchrum esse iudicans: & uincere reges & facere.

De Cn. Pompeio.

Quā p̄clarę tributę humanitatis specimē. C. Pōpeius q̄ miserabile desideratę: idē euasit exēplū nā q̄ Tigrāis tpa insigni regio texerat eius caput tribus corōis triūphalibus spoliatū i sūmo terrarū orbe nusq̄ sepulturę locū hūit: sed abscissum a corpore inops rogi nefariū ægyptiæ p̄fidia munus portatū est ēt ipsi uictori miserabile: ut enī id Cæsar aspexit oblitus hostis soceri uultū induit: ac Pōpeio tū p̄prias: tū ēt filię suę lachrymas reddidit. Caput at̄ plurimis & p̄ciosissimis odoribus cremādū curauit: q̄ si nō tam māsuetus aīus diuini principis extitisset paulo ante romani ipe. columē habitū (sic mortaliū negotia fortūa uersat) inhumatū iacuisset.

De Cæsare.

Catonis quoq̄ morte Cæsar audita. & se illius glorię iuide: & illū suę iuidisse dixit p̄mo niūq̄ eius liberis ipsius incolume seruauit: & Hercule diuinorū Cæsaris opes nō parua pars Catōis salus fuisset.

De M. Antonio. & M. Bruto.

Marci ēt Antonii aīus talis humanitatis intellectu nō caruit. M. n. Bruti corpus liberto suo sepe liēdum tradidit: quoq̄ honoratus cremaret̄ iniici ei suū paludamētū iussit: iacētē nō hostē sed ciuē deposito extimās odio: quūq̄ interceptū a liberto paludamētū cōperisset ira p̄citus p̄tinus in eū aiaduertit: hac atē p̄fatiōe usus. Quid tu ignorasti cuius tibi uiri sepulturā cōmiserim: fortē piāq̄ eius uictoriā philippicā dii libēter uiderūt. Sed ne ista qdē generosissimę indignationis uerba inuiti audierunt.

Externa de Alexandro.

Commemoratiōe romani exēpli i macedoniā deductus morę alexātri p̄coniū facerē cogor.

defūcti corp⁹ ip̄deret ut honorat⁹ cremaret̄: qd̄ ille cū interceptisset graui supplicio affect⁹ ē ab Antōio. P̄ Intellectu.

Commemoratiōe romani exē. Trāsit ad externa: & p̄rio de alexātri humanitate dicit: q̄ fusū fugatūq̄ Dariū cū p̄ uastas solitudines p̄sequerē i septētrionē usq̄ puenit nimio frigore torpētē: & regionē q̄ Gazabadiā aditurus p̄cellā passus ē: maiorē ēt q̄ credi possit ubi torpētibus gelu militibus silua occurrit: hīc

Quā p̄clarū. Pōpeius quidē hoc humanitatis specimē dedit: sed ipse p̄stea fuit desideratę humanitatis exēplū: cū a. L. Septimio & Achilla Ptolomæi satellitibus occisus ē iubēte rege: historia nota ē i superiorib⁹: sed q̄obrē iducat exēplū Pōpeii hæc est rō: q̄a subsequē humanitas Iulii cæsaris: q̄ cū alexātriā uenisset: & ei Theodorus Ptolomæi p̄ceptor pōpeii caput regis noīe obtulisset lachrymas cōtinere nō potuit uiso generis sui capite. P̄ Insigni rō. Diademate. P̄ Tribus corōa toties triūphauit: p̄rio qdē de aphiaca q̄ auspiciis. L. Scillæ subegit: cū eēt annoꝝ uiginti q̄tuor ut qdā tradūt: missus cōtra domiciū: deīde triūphauit de Storio uel de piratis q̄ mare totū i festabat qd̄ bellū q̄dragita octo diebus cōfecit postremo de mithridate. P̄ Victori miserabilē: Quod uictorē ad miserationē mouere possit. P̄ Soceri uultū: Eo uultu quo ante cū eēt socer aspicere solebat. P̄ Columen: Sustēta culū: nec iuenit nisi i noiatiuo & accusatiuo. ⊕ In sūmo tenor. Vetusita aliquot exēplaria legūt: i suo mō terrarū orbe: q̄ sensus aptior est.

Catonis quoq̄ morte. Hic fuit cato uticēsis q̄ se uticę iterfecit ubi de re publica desperatū eē cognouit: maluit. n. in libertate mori: q̄ i cæsaris uenire potestātē Cæsar igif audita Catōis morte dixisse ferē: & se catōis glorię iuidere: & Catonē suę pariter iuidisse: uerū hac usus ē hūitate: ut catōis bona liberis ei⁹ intacta reddiderit. Fuit at̄ Cæsar p̄cipuū romāe clemētia & humanitatis exēplū: adeo ut iter reliq̄s eius uirtutes hæc ueluti p̄iceps potissimū celebret̄: ad penitentiā usq̄ clemētē fuisse dicit Plī. Cice. quoq̄ orōne p̄ Marco mar. miris laudib⁹ eius humanitē extollit. Solinus i ca. de hoīe dicit. Cæsar ingt benignitate adeo p̄dit⁹ ut quos armis subegerat clemētia magis uiceret. P̄ Et hercule diu. Cæ. ope. nō par. ps Cato. sa. su. Ratio cur Cæsar iuideret Catōis glorię q̄a nō mediocrē gloriā cōsecutus eēt: si catonē seruasset icolumē qd̄ p̄fecto magnopere cōcupiuit: nā hunc & ciceronē duo clarissima romāe urbis lumina semper saluos & incolumes desiderauit.

Marci ēt Antonii aīus: Hoc fuit bello ciuili qd̄ gessit antōius cōtra Brutū & Cassiū cæsaris iterfectores ubi p̄figatis reipu. p̄tib⁹ brutus ne ueniret in ptatē antonii sibi ipsi mortē cōsciuit. Antonius igif ubi cognouit brutū sibi mortē itulisse: paludamētū suū exiit & libto dedit: q̄ supra graui supplicio affect⁹ ē ab Antōio. P̄ Intellectu. q̄ intellexit cuiusmodi eēt hūitas i hoste seruāda. P̄ Philippicā: q̄ in cāpis philippicis Brutū uicit Anto.

THE
OLI
Pōpe
ius ab
achilla
Septi
mioq̄
trun
catus

Pōpei
triū
phi

Colu
men

THE

OLI
Cato
nis uti
censis
mors

OLI

THE

Alexā. caelas arbores accēderāt: forte Gregarius miles macedo iā ueteranus se uix & arma sustentās obstupēfactis gelu & rigore mēbris: i castra tū puenit: quo uiso Alexāder q̄q̄ & ipse cū maxie admoto igne fouebat artus ex sella sua exiit: torpētēq; militē & uix cōpotē mētis dēptis armis in sua sede cōsedere iussit: ille diu nec ubi requiesceret: nec a quo eēt exceptus cognouit: tādē recepto calore uitali ut regiā sedē regēq; uidit territus assurgit: quē ituens Alexāder: ecqd̄ itelligis miles inqt̄ q̄to meliore sorte q̄ p̄sae sub rege uiuatis. Illis n̄ in sede regia cōsedisse capitale foret tibi saluti fuit. **Macedonia:** Nā res gesta ē in cāpis philippicis: q̄ sunt i macedōia. **Lustrat:** Circuit ut fugientem Dariū dēphēderet. **Manibus:** ac si diceret: uirtricibus. **Frigore duplicatū:** Exp̄ssit frige scētis senis gestū: est aut̄ sumptū de Hesiodo. q̄ dicit q; frigus senē incuruū facit: & ideo dicit duplicatū. **Capitale extisio.** Apud psas lex ē. Si qs in solio regio cōsederit capitale est. **Frōtius li. iiii.** q̄ de effectu & moderatōe Alexā. iqt̄ illi seni si i p̄sis natus esses i regia sella. sedisse tibi capitale foret i macedonia nato concedit.

OLI. Dem nō hoīum ulli sed naturae fortunaeq; cedēs: Quia cum nullo unq̄ Alexāder cōgressus est quē nō uicerit: nullā ciuitatē obsedit: q̄ nō expugnauerit: nullā gentē adit q̄ nō calcauerit: nullāq; regionem pagrauit q̄ armis nō subegerit.

Alexā. Quāq; uiolētia morbi. Cū tādē uicto Dario moriē. domitisq; p̄this cōsulisset aruspices de suae regis euentu: respōderūt ut diligētissime babylonē uitarēt: ille cū aliq̄diu ab ea se regiōe abstinuisset: tādē rapiētibus fatis eius urbis miro desiderio captus est: & ut est genus humanū in uetita p̄num: Babylonē ire uoluit: quo factū est: ut paucis post dieb; Cassāder uenerit misus a patre Antipatre ut Alexādrū ueneno necaret & cū Antipater in macedōia plurimū auctoritate & opibus ualeret eū benigne suscepto p̄ncernāq; suū iſtituit: uidelicet q; sibi pocula p̄pinaret: hic igit̄ ut multi tradunt ex p̄cepto patris uenenatū poculū dedit Alexādro: uenenum aut̄ fuisse dicūt frigidissimā aquā de noctiade regiōe sumptā: quae guttatim de perra stillat: quae q̄dem aqua nisi in unguis deferrī nō pōt: hāc cum hausisset Alexāder subito dolore p̄fusus est: itaq; abiit in cubiculum & uniuersum exercitum ad se iussit acciri: & singulis dextrā porrexit: q̄ nō mediocre humanitatis specimen fuit: postea uero mortuus est. **Fato oppressa:** lam morte correpta: q̄ uenenū p̄ uenas diffusum erat. **Spiritu:** quia spiritus perexiguus erat: humanitas uero magna.

OLI. Pisi/strati hūanitas in adole/ſcentē petulātem **N**on tā robusti generis. Adoleſcens q̄dā pisiſtrati filia amor correptus eam in publico osculatus est: dum iret aquatū. **Plut. n. dicit p̄cipū filias aquatum ire solitas:** cū igitur puella domū redisset matri grauit̄ cōq̄sta ē: Mater (ut oēs ferme matres supstitiosae nimis eēt solēt) ad uix̄ defert iniure crimē exaggerat. **Impatiēter cōquerit:** de adoleſcēte poenā exposcit: cui Pisiſtratus: si eos punieris q̄ nos amāt: q̄d illis iqt̄ faciēdū ē: q̄ nos oderit: fuit hic pisiſtrat; teste Herodo. **hippocratis filius & athenay tyrānus q̄ doctria i genio & eloq̄ntia tāta fuit q̄ atheniēſes se ac libertatē ei spōte submitterēt:** q̄q̄ Solon iſtātissimus & grauissimus orator p̄ libertate aduersum illū staret: sed eloq̄ntiae pisiſtrati libertas cū Solone succubuit: ut suo loco ostēdemus in ca. de i gratitudine & de ui eloq̄ntiae t̄pae quo Seruius tullus romae regnabat: ut Gelius tradit: hic eēt primus fuit q̄ apud athenas bibliothecā iſtituit. **Nō tā robusti gene.** Quia nō tāta claritatis fuit q̄te Alexāder mace. **Minime digna uox:** Laudat hāc humanitatē Valerius: hāc iquit uox eiusmodi est: ut nō digna uideat̄ dici ex ore tyrāni fluxisse.

THE. **OLI.** **A** Curaret alii cod. habent occurreret. **Thrasippo amico inter cōenam sine fine:** De hmōi humanitate loquit̄ q̄ in amicū usus est: nā cum Thrasippum micū suum inuitasset ad cōenam: ille uino nimio plus q̄ satis erat inuitatus contra tyrannum

Cuius ut iſinitā gloriā bellica uirtus: ita p̄cipuū amorē clāmētia meruit. Is dum oēs gētes iſatigabili cursu lustrat: quodā loco nivali tēpestare opp̄ſsus senio iam cōfectū macedonē militē nimio frigore obstupēfactū ipse sublimi & p̄pinqua igni sede sedēs animaduertit: factaq; nō fortunae sed aetatis utriusq; estimatiōe descendit: & illis manibus q̄bus opes Darii afflixerat: corpus frigore duplicatū in suā sedē iposuit: id ei salutare futurū ducēs q̄d apud psas capitale extitisset solium regium occupasse. **Quid ergo mirū est:** si sub eo duce tot annis militare iucundum ducebāt cui gregarii militis incolumitas p̄prio fastigio carior erat.

Non tam robusti generis hūanitas: sed & ipsa tamē memoria p̄sequēda Pisiſtrati atheniēſium tyrāni narrabit̄. **Qui cū adoleſcēs q̄dā amore filiae eius uirgis accēsus: i publico obuiā sibi factā osculatus eēt: hortatē uxore: ut ab eo capitale supplicium sumeret respōdit: si eos q̄ nos amāt iterficiemus q̄d iis faciemus q̄bus odio sumus: minime digna uox cui adiciat̄ eā ex tyrāni ore de humanitate manasse: i hunc modū filiae iniuriā tulit: suā multo laudabilius.**

De Pisiſtrato. **N**on tam robusti generis hūanitas: sed & ipsa tamē memoria p̄sequēda Pisiſtrati atheniēſium tyrāni narrabit̄. **Qui cū adoleſcēs q̄dā amore filiae eius uirgis accēsus: i publico obuiā sibi factā osculatus eēt: hortatē uxore: ut ab eo capitale supplicium sumeret respōdit: si eos q̄ nos amāt iterficiemus q̄d iis faciemus q̄bus odio sumus: minime digna uox cui adiciat̄ eā ex tyrāni ore de humanitate manasse: i hunc modū filiae iniuriā tulit: suā multo laudabilius.**

De Thrasippo. **Thrasippo amico inter cōenam sine fine cōuicio laceratus: ita & animum & uocem ab ira**

moribundus cecidit: tunc dicunt Alcyoneum Antigoni filium pyrrhi caput abscissum ad patrem cū summa lætitia detulisse: Antigonom correpto filio regis caput uelamine tectum corpori q̄ honoratissime cremandum restituisse: filiūq; helenium captiuū liberum esse & regium aiū gerere iussisse: ossaq; pyrrhi aurea urna inclusa in patriam ad fratrem reportāda curasse: q̄ magna p̄fecto fuit regis clemētia. Plut. in uita Pyrrhi: dicit illum dū argos oppugnaret per p̄ditionem nocte urbem ingressum una cum galatis in forum usq; peruenisse: qd̄ sentiētes argiui: Clypeum & alia munita urbis loca cœperunt: Antigonom in urbem acciuerunt: tunc Pyrrhus ubi uidit

clypeum ostilibus armis refertū: & alia eē munita urbis loca: prodigiis quibusdam territus retrocedere: & urbem egredi statuit: sed cū angustias portarum formidaret nuncium p̄mittit ad filiū helenium: qui cū magna manu extra moenia sedebat ut deiectis moenibus aditum sibi aperiret: suosq; tutaretur: filius nō recto accepto nuncio ad opem primum ferendam urbem ingreditur: & ita fugientibus ingredientiū occurrit: impediuntq; fugā: Pyrrhus ubi euadēdi difficultatem uidit in persequendos hostes cōuersus a Gregario milite argiuo hasta leuiter percussus equum adegit in illum mater eius: quæ forte desuper pugnam spectabat cognito filii periculo: regulam uel ut alii dicunt mortarium: de speculis i Pyrrhi caput coniecit: quo ictu moribundus cecidit: tūc Zopyrus quidam Antigoni miles cognitum regem apprehendens illi caput abscidit. Alcyoneus uero Antigoni filius: accurrens abscissū regis caput ad patrem cum summa alacritate deportat: pater filium Baculo percussit: & a se repulit barbarum & pollutum appellās regis caput & corpus magnifice cremauit. Helenium quoq; pyrrhi filium benigne & humaniter exceptum cum eum complexus esset sperare iussit: & eum statim in priorem habitum honoratumq; restituit: atq; in epyrū remisit: erga amicos quoq; pyrrhi benignus fuit. Antigoni: Macedoniae regis qui argiuis miserat auxiliū. Correato: Castigato. Effuso gaudio: imoderata leticia. Gausea: Velum capitis: qd̄ circa caput gestabat. Vrna. Vasa. Vrna genus mensuræ quod quidam quartarium dicunt: quattuor sextarios capit est etiam unde sortes ducebantur. Virg. lib. vi. Stat ductis sortibus Vrna: sed proprie Vrna est quæ pro condendis defunctorum cineribus solebat adhiberi.

Vrna Vrna genus mensuræ quod quidam quartarium dicunt: quattuor sextarios capit est etiam unde sortes ducebantur. Virg. lib. vi. Stat ductis sortibus Vrna: sed proprie Vrna est quæ pro condendis defunctorum cineribus solebat adhiberi.

THE. Gausea: scribe Causea: quæ macedonum propria fuit umbellæq; depellendos æstus usum prestabat: unde nomen ut inquit Hōerus αἴσω του ελαυχεῖν το κρυμα. Sed & a pluuia niueq; caput & corpus etiam defendebat: ut Antipatri Thessalonicensis indicat epigramma quo testatur in agmine niuium de cælo ruentium tegminis: in prælio uicem Galeæ prestare.

OLI. Campani autem. Liuius lib. ix. circa principium. Cum Aulus Posthumius & T. Veturius consules: opē Luceriae ferre uellent: inter furculas caudinas inclusi sunt: locus erat syluis undiq; obsitus: nam saltus duo alti angusti syluosiq; sunt montibus circa perpetuis inter se iuncti in medio campus est herbidus & aquosus: per quem medium iter est: sed antequam uenias ad eum: intrandæ angustia sunt: & aut eadem qua te insinuaueris retro uia repetenda est: aut si ire porro pergas per alium saltum arctiorem impeditio remq; euadendum: in eum campum uia alia: per cauam rupem cum Romani uenissent: & in alias angustias ire pergerent: eas septas deiectu arborum saxorumq; ingentium obiacente mole inuenerunt: tunc fraus hostilis apparuit: & in summo saltu præsidium conspicitur. In insidias igitur præcipitati cū euadere nullo modo possent: foedam & ignominiosam deditioem accipere compulsi sunt: ut cum singulis uestimentis sub iugum missi abirent incolumes: qua conditione accepta cum ante noctem Capuam peruenire possent: incerti de fide sociorum: & quod pudor præpediebat: circa uiam haud procul a Capua omnium egena corpora humi prostrauerunt: qd̄ ubi est capuam nunciatum hac in eos humanitate usi sunt campani: ut sociorum iusta miseratiōe commoti deposita statim ingenita superbia mitterent confestim insignia sua consulibus fasces: lictores: arma: equos: uestimenta: com meatuq; militibus omnibus: & uenientibus Capuam cunctus senatus populusq; obuiam egressus: iustis omnibus hospitalibus & publicis & priuatis fungerentur officiis: quam mentem si secundo punico bello aduersus Romanos seruassent. Fuluius Flaccus consul secures suas campanorum sanguine non cruentasset: ut illorum perfidiam uindicaret.

gnatorem laborās lætus uelut aliqd̄ foelicissimum uictoriae opus attulisset: Antigonus correpto iuvene qd̄ tātū uiri subitæ ruinae imemor humanorū casuum effuso gaudio insultaret: humo caput sublatū gausea qua uelatum caput suū more macedonū habebat textit corporiq; Pyrrhi redditū honoratissime cremādum curauit. Quinetiā filiū eius Helenium captiuū ad se p̄tractum: & cultum & aiū regiū gerere iussit: ossaq; Pyrrhi ei aurea inclusa Vrna Epyrum in patriam ad Alexandrum fratrem portanda dedit.

De Campanis.

Campani autem exercitum nostrum cum cōsule apud caudinas furcas sub iugum a samnitibus missum nec inermē tātū: sed etiam nudum urbem suam intrantem: perinde ac uictorem & spolia hostium p̄ se ferentem uenerabiliter exceperunt protinusq; consuli insignia honoris: militibus uestem: arma: equos: comeatū benignissime præstando: & inopiam: & deformitatem Romanæ cladis mutarūt: quo animo si pro ip̄erio nostro aduersus Hannibalem quoq; usi fuissent: truculentis securibus materiam sæuendi non præbuisent.

OLI.
Caudi
na cla-
des

Ampani autem. Liuius lib. ix. circa principium. Cum Aulus Posthumius & T. Veturius consules: opē Luceriae ferre uellent: inter furculas caudinas inclusi sunt: locus erat syluis undiq; obsitus: nam saltus duo alti angusti syluosiq; sunt montibus circa perpetuis inter se iuncti in medio campus est herbidus & aquosus: per quem medium iter est: sed antequam uenias ad eum: intrandæ angustia sunt: & aut eadem qua te insinuaueris retro uia repetenda est: aut si ire porro pergas per alium saltum arctiorem impeditio remq; euadendum: in eum campum uia alia: per cauam rupem cum Romani uenissent: & in alias angustias ire pergerent: eas septas deiectu arborum saxorumq; ingentium obiacente mole inuenerunt: tunc fraus hostilis apparuit: & in summo saltu præsidium conspicitur. In insidias igitur præcipitati cū euadere nullo modo possent: foedam & ignominiosam deditioem accipere compulsi sunt: ut cum singulis uestimentis sub iugum missi abirent incolumes: qua conditione accepta cum ante noctem Capuam peruenire possent: incerti de fide sociorum: & quod pudor præpediebat: circa uiam haud procul a Capua omnium egena corpora humi prostrauerunt: qd̄ ubi est capuam nunciatum hac in eos humanitate usi sunt campani: ut sociorum iusta miseratiōe commoti deposita statim ingenita superbia mitterent confestim insignia sua consulibus fasces: lictores: arma: equos: uestimenta: com meatuq; militibus omnibus: & uenientibus Capuam cunctus senatus populusq; obuiam egressus: iustis omnibus hospitalibus & publicis & priuatis fungerentur officiis: quam mentem si secundo punico bello aduersus Romanos seruassent. Fuluius Flaccus consul secures suas campanorum sanguine non cruentasset: ut illorum perfidiam uindicaret.

Acta mentione: de Cānensi clade satis supra dictū ē. Post tātam igit̃ romanorū stragē Hānibal dī hachu
māitate usus: ut Pauli & militi cōsulis romani corpus diligētissime q̃sitū & inuētum sepulturae mādaue
rit: ut qdā auctores tradūt: sunt uero q̃ dicūt q̃sitū qdem fuisse: sed nō iuentū: quorū sniam sequit̃ Vale
rius: Lūius uero cōquisitū & humatū cū punicis illis q̃ i ea pugna ceciderāt. Hic paulus ubi tātā ciuitū
suorū stragē factā eē uidit cū posset icolumis euadere: maluit cū suis ciuibus honeste mori q̃ fugiēdo turpiter su
peresse: q̃. L. Cornelio tribuno militū equū offerēti quo celerius euaderet e manibus hostiū sic respōdisse fert̃. Tu

OLI.
Hāni
balis
huma
nitas
apud
cānas

De Hannibale.

Acta mētiōe acerrimi hostis mansuetudinis
eius opibus: quā romano nomini p̃stitit locū
qui iter manus est finiā. Hānibal. n. Aemilii
Pauli apud Cānas trucidati q̃sitū corpus q̃rum in ip̃o
fuit inhumatum iacere passus non est.

De eodem Hannibale.

Annibal Tiberiū Gracchū lucanorū circūuē
tum īsidiis: cū sūmo honore sepulture māda
uit: & ossa eius ī patriā portāda militibus nr̃is tradidit.

Annibal. M. Marcellū in agro brutio dū co
natus p̃enorū cupidius q̃ cōsideratius specu
lat̃ interēptū: legitimo iure extulit: punicoq̃
sagulo & corona donatum laurea rogo imposuit.

Rgo humanitatis dulcedo ē: i efferata barba
rorū īgenia penetrat: orbosq̃ & truces hostiū
mollit oculos: ac uictoriae īsolētissimos spūs
flectit: nec illi arduum ac difficile est inter arma con
traria: inter districtos comminus mucrones placidum
iter reperire: uincit iram: prosternit odium: ostilem q̃
sanguinē hostilibus lachrymis miscet: atq̃ etiam ad
mirabilem Hānibalis uocē: p̃ funeribus romanorū du
cū arbitria statuentis expressit: q̃ aliquāto ei plus glo
riae Paulus & Gracchus & Marcellus sepulti q̃ opp̃ssi
attulerūt: siqdē illos punico astu decepit romana mā
suetudine honorauit: uos quoq̃ fortes ac piā umbrā
nō p̃nitēdas sortiti estis exequias: nam ut obtabilius
in patria: ita speciosius p̃pria collapsae supremi officii
decus in felicitate ammissum: uirtute recuperastis.

ne si occupatus ab Hannibale foret uelut in ceruicibus hostem haberēt: mouit ea res Marcellū: & Crispinum eius
collegam: itaq̃ cum paucis equitibus exploratum profecti in īsidiis p̃cipitarunt: q̃ pauloante fuerāt ab Hāni
bale eo loco collocatae: ubi Marcellus cū aliquot fortissimis uiris ī medio cāsus: collega uulneratus: filius quoq̃
consulis grauiter sauius: aliquot etiam capti fuerunt: sed paulo post Hannibal. M. corpus inuētū sepulturae mā
dauit. Cice in Catone maiore. M. Marcelli interitum: nec crudelissimus quidem hostis honore sepulture carere
passus est. Legitimo iure. id est iure humanitatis. Corona: Quia sepius uictor euaserat: nam Marcellus ad no
lam primus Hannibalem uici posse docuit: & de illo saepe uictoriam in castra reportauit.

Rgo humanitatis dulcedo etiam in efferata. Laudat Valerius uim humanitatis: quae p̃ efferatas quoq̃
gentes transire audet. Oculosque & truces: Sicut de Cæsare in Pompeium. Districtos: Nudatos.
Admirabilem uocem: Quia mirum fuit tantum humanitatis in pectore barbaro inueniri posse.
Oppressi: Quia uictoriae laus minuitur insidiis non enim uirtute sed insidiis oppresserat. Vos
quoq̃ fortes: Apostrophat ad imperatores Romanos: & eos quasi hac oratione consolatur q̃ non in patria illis
mori contigerit: cum gloriosius in acie pro patria fortiter pugnando ceciderint: & non p̃nitēdas exequias ab
hoste sortiti fuerint. Decus in felicitate ammissum: Quam fortuna aduersa funerationem ī patria perdidistis
eandem apud hostes uirtute uestra inuenistis.

OLI.

Annibal: quo pacto. T. Gracchus p̃
ditus hosti fuerit a Flauio Lucāo ei
hospite in capitulo de pdigiis ostē
dimus: nā cū maiore lucaniae partē
quae ad Hānibalē defecerat uirtute sua ī pote
statē populi R. redegisset ad reliquā capiēdā
inuitatus ab hospite Flauio cui iure ueteris ho
spitii fidē nō derogabat in īsidiis deductus &
occisus ē: de cuius funerē duplex fama ē. Alii. n.
tradūt in castris romanis sepultū a suis: alii ab
Hānibale: & ea uulgatior fama ē: tradūt in ue
stibulo punicoꝝ castroꝝ rogu īstructū fuisse
armatū exercitū decurrisse cū tripudiis: hispa
norū motibusq̃ armorū & corporū: suae cuiq̃
gēti assuetis: ip̃osq̃ hānibale. omni reꝝ uerbo
rūq̃ honōr exeq̃as celebrāte. Alii aliter tradūt:
& dicūt impatoris capitis hostes tatūmō po
titos ad Hānibalē detulisse: ab eo statim carta
lo missum: q̃ ad Cn. Corneliū q̃storē romanū
deferret q̃storē deīde sūmis ip̃atoris ī castris ce
lebrātibus cū exercitu beneuentanis fecisse.

Annibal. M. Marcellū: De. M. Mar
cello quoq̃ dictum est eodem capi
tulo: q̃ cum iter bina castra punica
atq̃ romana tumulus siluestris es
set a neutris primo occupatus q̃ romani qua
lis esset pars illa quae ad hostes uergeret igno
rarent: Hannibal īsidiis q̃ castris aptiore eum
putaret: romani in castris fremebant occupan
dum eum locum esse & castello firmandum:

OLI.
Mar
cellus
in insi
dias p̃
cipita
uit

OLI.
Hūani
tatis
quan
ta uis

OLI.
Grati-
tudo
mater
oium
uirtu-
tum

Ratas uero animi significatiões: De gratitudie dicturus eã in cõparatione cū igratitudie adductus eẽ pollicef: ut sua utriq; æstimatiõis merces: huic. si laus: illi uitupatio repēdat. Cide gratitudie in orõne p Plãco: hæc una inqt uirtus e: nō solū maxia: sed et mater uirtutū oium reliquar: qd est pietas nisi uo lūtas grata in parētes: q sunt boni ciues: q belli: q domi de p̄ia benemerētes: nisi q p̄ia beneficia memi nerūt: q sancti: q religionē colētes: nisi q meritā diis imortalib⁹ gratiā iustis honoribus: & memori mēte psoluūt: q pōt eẽ uitæ iocūditas sublati amicitii: q porro amicitia pōt eẽ inter igratos: q nostrū est liberaliter educatus: cui nō educatores: cui nō magistri sui atq; do

ctores: cui non locus ille ipse mutus: ubi alitus ubi doctus est grata recordatiõe in mēte uersa tur: cuius opes eẽ tātæ possunt aut unq̄ fuerūt qui sine multorū amicorū officis stare possit: eadem nihil tam ppriū hois existimo quā nō beneficio mō: sed et beniuolētiæ significatiõe alligari. Nihil porro tā inhumanū: tam imane tam ferreū: q̄ cõmittere: ut beneficio nō dicam idignus: sed uictus eẽ uidear. Itē Cice. in officiis sic ait beneficio puocati debemus agros ferti- les imitari: q multo plus afferūt: q̄ acceperint: rursus alio loco: cui referri grā tātā nō pōt: q̄ta debet: habēda tamē tanta est q̄ta animi nostri cape possunt: multis aliis quoq; locis Cice. hæc gratitudinis uirtutē laudibus effert. ¶ Gratas ergo significatiões: iō dixit Vale. Quia et si nō reddimus beneficiū: & aius sit uolūtarius & in p̄merendo ardentissimus sufficere debet. ¶ In cõparatiõe: Vt cū hinc uirtus: ide uitiū positū fuerit cognoscat illius laus & huius uitupatio. ¶ Cōtrario p̄posito. Quia uirtus & uitiū con traria sunt. ¶ Priorem locum: A digniori & p̄ stantiori sumamus exordium.

OLI.

Tq; ut a publicis actis ordiar. Cū an nonæ caritas urbē icessisset: senatus frumētātū in pegrinas regiões lega tos dimisit: q cū frumēti copiā ad uexissent Gn. Marti⁹ Coriolan⁹ plæbei semp̄ insensus cēsebat nō prius diuidēdū iter plæbē eẽ frumentū q̄ p secessionē usurpata iura resti- tuissent paribus q̄ obrē ira plæbis i exiliū actus ad uolscos p̄fectus paulopost bellū itulit p̄iæ q̄ cū ab eo graui obsidiõe p̄meret nulla alia ra tiõe: q̄ mulierū beneficio liberari potuit: ut di- ximus in cap. de miraculis: & latius dicturi su- mus in cap. de pietate: q̄ re senatus gratū aiūm gerēs multis honoribus matronas honestarūt: nā ut inqt Liuius: nō iuiderūt laudes suas mulierib⁹ uiri romani: adeo sine obtrectatiõe alienæ gloriæ uiuebat: tūc. n. primū sancitū fuit: ut mulieribus de uia cederet: ut in aurib⁹ aureis: ut purpurea ueste: ut aureis segmētis: ut nouo uitæ discrimine uterent: monumēto quoq; q̄ eēt: tēplum muliebri fortūæ ædificatū dedicatūq; fuit. ¶ Et suorū honore: Ecce Po. Ro. gratitudinē. ¶ Sanxit: Firmavit: & hic sciri pōt: unde orta sit cõsuetudo cedēdi de uia mulieribus. ¶ In stola: Sicut toga uitorū: ita stola mulierū. ¶ Insigni bus auriū: Sicut annulis ex auribus p̄dēribus: q̄ & in aures dicunt: nā in aures sunt auriū ornāmēta. ¶ Segmentis ornāmētis: nā segmēta dicunt redimicula mulierū uersicolora: q̄bus utunt ad capitis ornāmētū: sunt et q̄ dicant segmēta eẽ fasciculas q̄bus inuoluunt ifantes: unde luuen. Et segmētatis dormisset paruula cunis. Segmēta uero sunt fasciæ q̄bus circūdat caput. redimicula mulierū nobiliū ide segmētatus ornatus & istructus. Segmētum et dicit monile a colo in pectus descēdens. Segmēta zonis q̄busdam q̄si ptusamentis ornata: nam particulas cuiusq; materiæ abscissas p̄sagmina uocant. Sunt etiam qui dicant segmenta esse circulos quos græci aralelos appellant. ¶ Exoratus: Persuasus ut petita concederet.

THE.
Seg-
mēta
OLI.

Vem secūdi et belli: Cum. na Fuluiō Capua. Cū recepta Capua sumptorū supplicio de senatu cāpano: relatū eēt in senatu: qd nam uidere de his faciēdū q̄ p municipia in custodias distributi fuerāt: nam a Qu. Flacco romā ducti ueniā petebāt & misericordiā implorabant. M. Attilius cuius ex his q̄ apud Ca- puā fuerāt maxia erat auctoritas: interrogatus sniam ita respōdit: in cõsilio inqt arbitror me fuisse cum

De Gratis. Cap. II.

Ratas uero animi significatiões: & igrata facta libuit oculis subricere: ut uicio ac uirtuti iusta merces æstimatiõis ipa cõpa ratiõe accederet. Sed quoniā cōtrario p- posito sese distinxere: nostro quoq; stilo separent prioremq; locum obtineāt qui laudem: quā qui reprehensionem merentur.

De Martio Coriolano.

Tq; ut a publicis actis ordiar. Martiū patriā oppugnare conātē admotoq; portis urbis i- genti Volscorū exercitu funus ac tenebras ro mō iperio minitātē Veturia mater & Volumia uxor nefariū opus exeq̄ p̄cibus suis passæ nō sūt: in q̄rū ho- norē senatus m̄onax ordinem benignissimis decretis adornauit: sanxit nāq; ut sceminis semita uiri cederet: cōfessus plus salutis reipublicæ i stola q̄ in armis fuisse uetustisq; auriū i signibus nouū uitæ discriminē adiecit: p̄misit quoq; his purpurea ueste & aureis uti segmētis iup hæc ædem & aram fortunæ muliebri: eo loco quo Coriolanus exoratus fuerat faciēdā curauit: memorē beneficii aiūm suū exquisito religiõis cultu testando.

De Fuluiō & de. S. P. Q. R.

Vem secūdi et punici belli tēpore exhibuit: quū enim a Fuluiō Capua obsideret ac duæ cāpanæ mulieres beniuolētiā erga romanos

cōsulibus Capua capta: cū q̄reres q̄ campanorū benemeritus de republica n̄ra eēt: duas mulieres cōpertū est: Vestiam oppiā Atellanā Capuā habitantem: & Faculam cluuiā: q̄ quōdam q̄stum corpore fecisset. Illam quottidie sacrificasse p̄ salute & uictoria Populi Ro. hāc captiuis egētibus alimēta clam suppeditasse: cæterorū oīum cāpanorū eundem erga nos aīum quem carthaginēsiū fuisse: q̄re senatus censuit oppiā Cluuiāq̄ primū bona ac libertatem restitui: si qua alia prēmia a senatu petere uellent romam eas uenire. Campanis in singulas familias decreta facta quæ hoc loco nō opus est enumerare. Libertatem: Quia iure belli uenerant in seruitutē. Amplius,

præter captiuitatem & bona. Ne dum: Multo maius ita ostendisse.

dimittere ex animis nolissent. Vestia oppia mater familias: & Cluuiā facula meretrix quarū altera quottidie p̄ salute exercitus nostri sacrificauit: altera captis militibus romanorum alimenta subministrare nō destitit: urbe illa oppressa: senatus iis & libertatem & bona restituit: & siquid eo amplius p̄mii petiissent libenter se daturum asseuerauit: uacasse tanto gaudio. P. C. duabus humilibus fœminis referre gratiam ne dum tam præ se tulisse mirandum.

De Quintio & Minutio.

Quid illa quoq̄ iuuentute romana gratius: q̄ Quintio & Minutio cost. ultro nomina sua militari sacramēto obtulit: ut tusculāis quorum fines æquiculi occupauerāt p̄sidiū ferrēt: q̄a paucis ante mēsisbus cōstantissimæ & fortissimæ iperium. Po. Ro. defenderāt. Ergo q̄ auditu nouū ē: ne priæ grata uolūtas cessasse uideret: exercitus se ipse cōscripsit.

De Fabio Maximo.

Magnū grati. Po. Ro. specimen in Quinto Fabio maximo enituit. Nam quūm quinque cōsulatibus salubriter reipublicæ administratis decessisset: certatim æs cōtulit: quo maior ac speciosior eius funeris pōpa duceret: eleuet aliquis prēmia uirtutis: quūm animaduertat fortes uiros felicius sepeliri: q̄ uiuere ignauos.

uit Fabius ut milites sui in alterius potestate & summa re: in hominis temerarii manibus posita foret: itaq̄ partitis copiis castra diuiserūt: q̄ Hānibali duplex gaudium fuerat: & q̄ Minutii temeritatem liberam factam eē uidebat: & Fabii prudētiam uiribus diminutam: misit igit̄ milites quosdam ad tumulum capiēdum qui medius erat inter utraq̄ castra magis laceſſendæ pugnæ q̄ tumuli capiēdi gratia: nam locauerat alios in insidiis: & cōseruato prælio cum utrinḡ totis uiribus certaret ex insidiis orti milites cum ingenti clamore: tātum terrorem itulere romanis: ut nec aīus ad pugnam nec ad fugam spes cuiquā superesset: tum Fabius audito pauentium clamore nō celerius inquit q̄ timui deprehendit fortuna temeritatem: sed obiurgādi nō est tempus: sed laborantibus succurrēdi: ita instructa acie de uertice montis in hostes impetum fecit suos ab effusa fuga reuocauit: aciem restituit hostes p̄fligauit: & uictoriam p̄pe partam ex eorū manibus extorsit: ciues suos & imperatorem: partim a cæde: partim a captiuitate liberauit: p̄ cuius beneficii referenda gratia: Minutius Fabium parētem semper appellauit: exercitus cum milites quorum opera seruati fuerant patronos uocauerunt: Hannibalem quoq̄ ex acie discedentem dixisse ferunt: tandem eam nubem quæ federet in iugis montium sollicitatam procellæ imbrem dedisse. Specimen: Experimentum. Contulit: Scilicet populum romanum ad honestandum & illustrandum eius funus quod profecto magnum fuit gratitudinis signum: quem uiuum multis honoribus honestassent: eūdem mortuum de se optime meritum sua impensa augendo funeris pompam ingenti gloria decorarēt. Eleuet: Minuat: trāslatio sumpta a cumulo de quo quātoplus eleuaueris tanto magis diminues: Persius Num siqd turbida roma eleuet accedes. Sunt q̄ dicāt de duobus Fabiis intelligi: Maximo: & Rutiliano: quorū uterq̄ cōsul quingessimū fuisse tradit: & alter bello punico secundo: alter bello gallico: nam Rutilianus gallico bello collega fuit eius Decii qui patris exēplum imitatus deuouit se p̄ legionibus romanis: & in Rutiliam funere uolūt populum romanum æra cōtulisse ad honorem sepulturæ: ego uero de uno tātum & maximo Valerium sensisse arbitror.

Quid illa quoq̄: Appius quidam herdonius sabinus cū multitudine exulum & seruorū ad quattuor milia clā urbem ingressus occisis custodibus capitolium occupauit: & seruos oēs de capitolio ad libertatē conuocabat: romani ea re tam subita & improuisa percussi: quo se uerterent incerti erāt: Tusculani fama ipsa cum audissent quo in periculo foret respublica romana ultro romam parato exercitu uenerunt: & romanis ipsis in re tam periculosa cunctantibus cōsulem ipsi armati secuti sunt in capitolium deinde erubescētes romani & ipsi sumptis armis & in capitolium facto cōcursu Herdoniū occiderūt: post aliquot deīde tempus cū æquitulanorum fines iuasissent romani memores accepti iam beneficii tusculanis opē ultro ferendam gratiamq̄ reddendā esse censuerūt. Itaq̄ consules cum exercitum scriberent uocarentq̄ q̄ hāc militiam gerere uellent: illis uersa iuuetus nō ultro solum: sed cum quadā ēt animorū alacritate se obtulere: & ad tuēdos de se tam benemeritos socios p̄fecti sunt: qd̄ magnum fuit romanæ iuuetutis grati animi signum. Defenderant: Expellendo seruos de capitolio. Cessasse: Desuisse.

Magnū grati populi specimen: Minutium magistrū eq̄tum Fabio maximo dictatori æquatū imperio fuisse diximus in capitulo de cōstantia. Minutius igit̄ alternis cum Fabio diebus imperare uolebat uel si ēt maiora placerēt interualla partitis t̄pibus alternis summū ius & imperiū eē q̄ nequaquā e republica esse existima-

OLI
Capi/
toliū a
seruis
occu/
patū

OLI
Minu
tius
æq̄tus
Fabio

Minu
tii er/
ga Fa/
bium
grati/
tudo

OLI Abio ē incolumi: Non solū inq̄ mortuo Fabio: sed ēt uiuo secūdi punici belli tpe populus se gratum exhibuit. Cum, n. dictator ille in samnio cōtra Hānibalē missus more suo bellū p̄traheret ne reipubli/ cæ statū in discrimen sisteret: Minutius magister eq̄tum adolescēs feruore quodā mētis p̄uectus: dixit Fabiū p̄ducere bellū: quo in eo magistratu diutius p̄maneret: q̄ si sibi dare potestas dimicādi se pau/ lopost Hānibalē debellatū: assueuerat: & q̄ uirtuti Fabii attribui debuerat: ipse Minutius ambitioi assignabat uerba illa exercitus primo excepit: deide ad senatū delata sunt: populus iam t̄dio affectus: q̄ Hānibalē t̄diu i Ita/ lia uersare: magistru eq̄tū dictatori adāquit diuisis itaq̄ exercitib⁹ Minutius data occasiōe pugnā cū hānibale inicit: & cū in eo eēt ut ip̄e cū suis deleret: Fabius e mōte speculatus iſoeliōe rei euentū Minutiū cū exercitu e faucibus p̄ce/ noꝝ eripuit: serūt tū hęc uerba hānibalē emi/ sisse. Verebar eq̄dē ne nebula illa it̄ diu plueret postero die Minutius supplex ad fabiū uenit p̄rem illū appellauit: militesq̄ suos patronū salutare coegit: se ēt sicuti dignum erat dictatori sūmisit: q̄ res Po. ro, gratissima fuit. Scito ple/ bis: decreto plebis q̄ facile in contraria iclinat. P̄ Pestifex: calamitosum exitiū. P̄ Deposito iu go: Deposita paritate: nā ita uterq̄ exercitū du cebat sicuti duo boues iugū unū trahū. Vul gi: Gratiū n. sua refellit id q̄ plæbs temeri tate fecerat: ut dictatori magister eq̄tū æq̄ref. P̄ Significatiōe gram̄en. i. dicitio gratitudinis.

OLI Am hercle p̄babiliter: Sicut Minu tius Fabiū: sic Qu. Terētius culeo sci pionē aphricā, superiorē patronū ap pellauit: eūq̄ triūphātē secutus ē Pi leo capite ip̄posito: oīq̄ deide uita: ut dignū erat libertatis auctore coluit: q̄ de uicta carthagine illū captiuū redemerit: in triūphū duxerit & li bertate dōauerit. Liui⁹ i fine secūdi pūici belli. Carthaginēses iqt̄ naues lōgas elephātos p̄fu gas fugitiuos captiuos captiuoꝝ q̄ttuor milia tradiderūt: iter quos, Qu. Terē. culeo senator fu it. Itē paulo iſra secut⁹ Scipionē triūphātē fuit pileo capiti ip̄posito. Qu. Ter. culeo oīq̄ deide ui ta: ut dignū erat lib̄tatis auctore coluit aphrica nū. Inter quos: q̄ pauci erāt q̄ ip̄m dignitate adāq̄rent. P̄ Pileū capite gerēs. Pileū gerere si gnū erat fuisse lib̄tate donatū: significabat. n. seruitute Scipiōis tēpestatē seruitutis euasisse.

OLI T Flamini de Philippo: Philippus rex macedōiæ scdo pūico bello cū carthaginēsis cōsensit: & bellū ro manis i tulit: ubi p̄ uarios casus mul ta romanorū ciuiū capita cepit: q̄ deide, Qu. Fla/ minii uirtute & fœlicitate recuperata eius triū phātis currū pileata sequoluerūt: qui q̄dē triū phus nō minus gloriosus ob sup̄atos hostes q̄ liberatos ciues Flaminiō fuisse uidet. P̄ Gemi num ex ea re decus: duplicē laudē & gloriā fla minius ex hac uictoria cōsecutus ē: alterā q̄ ho stes superauit: alteram quod ciues seruauit.

OLI Metel li grati tudo i calli/ dium Metellus uero pius: hic eius Metelli fi lius fuit q̄ Iugurtā prius dare terga coegit ut dixi⁹ in ca. de disci. militari. Numidicus dict⁹ ē: quiq̄ ut i ca. de cōstātia dixi⁹ maluit in exiliū p̄ficisci q̄ in saturnini leges iurare: filius ergo pius iō cognoiat⁹: q̄ exiliū p̄ris lachrymis p̄secut⁹ nō prius destitit apud populū & tribūos suppleter agere: ut p̄ reuocaret i patriā: q̄ a. Qu. Callidio tribūo plæ. obtiuit: ut lata lege restitueret: quo b̄nficio puocat⁹ ea gratitudie usus ē ut illū tāq̄ domus & familiæ suæ patronū multis bōis locupletauerit: & i petitiōe p̄tura cū cōsul eēt p̄ illo supplicare po pulo nō erubuit. Solinus i ca. de hoie pietatis iquit documētū nobili⁹ q̄dē i metelloꝝ domo effulsit: fuerūt at Me telli uiri clarissimi q̄ttuor: Macedōic⁹: Nūidic⁹: Crætic⁹ & hic pri⁹: q̄ aduers⁹ Aristōicū missus illū bello superauit.

De Minutio magistri equitum.

Abio ē incolumi sūma cū gloria grā relata ē. dictatori ei magister eq̄tum Minutius scito plæbis: qd' nunq̄ antea factum fuerat æq̄tus partito exercitu separatim i samnio cum Hānibale cō fluxerat: ubi temere inito certamiē pestifex habiturus exitum subsidio Fabii cōseruatus: & ip̄e eum patrē ap pellauit: & a legionibus suis patronū salutare uoluit: ac deposito æqualis impij iugo magisterium equitum si cut par erat dictaturæ subiecit. Imprudentisq̄ uulgi er rorem grata mentis significatione correxit.

De Terentio Culeone.

Am Hercle p̄babiliter: q̄. Qu. Terētius Cu leo p̄toria familia natus & inter paucos sena torii sp̄didus ordinis optio exēplo aphrica ni superioris currum triūphātis: q̄a captus a carthagi nēsis ab eo fuerat recuperatus Pileum capite gerēs se cutus ē. Auctori. n. libertatis suæ tāq̄ patrono accepti beneficii cōfessionē spectāte Po. Ro. merito reddidit.

De Philippo rege & de Flaminiō.

T Flamini de Philippo rege triūphātis cur rū nō unus sed duo milia ciuiū ro. pileata co mitata sunt q̄ his puniceis bellis i tercepta: & i grācia seruiētia cura sua collecta i pristinum gradū re stituerat: geminauerūt ea: i p̄atori decus: a quo simul & de uicti hostes: & cōseruati ciues spectaculū p̄riæ p̄bue rūt. Illoꝝ quoq̄ salus dupliciter oibus accepta fuit: & q̄a tam multi: & q̄a tā grati exoptatū libertatis statum recuperauerunt.

De Metello.

Metellus uero prius p̄tinaci erga exulē patrem amore: tā clar⁹ lachrymis q̄ alii uictoris co gnomē assecutus: nō dubitauit cos. pro. Qu. Calidio p̄tore cādido supplicare populo: qd' tribu nus plæbis legē qua p̄ i ciuitatē restitueret tulerat qn ēt patronū eū domus & familiæ suæ semp dictitauit.

N Am. C. qdē Marii. De bello cimbroꝝ in capi. de institutis nō nihil tetigimus: & in capi. de pudicitia la-
tius dicturi sumus in eo igit̃ bello Marius camertinoꝝ strēua opa usus ita: ut duar̃ cohortū uirtu-
te uim hostiū nō solū sustinuerit ueꝝ ēt p̃strauerit: & igit̃ uictoriā cōparauerit: illos post uictoriā in
tātā uirtutis p̃miū ciuitate donauit: cōtra foederis cōditiones q̃d cū deide obiiceret̃ Mario: sic defende-
re: & expurgare solebat ut diceret̃ iter armoz̃ strepitus leges & iura non exaudiri. Vim cimbroꝝ. Cibri ut dixi
populi sunt germāiæ quos hodie flamingos dicunt. Aduersus cō. Quia foed̃ erat. ne camertini possent romana

OLI

Cim-
brigTHE
OLI

Nec ac re de p̃cipatu quē p̃culdubio obtinebat q̃c̃q̃
decerpsit: q̃a nō humili sed grato aīo: lōge inferioris ho-
minis maximo merito eximiā summittebat dignitatē.

De Mario.

N Am. C. qdē Mariū non solū p̃cipuus: sed ēt
p̃apotes gratæ mētis fuit impetus: duas. n.
camertiū cohortes mira uirtute uim cibrorū
sustinētes in ipsa acie aduersus cōditiones foederis ciui-
tate donauit. q̃ quidē factum: & uere & egregie excusa-
uit dicendo inter armoz̃ strepitum uerba se iuris ciui-
lis ex audire non potuisse. Et sane id tempus tunc erat:
quo magis defendere q̃ audire leges oportebat.

De L. Sylla.

C Marii uestigia ubiq̃. L. Sylla certamiē lau-
dis subsequit̃: dictator. n. priuato Pōpeio &
caput adaperuit: & sella assurrexit & equo
descendit: eaq̃ se libenter facere i cōcione p̃dicauit:
memor ab eo duo de uiginti annis nato: ptes suas exer-
citu paterno adiutas. multa insignia Pompeio: sed ne-
scio an hoc quicquam admirabilius contigerit: quod
magnitudine beneficii sui Syllam obliuisci coegit.

S It aliq̃s i summo splēdore ēt sordib̃ gratis lo-
cus. M. Cornuto p̃tore funus Hirci & Pansæ
iussu seāt̃ locatē: q̃ tūc libitinā exercebāt: tū-
reꝝ suar̃ usū. tū ministeriū suū gratuitū polliciti sunt
q̃a hi p̃ republica dimicātes occiderāt. p̃seuerātiq̃ po-
stulatiōe excuderūt: ut exequiarū apparatus sextertio
nummo ipsis p̃betibus adiceret̃ quorū laudē adiecta
lege cōditio auget magis q̃ extenuat: quoniā quidem
quastū contēpserunt nulli alii rei q̃ quastui uiuentes.

P Ace cineꝝ suorū reges gētiū exteraꝝ scdm̃ hūc
rā cōtēptū gregē referri se patient̃: q̃ aut nō
attingēdus aut nō nisi i ultima pte dōesticoꝝ
exēploꝝ collocādus fuit. Sed dū hōesti actus ēt si ab i-
fimis sunt editi mēoria nō intercidāt: licet separatū lo-
cū obtineant: ut nec his adiecti: nec illis p̃lati uideant̃.

Marcelli duo uulnera accepisse: unum in stomacho: alterum in capite: secundum aurem. & post aurem: q̃q̃ alii di-
cunt iuxta aurem: nam secundum interdū significat iuxta. Gregem: polinctorum. Actus: Recte factorum.

D Arius priuata adhuc fortunæ Darius cū ēt in priuata fortuna: uiso sylophōtis uel ut alti dicūt sylo-
fontis Sami specioso & insigni quodā indumēto mira eius pulchritudine delectatus uehemēter cōcu-
piuit: q̃d ubi sylophon cognouit exutū dono dedit Dario: q̃ postea regno potitus gratissima memo-
ria recōpensauit nā sylophontē samioꝝ urbi & isulæ pariter p̃fecit. Stra. lib. xiiii. Sylophō nō ingt pri-

THE
OLILibiti-
nā ex-
ercere

OLI

Scdm̃
post

OLI

C Marii uestigia ubiq̃. L. Sylla Pōpe-
Str. magni Pōpeit̃ p̃ bello ciuili q̃d
gestū ē iter Mariū & Syllā p̃es Sylla
nas secutus ē: a quo deide Pōpe. uix
xviii. nactus annū tribus legiōib̃ acceptis: tū
ad uictoriā momēti Syllæ fuisse dī: ut post id
t̃ps semp̃ illū Sylla fuerit uenerat̃. C. Marii
uestigia. Quēadmodū Sylla cū Mario de ipe-
rio certauit: sic & de gratitudinis laude cōten-
disse uidet̃ & illū pariter adæquasse: nā cū oc-
curisset Pōpeio qui tres duces aduersæ partis
subegerat ab ipso & eius exercitu imperator
salutatus est. cū nondū annū secundum & xx.
natus esset: nec dū in senatum admissus. Syl-
lam. Quasi seuum & arrogantē: emphasis est.

S It aliquis: Loquitur de gratitudi-
ne eorum qui nō adeo nobiles fue-
re: sed humili loco nati: & primo
de polinctorū gratitudine qua usi
sunt in hirciū & pansam Romanos consules
qui bello ciuili q̃d aduersus M. Antoniū gere-
bas: q̃ Cæsaris interfectores Brutū & Cassium
p̃sequebas: dum forte Mutinæ obsideret̃: for-
titer dimicātes ceciderāt. quoz̃ funera nō solū
gratuito sepultura mandarūt: ueꝝ etiā adie-
cto sextertio illorum exequias honorificētio-
res procurarūt. Sordibus. s. hominibus: sor-
didum ministeriū exercentibus. Libitinam
exercebant: Libitina mors dicitur: qui libiti-
nam exercent: idest funeris officium polinctor-
res & uispilones appellāt. Excuderunt: qua-
si per uim elicuerunt & extorserunt.

P Ace cineꝝ suorū reges. Ne uideat̃
iniuriā facer̃ regibus quoz̃ exēpla
sequunt̃. q̃si ab eis ueniā petit: dicit
m. cū in superioris exēplū posuerim:
grati animi eorū q̃ libitinā exercebāt: fortasse
indignabuntur reges: q̃ tā sordido generi ho-
minum eos subitiā: sed cur ita faciat ratiōem
subiungit: aut inquit mihi p̃termittendi fue-
rant: aut extremo domesticoz̃ exēploꝝ lo-
co ponendi: sed p̃mittendi nullo mō fuerant:
ne uirtus etiā in infimis sua laude careat. ferāt
igit̃ æquo animo reges se polinctoribus sub-
iungi. Pace cineꝝ: Sic dicere solemus cū ali-
quem in dicendo offendimus. Secundum: Scdm̃
Post. Seruius Sulpitius in epistola de morte

OLI

uatus relictus est: is cum Dario hystapis filio ueste quam ferebat aliquando largitus est: nam ille cum nondum rex esset eam magno-
 Sylo/ pere concupiuerat: cum uero regnaret dono sylophonti tyrannide dedit: qui acerbe imperauit: quapropter urbs
 son hominibus uiduata est: unde dictum est puerbium. Sylophontis opera locus amplius est: hic autem frater fuit Po-
 Sami lycratis multos annos usque ad ultimum fati sui die summa felicitate usus est: de quo suo loco dicemus: quomodo
 Tyrannus do autem Darius sit regnum consecutus dicitur in capitulo de uasre dictis & factis. Priuatae adhuc fortunae:
 nus Quia nondum Rex erat. Non enim precium: non datum: sed dantis animum compensauit.

OLI,
Mithridatis
gratitudo

Mithridates quoque: Mithridates rex
 poti amici habuit Leonicum nomine si-
 bi maxime fidum & in uariis casibus
 suae salutis defensorem acerrimum: qui
 cum bello nauali captus esset a rhodiis, captiuos
 oes quos multos habebat Mithridates & no-
 biles pro eo solo permutare non dubitauit: ut gra-
 tum illi animum ostenderet, maluit, non regni di-
 scrimine uersari quam ingratus aliquo ratione uideri.
 A rhodiis: Nam tunc quo Asia occupauit & M.
 Phlocium & Gnapuleium in uincula coniecit om-
 nesque Romanos in Asia partibus inuentos trucidauit,
 rhodios quoque iussit a quibus aliquot naualibus
 filiis supatus est: & Leonicus iste amicus captus.

OLI,

Liberalis Populus Romanus uno eodemque exemplo
 de Romanorum liberalitate & regis
 Attali gratitudine loquitur: uel po-
 tius sola regis gratitudine cum Ro-
 manae liberalitatis commemoratione percurrit de
 qua supra in cap. de liberalitate dictum est: non fuit pro
 facto ingratus rex Attalus: qui accepta a Populo Romano
 prouincia: eidem moriens titulo legauit: in cuius
 aula cum stragulae: uestes: tapetes: aliaque mul-
 ta regia ornamenta fuissent inuenta: aulea fue-
 runt appellata: de hoc rege Honoratio Odax lib.
 & alibi mentionem facit. Itaque ne, h. m. Si quis tot
 uerbis laudari uoluerit uterque uidelicet & libe-
 ralitate, P. r. & gratitudine Attali regis qui ciui-
 tates datae & redditae sunt dicendo uix sufficeret.

OLI,

Caeterum nescio an praecipue Satis constat
 masanissam numidiae regem uaria
 fortuna regno pulsum bello puni-
 secundo Aphricae superioris beneficio
 in regnum fuisse restitutum: & uicto Syphace: Cir-
 rha oppido & caeteris urbibus & agris qui regni
 fuerat Syphacis totius denique numidiae imperio
 fuisse donatum: consentiente atque et approbante Se-
 natu: deinde cum post foedus cerneret illum audio-
 rem esse in imperio suo dilatando legem ferri iussit: qui masanissae ab imperio Populi Romani, soluta libertate tribueret: quo beneficio pro-
 uocatus Masanissa unum in terris Populi Romani, praecipua fide: singularique beniuolentia perpetuo coluit & obseruauit: adeo ut hi-
 spano bello quod imperatore Lucullo gerebatur, cum ipse quoque tam graui & periculoso carthaginensi bello praesentem auxilia tum
 Romanis petentibus miserit: eoque praesens quo aemilianus Scipio ad ea petenda legatus uenisset: nam maluit in regni & sa-
 lutis suae discrimine uersari: quam Romanis & Scipioni ingratus aliquo ex parte uideri, fuerat, non cum familia Scipionum &
 hospitalitatis & amicitiae summo iure conuictus: ut diximus: unde Cicero in somno Scipionis: Ita loquentem Scipio-
 nem inducit: cum in aphricam uenissem, A. Manilio consule ad quartam legionem tribunus ut scitis: militum: nihil mihi potius
 fuit: quam ut masanissam conuenire regem familiae nostrae iustis de causis amicissimum ad quem cum ueni complexus me senex
 collachrymauit aliquotque post suspexit in caelum: & grates ago inquit summam sol uobisque reliquit celites: quae atque ex hac uita
 migro conspicio in regno meo & his tectis, P. Cornelium Scipionem cuius ego nomine ipso uereor: Itaque nunquam ex animo
 meo discedet illius optimi atque inuictissimi uiri memoria & caetera. Idem aetate quam ad cetesimum extenderat annum: &
 ualitudine pariter confectus: cum uideret se non diutius superesse posse: Scipionem qui tunc sub Marco Manilio in hispania mi-
 litabat per litteras ab imperatore acciuit: ut in eius amplexu extremum spiritum suamque omnia reponeret: sic enim se feliciter
 moriturum dicebat: cuius fati praecurrentibus aduentum Scipionis: ut uult Valerius: nam aliter sentit Cicero in libro de
 somno Scipionis: ut supra uidimus: ei testamento reliquit regem omnium suarum potestatem & inter filios quos ad quin-
 quaginta habuisse dicit diuidendi regni arbitrium ita legauit: ut quicquid ille statuisset immobile sanctumque foret
 mandauit in super liberis & uxori: ut Populo Romano & Scipionum familiam perpetua fide & obseruatione prosequeretur. Ca-
 terum nescio: Ac si diceret affirmo, Beneficio: Quia ductu & auspiciis Scipionis in regnum restitutus, Persuasu:

Masanisse
gratitudo
erga
P. R.

De Dario Externa.

Darius priuatae adhuc fortunae amiculo Sylo-
 fontis samii delectatus curiosa contemplatione
 fecit: ut ultro sibi & quod a cupido daret. Cu-
 ius muneris quam grata aestimatio animo eius esset allapsa: re-
 gno potitus ostendit: totam namque urbem & insulam samiorum Sy-
 losonti fruedam tradidit. Non enim praecium rei existimatum:
 sed occasio liberalitatis est honorata: magisque a quo do-
 num proficisceretur, quam ad quem perueniret prouisum.

De Mithridate.

Mithridates quoque rex magnifice gratus ap-
 paruit quoniam pro Leonico acerrimo defen-
 sore salutis suae a rhodiis nauali pugna exce-
 pto: oes hostium captiuos permutauit. satius esse existimas
 ab inuisissimis cum ueniri: quam benemerito gratiam non re-
 ferre.

De Attalo rege.

Liberalis Populus Roma. magnitudine mu-
 neris quod Attalo Regi Asiam dono dedit:
 sed Attalus etiam testamenti aequitate gra-
 tus: qui eandem Asiam, Populo Romano, legauit. Itaque nec huius
 munificentia: nec illius tam memor beneficii animus
 tot uerbis laudari potest: quot amplissimae ciuitates:
 uel amice datae: uel pie redditae sunt.

De Masanissa Rege.

Caeterum nescio an praecipue Masanisse regis pe-
 ctus grati animi pignoribus fuerit referentem.
 beneficio, n. Scipionis & persuasum: regni mo-

fic. p. sua ferat senatui bene merito syphaci gratiā eē referēdā. Lōga senectute: q̄ ad cētēsimū peruenit annum, Semper fuisse castiga. Si superesset: ab antiqui exempli.

Le quū graui bello Carthaginēsiū cuius dirimēdi auctor Cato fuisse tradit quē senatus inter utrosq; disceptatorem dederat. Scipiōi: qui sub lucullo tum forte in hispania militabat: quo tempore pro uocatus ad pugna hostem interemit. Nepos aphyricani: scilicet superioris per adoptionem. Fatis p̄ currentibus, i. preueniente morte dissentit a Cicerō, ut diximus. His & horū similibus, Laudat hoc

liberius auctus memoriam inclyti muneris ad ultimū uitae finem: longa etiam a diis immortalibus senectute donatus: cōstantissima fide perduxit adeo ut eū nō solū Aphyrica sed et cuncta gētes scirent amiciorē corneliae familiae atq; urbi Rōanae q̄ sibi met semp fuisse.

Le quū graui Carthaginēsiū bello p̄meret: ac uix tutelae sui imperii sufficeret: tamē Scipioni aemiliano quia nepos Africani erat bonam magnamq; partem Numidici exercitus: quā Lucullo consuli a quo ad auxilia petenda missus fuerat: in hispaniam duceret: promptissima mēte tradidit: p̄sentiq; periculo respectū pristini beneficii anteposuit.

Le quū iam aetate deficiente magnas regni opes q̄ttuor & quinquaginta filiorū numerū relinquēs in lectulo laberet. M. Māiliū q̄ p̄ consul africam optinebat lris obsecrauit: ut ad se Scipionē aemilianū sub eo nunc militatē mitteret: feliciorē mortē suā futurā ratus: si in cōplexu dextrae eius supremū spiritum: ac mandata posuisset: ille aduētū Scipionis fati suis p̄currentibus hāc uxori liberisq; p̄ceperat: unum in terris, P. R. & unam in P. R. Scipionis domum nosse: integre omnia aemiliano reseruare: eum diuidendi regni arbitrum haberent quod is stauisset perinde ut testamētū cautū immutabile ac sanctū obtineret: tot tāq; uariis rebus se Masanissa infatigabili pietatis serie ad centesimum extendit annum.

Is & horū similibus exēplis beneficētia generis humāi nutrit: atq; auget: hāc sunt eius faces: hi stimuli: p̄pter quos iuuandi & emerēdi cupiditate flagrat. Et sane amplissimae & speciosissimae diuitiae sunt feliciter erogatis beneficiis late posse cēseri: quorū quoniā religiosum cultum istituimus: nūc neglectū suggilādi grā quo sit gratior referemus.

De Ingratis.

Cap. III.

Rbis nostrae parētem senatus in amplissimo dignitatis gradu ab eo collocatus in curia lacerauit: nec duxit nefas ei uitā adimere qui aeternum Romāo imperio spiritum ingenerauerat. Rude nimirum illud & ferox scelus quod cōditoris sui cruore foede maculatum: ne summa quidem posteritatis dissimulare pietas potest.

loco gratitudinē: cuius officio dicit benignitate beneficentiamq; in hoīum pectoribus nutriti pariter & augeri: incitariq; plurimū homines ad promerendū: cōtra uero ingratitudinem: omnē pietatis fontē exhauriri beneficentiae & libertatis ardorē extingui: humana deniq; societatem facile dirimi. Quorū quoniam: quādo quidem exempla cultae gratitudinis diximus: nunc neglecte dicamus: ut contrariis contraria magis illucescant.

Rbis nostrae parētem senatus. De ingratitudine dicit Pop. Rom. qui Romulum urbis suae cōditorem dilacerauit: uariae sunt de Romu-

li morte sentētia apud scriptores, alii, n. dicūt illū post multas res gestas p̄clarāq; faciora p̄tia immortalitatis gloria raptū fuisse: & qd̄ incredibile dictu e mediis ciuiū oculis euanuisse nonis q̄ntilibus: nullū p̄sus mortis suae uestigiū relinquētē: alii inter quos Liuius dicūt illū a nimbis e media cōcione raptū cū ad recensendū exercitū in capreae paludē conuenisset: ubi repēte exorta tēpesta cū tonitribus & ingēti uētoq; fragore terrā undiq; operuisset: Sol quoq; ueluti nocte intēpesta penitus defecisset: atq; eo spectaculo cōuersis iter se p̄ribus reliquā multitudinē aufugisse: sedata deinde p̄cella ubi ex tā turbido die serena lux rediit: regē nūq; apparuisse: famā deinde nō obscure uulgatā Romulū a p̄ribus insensisse direptū: alii nō in capreae palude: sed in uulcani tēplo dilaceratū tradunt: cū forte senatū coisset de repu. cōsulturus: & ex p̄ribus suā quēq; regis partē in sinu clā abstulisset ad cuius rei tā atrocis suspitionē ex hoīum mētibus omnino tollēdā curarūt p̄res: ut qd̄ Iulius p̄culus alba oriūdu genere opibus: & dignitate p̄riarius inter oēs: tū etiam cū rege fide beniuolentia & affinitate cōiunctus in concionē descenderet: & iureiurando affirmaret Romulū descendēti sibi in focū occurrisse: formam longe augustiorē humana: dixissetq; se in deorū numeque esse trāslatū: & iussisse nūciare patribus populorū suo: ut rē militare diligētissimae colerent: quia nullae opes tantae futurae essent: q̄ illoz armis resistere possent. se uero progeniē suam propitio munere sospitaturū esse perpetuo: cui uiro dicunt mirā fidem traditam esse ob cōiunctā cū rege affinitatē: tū et eius uiri p̄bitatē & acceptū iussurandū: & hoc mō depositā fuisse suspitionē: creditūq; romulū deū eē quē grinū appellantes p̄petuo coluerūt. Rude. Excusat quodammodo Valerius P. R. q̄ tum rudis esset & ferox q̄ppe pastores & agrestes omnis prorsus humanitatis exptes. Cōsentanei, quia conueniens fuit ut poeniteret.

THE
OLI
Scipio
Aemi
lianus
ad Ma
sanis
fam

OLI
Ro/
mul
a sena
tu lace
ratus

Ro/
muli
confe
cratio

OLI,

Vic ingratū lapsæ mētis uitiū Romanarū: Quot quātaq; in Po. R. bñficia Camillus cōtulerit in ca. de moderatiōe abūde satis ostēdimus. Eorū igit̃ immemor Po. R. accusatū a Lapuleio triplæ. q; ueiē tanā pdā depeculatus eēt: ingrate nimis ne dicā impie dānatū in exiliū miserū. intercurrete p̃ eos dies adolescētis morte filii: hinc igit̃ publico: hinc priuato incōmodo affectus ardeā in exiliū p̃fectus ē: hic tāta in patriā pietate fuisse dī: ut captis ueiis cū magnā uel apud deos ex tāta felicitate inuidiā populus contraxisse uideret̃: louē optimū maximū ceterosq; deos p̃catus sit: ut si q̃ tāta uictoriæ & foelicitatis ultio Romāis deberef eā totā in se unū cōuerteret̃: q̃ imprecatiōe facta dī graui cāu in terrā eē plapsus: qd̃ illi fuit certissimū futuræ dānationis & exiliū pdigiū. Viriū romanarū incrementū: Quia capenates & phaliscos. adiecit ip̃erio Po. R. & quod oīum maximū fuit uirtutū suarū opus ueios urbē ea tēpestate potētissimā & ip̃i Romāmu lā decē annos a Romāis obsessam eo tpe cōepit quo difficilior obsidētibus q̃ obsessis erat obsidio. In urbe: quā obseruauerat & amplificauerat. Depeculator: direptor nā peculator dī publicæ rei subreptor: fur uero priuatæ: sacrilegus at̃ sacrata. Depeculator: Plutarchus dicit illū accusatū fuisse de spoliis tyrrhenorū expilatiōe q; fama eēt portas quas dā æneas ex hetruscis spoliis ap̃ illū eē iuētās. Exiliū nā sua spōte ardeā p̃fectus ē: anteq̃ de illo snia ferret̃. Equidē eo tpe: Augēt hāc ingratiudinē Vale. q; eo tpe illū fuisse dānatū dicat. quo Po. R. illū potius cōsolari debuerat de morte filii: dī cū excederet cōuersus ad capitoliū geminas tendēs ad sydera palmas deos eē p̃cat: ut quēadmodū innoxius inuidia tantū eiiceret̃: ita quoq; Romani sui facti & ingratiudinē penitētia breui caperent̃ & ipsius opera in oīum mortaliū cōspectu indigerēt. Camilliq; desiderio tenerent̃ i hoc Achillē imitatus aduersus ciues. Exequiis iniunxit: Quia uix filii exequias celebrauerat cū in exiliū relegatus est. Quindecim milia æris: Absens dānatus est. xy. assium milium qui numerus ad argēti rationē cōficit mille & quingentas dragmas: nam argenteus assis est: unde denarius dictus quasi dena æra. Adhuc: q̃si dicat: nondū tacente. Vibrante: trāslatio sumpta a telo siue sagitta: quod cum missum fuerit uibratur: & anteq̃ uibrare desierit illū telum mittitur.

Depe/
cula/
torOLI,
Scipio
nis in
P. R.
meri/
ta

Riore adhuc q̃rela: africanus superior. De ingratiudine loquit̃ Po. R. erga scipionē africanū superiorē: quā eo grauiorē ostendit: quo plura illius merita in republicā & maiora fuisse demonstrat: nā ideo scipionis laudes cōmemorat: ut indignitatē ipsam exaggeret & ingratiudinē quodāmodo detestat: fuit at̃ ut dixiū accusatus: q; antiochensem pdā usurpasset: & a rege antiocho pecuniā accepisset: ut cōditiōibus gratiosis & mollibus pax cū eo Po. R. noie fieret. Carthaginis dominā: q̃ illā Po. R. tributariā fecit. Accola: Habitatorē. Incola dī qui ea loca inhabitat: in qbus pdita patria sedē posuerit: q̃si aduena & inglinus. accola uero q̃ iuxta habitat: q̃si propinquus & uicinus: hic ergo linterni iuxta paludē reliquū suæ uitæ tps cōsumpsit. Vi ci ignobilis: Dissentit a Strabōe Valerius. nō. nuicus: sed oppidū linternū dicit esse Stra. lib. v. in descriptione cāpaniæ: prope mare inqt̃ post simeffam linternū est oppidū. Vbi prioris cognomento scipionis afrīcani sepulchrū iacet: ibi. n. extremā consumpsit ætatē omissis propter aliquos similitatē reip̃. negociis. Sepulchro suo inscribi iubēdo: Sic. n. testamēto legauerat: ut sepulturæ suæ titulus ille inscriberet̃: Ingrata priā ne ossa mea qd̃ habebis: de ingratiudine ista alit̃ alia sentiūt: ego uero nec maligna relatiōe insectādā: nec prorsus excusandā eē duco: neq; n. ciuitatē illā gratā unq̃ dicere ausim q̃ p̃stātissimi uiri simul & innocētissimi tanq̃ de se optime meriti negligēter adeo & abiecte tulerit ignominia: ut seruatorē sui cedere ex urbe maluerit: q̃ paucorū furorē audaciāq; reprimere: nec tā uituperare: q̃ uituperādā censerē: si ad eā iniuriā inferendā tulisset māus: uerū senatus ut oēs auctores asseuerāt: Tyberio Graccho scipioibus opē ferenti aduersus accusatores grās egit: & plæbs relictis tribūis accusatoribus p̃ oia tēpla urbis afrīcanū secuta facile declarauit: quāta beniuolētia: quātoq; honore dignū cēseret scipionū nomē: qd̃ illud qd̃ amplissimos illi & p̃pe diuinos honores aliquādo detulisse fert̃: quos ille recipe nō sustinuit cū eū perpetuū cōsulē: dictatoreq; creare uoluerit: cū statuas illi in comitio in rostris in curia in capitolio fieri decreuerit: nonne grati animi signa sunt nō obscura: qd̃ si ex talibus iudiciis ciuiū animi metiēdi sunt. non tā ingrata ciuitas in abiicienda beneficiorum memoria quā in tolleranda iniuria lænis mollisq; censenda erit. pauci enim fuere qui reliquis indignantibus tale facinus audiendum putarunt: sunt etiam qui putant nunquam

De. P. R. In Camillum.

Vnc ingratū lapsæ mētis errorē cōsentanea ciuitatis nr̃æ penitētia sequit̃: uiriū Romanarū incrementū latissimū & tutela fortissima: Furius Camillus in urbe incolumitatē suā tueri nō ualuit: cuius ip̃se salutē stabilierat & felicitatē auxerat: L. n. Apuleio. tr. pl. tanq̃ peculator. Veientāæ predæ reus factus: duris atq; ut ita dicā ferreis sentētis in exiliū missus est. Et qd̃ eo tpe quo optimo iuuenē filio spoliatus: solatiis magis alleuiādus: q̃ cladibus onerādus erat: sed immemor priā tāti uiri maximorū meritōrū exeqis filii: dānationē priis iunxit: at inqt̃ ærario abesse. tri. p. q̃rebat̃. xv. milia æris: tāti nāq; p̃cena finita ē: indignā summā pp̃ quā. P. R. tali p̃cipe careret.

In Scipionē Africanū.

Riore adhuc querela uibrante: alia deinceps exurgit. Africanus superior non solum contusam & confractam belli punici armis rēp. sed pene iā exanguē atq; morientē carthaginis dominā reddidit: cuius clarissima opa iniuriis p̃sando uici ignobilis eū: ac desertæ paludis accolā fecerunt: eiusq; uoluntarii exilii acerbitatē non tacitus ad inferos tulit:

Scipionē fuisse dānatū: sed gloriæ facietate captū cōstituisse pcul a foro & ambitioē getā agere uitā & hūc sibi lo-
cū q̄si ad id aptū delegisse: ceterū illud uerisimilius est Scipionē: ut erat magni & sapiētis ai hō inimicorū inuidiā
facile contemnentē cedere ex urbe maluisse: q̄ intestinis discordiis ciuitatē euertere. Quid at̄ ista necessitate: quia
inuitus de p̄ria cōquestus est. Vtrione: q̄a hoc mō denegādo p̄riæ suæ ossa: de illa quodā mō ultus esse uidet: cū
magna q̄dē modestia: q̄ nō armis: nō bello: nō deniq; ulla ui iniuriā uindicādā esse cēsuit: ut coriolanus: ut alcibia
des: ut multi alii: q̄ p̄ria pulsī p̄riæ bellū intulerūt. De sepulchro, tamē & exitu Scipionis uaria tradidere scripto-

sepulchro suo inscribi iubēdo. ingrata patria ne ossa q̄
dē mea hēs. Quid ista aut necessitate idignius: aut q̄
rela iustius: aut uliōe moderatius: cineres ei suos ne-
gavit, quā in cineres collabi non fuerat passus, igit̄ hāc
unam Scipionis uindictā ingrati animi urbs ro. sensit.

MAiorē me hercle Coriolāi uiolētia. Ille. n. me-
tu p̄riā pulsauit: hic uerecūdia: de q̄ re ne q̄ri
qdē tāta uere pietatis cōstantia: nisi post fata
sustinuit in Scipionem Asiaticū Alia passo: credo quæ
fratri eius accidere solatio esse potuerūt: Cui Rex An-
tiochus deuictus & asia imperio. P. R. adiecta specio-
sissimusq; triumphus ut peculatus reus fieret: & in car-
cerem duci iuberetur causam præbuit.

In Aphricanū posteriorē.

Nihilo uirtute minor posterior Aphricanus:
sed ne ex exitu qdē felicior. duabus. n. urbi-
bus Numātia atq; Charthagine imperio ro.
imminentibus ex reꝝ natura depulsis raptorem spiri-
tus domi inuenit: mortis punitorem in foro nō reperit.

In Scipionem Nasicā.

Quis ignorat tātū laudis Scipionē Nasicā to-
ga: q̄tū armis utrūq; africanū meruisse. Qui
pestifera Tiberii gracchi māu faucibꝝ opp̄s-
sam rē. p. strāgulari passus nō est. sed his quoq; pp̄ ini-
q̄ssimā uirtutū suarū ap̄d ciues æstimationē sub titulo

cumenta ingratiūdinis. Peculatus: accusatus fuerat q̄ asiaticā p̄dā usurpasset: ut in capi. de fiducia diximus: ubi
frater eius aphricanus prolatū librū in quo totius pecuniæ summa continebat̄ in cōspectu populi dissidit: affir-
mās se posse rationē reddere: sed nolle ne seipsum cōtumelia afficeret. fuerat. n. ut diximus fratris legatus in asia.

Nihilo uirtute posterior: Hoc exemplum in capitulo de moderatione prolixè satis narrauimus dicit
aphricanum inferiorem & uirtute & fato parem fuisse superiori. Imminentibus: ingruentibus.
Raptorem. respondit obiectioni: possēt aliquis dicere nihil est quod ingratiūdinis Populum Ro-
manum accuses: neq; enim Scipioni fecit iniuriā: sed innocens fuit non ita est inquit: nam in eo qdē
de eius morte nullam in foro quæstionem habuit: iniuriā Scipioni maximā fecit: nam passus est indignā
& nefandā eius cædem inultā. Varia suspicati sunt homines de morte eius: alii. C. Carbonem: alii Sempronīā
uxorem: ut supra diximus auctorem mortis fuisse crediderunt.

Quis ignorat. Hic iunioris aphricani patruelis fuit: q̄ totius populi iudicio optimus omniū iudicatus
est quo tēpore deoꝝ mater pesinunte Romā aduecta est cū nōdū in urbe templū illi dedicatū esset: &
ex oraculo apollinis ab omniū optimo suscipienda foret: diu quæ sitū est: q̄s nam in urbe tanto titulo
dignus haberet. Ad hunc Scipionē summo oīum iudiciū uentū est: q̄ tantisper numen priuato susci-
peret hospitiū. donec illi publicæ templū cōstitueret: hic quoq; Tyberii Gracchi seditiosissimi hominis furores
repressit: nā illū leges agrarias contra senatus auctoritatē ut diximus fere molientē. & rēp. uariis seditiōibus euer-
tentē: cū multitudine bonorū impetu factō subselliorum fragmentis occidit: multaq; alia in rēp. merita cōtulit:
illū tamen falso accusatum sub titulo legationis uoluntariū in asiam exilium sibi diligere coegerunt. Strangu-
lari: suffocari: strangulari: proprie dicitur gulā stringere. Passus non est: quia Gracchū occidit. Iniquam. Quia
a tribunis agitabatur. Titulo legatiōis. ut tutus iret: nam cum grauis plæbi foret tyberii mors: iamq; uindicta

res: alii Romæ mortuū relatū fuisse scribunt:
& ad fidē huius rei monumētū ad portā cape-
nā ei factū: & tres statuas superlocatas fuerūt:
quarū duæ. P. & L. Scipionū dicant̄ esse: tertia
Ennii poetæ: huic sniæ illud Cic. suffragari ui-
det. Carus inq; Aphricāo superiori fuit noster
Ennius: & Plin. lib. vii. naturalis historiæ priori
inq; aphricāus. Q. Ennii statuā sepulchro suo
imponi iussit clarūq; illud nomē: immo uero
spoliū ex tertia orbis parte raptū in cinere su-
premo cū poetæ titulo legi. Alii auctores sunt
inter quos & Valerius & ea uulgatior fama ē:
linterni aphricanū mortuum: ibiq; sepultū: ut
supra diximus: monumētū ei factū ac statuā
superpositam: quā nra tēpestate disiectā Liuiꝝ
se uidisse testat̄. præterea apud caietā in mar-
moreo sepulchro æneaq; urna hāc inscripta
reperiuntur. Deuicto Hannibale & capta car-
thagine & aucto imperio hos cineres marmo-
re & tectos habes: cui nō europa non obstitit
aphrica quōdā respiceres hoīum q̄ breuis Vr-
na p̄mit. piit at̄ Scipio. iiii. & l. sua: ætatis āno.
C. Vici omnes antiq. cod. habent ciuitatis.

MAiorē me hercle: ille. n. Ratio cur
maior fuerit uindicta. Alia passo:
nō minori fuit ingratiūdine in fra-
trē eiꝝ. L. Scipionē: quē deuicto an-
tiocho: domita asia: & illustrato imperio pe-
culatus dānare & in carcerē mittere nō dubi-
tauerit: cui iudicio tā impio: tāq; iniquo Ty-
berius Grac. Sci. inimicus rei i dignitate cōmo-
tus nō dissimulātis itercessit. L. Scipionēq; e li-
ctorū māibus eripuit. Sigs igit̄ q̄ret ex aphrica
no: q̄lis fuerit Po. Ro. erga fratrem eius: respōde-
bit nihilominus ingrātū q̄ i se ipm. Credo po-
tuerūt eē solatio: Hironice loquit̄. Alia. lido-

Scipio
nis exi-
tus &
sepul-
chrū

THE
OLI
L. Scipio
Asiaticus
peculatus
dānatus

OLI

OLI

aduersus interfectores & in primis nasica parare. Sollicitus de salute nasica senatus libera sibi in Asia legatione decreuit. Nasica q̄q̄ maximo sacerdotio esset alligatus: tamen Italia deseruit, & in Asia profectus: haud multo post circa pergamum interiit. Pergamum, Ciuitate Asiae: est, n. pergamum teste Strabone li. xiii. Asiae ciuitas inter aoli ciuitates principatum obtinens: q̄ diu sub attalicis fortunata fuit: hanc p̄terfluit caicus per capum qui caicus appellatur.

OLI

Neodem nomine uersor: Hic, P. Lētulus de gēte cornelia fuit: de q̄ lētulus ille natus est: q̄ cū Catelina in tempore cōiurauerat: & a Cicerōe cōsule cū alijs cōiuratis necari iussus est: nā ea cā in cōiuratione uene-

rat: q̄ se principē oīum futurum speraret: eo q̄ oraculū tribus e gēte cornelia deberi rēp. Romanā & unū ex his se tertium esse existimabat: sed est opinio deceptus: hic ergo lētulus de quo loq̄mur primus, G. Gracchi: & fuluii q̄ per seditionē auentini cū armata manu occupauerat ipetū furoresq̄ rēpsit consule, L. opimio cui summa p̄tās a senatu data fuerat: ut caueret ne qd detrimenti respu. caperet: hic igit̄ p̄ rep̄. a tanta seditione libera id p̄mii recepit: ut paulopost sub specie legationis in exiliū missus fuerit. In auentini: quo gracchus & fuluius eius collega: cum ceteris cōiuratis se receperat. Magnis uulneribus exceptis, cū Gracchū de auentino morte q̄ cū armata multitudine occupauerat fortiter deturbasset illumq̄ ad potē usq̄ publiciū infectatus esset: donec suae temeritatis poenas dedisset ipse grauer uulneratus est. Inuidia & obrectatione: inuidia ē iter ipares cū minor inuidet maiori: obrectatio uero iter pares. Libera lega. Ut tuto posset ire quocunq̄ uellet, erat aut̄ hac honesta exiliū conditio.

Lega/rio li/bera OLI

Vincq̄ igit̄ deide: Cōcludit hoc exēplū cū hac ingrata ciuitatis nota: ut dicat in q̄nq̄ nobilissimos gentis corneliae uiros de se optime meritos ingratissimā extitisse. Hala uero: Fames urbē inuaserat uel malignitate temporum q̄ anni fuissent segetibus aduersi uel negligētia plābis: q̄ concionum dulcedine capta: deserto agrorum cultu coluerat urbē: nam utrumq̄ traditur Spu. melius eques Ro. illis tēporibus p̄diues rē utilē pessimo exēplo peiore consilio est aggressus: nā frumēto priuata pecunia cōepto largitiones frumēti in populū fame laborantē facere instituit: ut hoc munere plābis sibi obnoxia facta honores demāderet: nec hoc cōtentus de regno coepit agitare: iāq̄ cōiuratio parabat: nā tela in eius domū cōferri: concionesq̄ haberi & nō dubia de regno cōsilia: qd cū senatui nūciatū eēt priō cōsules increpare: q̄ eas largitiōes coetusq̄ in priuata domo fieri p̄mitterēt: Deide dictatore dicēdū cēsuit creatus ē, L. Qu. cincinnatus q̄, C. Seruiliū halā magistrū equitū dixit q̄ missus a dictatore ad meliū ut illū ad se deduceret cū uēire recusasset: cū stricto gladio infecutus obrūcat: reuersus deide a dictatore laudat q̄ rēp. liberasset, ueq̄ paulopost dānatū halā Po. Ro. in exiliū ire coegit. Cic. in Catōe maiore, L. Quintiū cincinnati iussu magister eqtū seruilius hala spuriū regnū affectatē occupatū interemit. Plī. de uiris illu. Qu. cincinnatus deposita dictatura ad agriculturā reuersus: iteq̄ post, xx. annos dictator dictus spuriū meliū regnū affectantem a seruilio hala magistro equitū occidi iussit: domum eius solo adequauit unde locus æquimelium dicitur.

Spu. Melii caedes

OLI

Aetere: ut: Postq̄ de publica ingratitudine dixit trāsit ad priuatā: & illā dicit maiori nota cēsēdā q̄ i uulgo nulla sit pitia sed in modū subitae tēpestatis cōcitet: singulis at̄ p̄pēdēdi beneficii datā eē potestate. Leui q̄rela: q̄a iperitia obsistit uulgo ne possit ius ab iniuria discernere. Proscidēda: dilacerāda: oneranda cōuiciis. Perpēdere. Examinare. Scelus pietati: Ingratitudinem gratitudini p̄posuerunt.

OLI

Vo nimbo, Qu. hic Sextilius postulatus fuerat maiestatis cōtra Syllam, C. Caesar tūc orator eximius in ea accusatione defendit, orta deinde inter cinnā & carbonē consules seditione pestifera pulsus ex urbe Cinna cū paulopost Mario cōiunctus urbē coepisset de inimicis grauer ultus ē: quoq̄ alios in urbe trucidauit: alios i tabella p̄scriptos exposuit iter quos fuit & hic, C. Caesar orator: q̄ Targnos hettruria

legationis Pergamum secessit. Et quod uitae superfuit: ibi sine ullo ingratae patriae desiderio peregit.

In Lentulum.

Neodem noie uersor nec dū Corneliae gentis querelas exhausti. Nāq̄, P. Lētulus clarissimus & amatissimus reipublicae ciuis cū in Auentino Caii Gracchi nefarios conatus & acie pia ac forti pugna magnis uulneribus exceptis fugasset plii illius: quo leges: pacem libertatēq̄ in suo statu retinuerat: hanc mercedē tulit: ne in nostra q̄dem urbe moraretur. Siquidem inuidia & obrectatione compulsus legatione a senatu libera impetrata: habitaq̄ cōcione: quam a diis immortalibus petiit ne unquam ad ingratum populum reuerteretur in Siciliam profectus est: ibiq̄ perseuerantior morando compotem se uoti fecit.

Vincq̄ igit̄ deide Cornelii totidē sunt notissima ingratae priae exēpla: atq̄ horū qdē secessus uolūtarii in Halā Seruiliū. Hala uero quū magrū eqtū Sp. Meliū regnū affectatē occidisset: custoditae libtatis ciuiū exilio suo poenas pepēdit.

Aetere: ut Senatus populiq̄ mēs in modū subitae tēpestatis cōcitata: Leui q̄rela p̄sequenda est: Ita singulorū ingrata facta liberiore indignatione proscindenda sunt: quia potētes cōsilia cū utrūq̄ rōne perpēdere liceret: scelus pietati pretulerūt.

De. P. Sextilio.

Vo. n. nimbo: qua procella uerborū impium Sextilii caput obrui meretur: quod, C. Cesare a quo studiose: tū etiā feliciter grauissimi

fugiens ad sextiliū ueterem clientē suū diuertit: apud quē tutā salutem suā fore sperabat: cuius ipse salutē aliquādo protexisset. Ille uero cōtra ingrātissimus & ipius homo & patronū & hospitē pdidit. Nimbo: ipetu. Qua pcella quo turbie: & ē trāslatio sumpta a tēpestate. Criminis reus: maiestatis cōtra syllā hic ē Cēsār cuius meminit Cicero in lib. de oratore & illum introducit de arte disputantem. Cinnā pscriptiōis. Nā post reditum Marii Cīna collegae sui cōsulis. Cn. octauii caput p̄cidi iussit: pari rōne. P. crassi. L. cēsaris nobilissimorū hoīum: quoq; uirtus fuerat domi militiaeq; cognita. M. quoq; Antonii oīum eloquētissimi: quos ego audiētē. C. Cēsaris i quo mi-

Cinna
na
proscri
ptio

criminis reus defensus fuerat: Cinnāe proscriptio-
nis tpe pfugū p̄sidiū suū in fundo Tarquiesi cladis cōdi-
tiōe implorare: beneficii iura repetere coactū: a sacris
p̄fidæ mēsæ & altaribus nefandorū p̄enatū auulsum
truculēto uictori iugulādū tradere nō exhorruit: fin-
ge accusatorē eius fortuna publica in supplicis nomen
conuersum: tā luctuosam illā opem genibus annixum
orasse: crudeliter tamē repulsus uideret: quin et quos
iniuriæ inuisos faciūt gratiosos miseriæ reddunt. Verū
Sextilius non accusatorem: sed patronum saeuissimæ
inimici uolentiæ suis manibus obiecit: si metu mortis
uita indignus: si p̄mii spe: morte dignissimus.

De Gn. Pompei. Lemna.

Sed ut ad aliū cōsentaneum huic ingrati ani-
mi actum trāsgrediar. M. Cicero. Gn. Pōpi-
lēnatē picenæ regionis rogatu. M. Cælii non
minore cura q̄ eloquentia defendit: eūq; cā admodum
dubia fluctuātē saluū ad penates suos remisit: hic Pō-
pilius postea nec re: nec uerbo a Cicerōe laesus ultro. M.
Antoniuū rogauit: ut ad illū p̄scriptum p̄sequēdum &
iugulādum mitteretur. Impetratisq; detestabilis mini-
sterii p̄tibus: gaudio exultans Caietam cucurrit: & ui-
rum (omitto quod amplissimæ dignitatis) certe salu-
britatis eius auctorem studio p̄stantis officii priuatim
sibi uenerādū. iugulū p̄bere iussit ac protinus caput
romanæ eloquentiæ: & pacis clarissimam dexterā per
summū & securū ociū amputauit: eaq; sarcina tāq; opi-
mis spoliis alacer in urbem reuersus est: neq; enim sce-
lestū portanti onus succurrit illud se caput ferre: quod
p̄ capite eius quōdā perorauerat: inualidæ ad hoc mō-
strū suggilādum litteræ: quoniā qui talē Ciceronis ca-
sum satis digne deplorare possit alius Ci. non extat.

cunia Ciceronem cōsequeretur: proditus a seruis una cum filio interfectus est Cicero uero dum ad nauē in lecti-
ca defertur: a satellitibus Antonianis: quos Pompilius ille ducebat quem ut diximus: Cicero in iudicio defende-
rat: in itinere interceptus est. haud procul a portu caietæ. qui Pompilio iugulum eius poscenti cum barbā prius
dextera diuulsisset: fortis & intrepidus porrexit. Iuuenalis tamen dicit nō caput solum: sed etiam manum abscis-
sam fuisse ciceroni. Dicit enim in satyra Omnibus in terris. Ingenio manus est & ceruix cæsa nec unquam sangui-
ne cauidici maduerunt rostra pusilli. Brutus uero audita Ciceronis morte. C. Antonium. M. Antonii fratrem quē
captiuum habebat Ciceroni filio ad uindictam concessit. Picenæ: Quæ regio marchia est: picenus. n. ager a pi-
co dictus. nam cum quidam in eam regionem aliunde uenisset & uexillum gerēs cōdendæ urbis locū peteret: in
eius uexillo cōstitit picus: unde regio illa picea dicta est. M. Cælii qui amātissimus Cice. erat. & fluctuantem. du-
bitantem & in magno periculo uersantem: trāslatio a nauī quæ fluctibus agitur. & sibi uenerādum. Quia eū
defenderat. Tanq; opimis spoliis. Tanq; dux ducē cecidisset. & Scelestū. Onus hypalage est p̄ ipse scelestus.

hi uidef fuisse specimē humanitatis: salis sua-
uitatis læporis. hac Cicero in tusculanis: cīna
igitur iusserat inimicorū capita p̄scribi: quæ
ipune poterāt occidi. Repetere: quasi debitū.
& Nefandorū penatū: p̄ ipsius nefandi. & Fin-
ge accusatorē. Exaggerat. hoc crimē Valeri-
us si accusator inquit fuisset nō defensor & in
ea fortūa genibus puolutus opē in tāta ptur-
batiōe suppliciter implorasset: nō nisi crude-
liter repelli posse uidebatur: cū uero patronus
& salutis defensor tā ipie pditus fuerit: q̄ta in-
gratitudine: q̄to odio p̄sequēdus ē. Si me-
tu mortis uita idignus. Vti complexiōe: aut
ingt metu mortis pdidit patronū & hospitē
suū sextilius: aut spe alicuius p̄mii cōsequendi:
si metu mortis id fecit idignus ē q̄ uiuat: qui
turpitudini honestatē uitæ cupiditate p̄pone-
re nō dubitauit: si spe p̄mii alicuius consequē-
di multo magis morte dignus fuisse uideretur.

Ed ut alium: Marcus Cicero Pom-
piliū lēnatē defendit parricidii: ut
uult Plutarchus in uita Ciceronis.
Octavianus cēsār pacem & foedus

cū Antonio & Lepido fecit: ita ut hi triuiri rei
p̄u. cōstituēdæ p̄ quinquēniū essent & suos
quisq; inimicos p̄scriberet: in qua p̄scriptio-
ne. c. xx. senatorū nomina fuerunt. reliqui fue-
runt equestris ordinis uiri. ex plæbe pauci ad-
modum: nam ad ccc. ciues p̄scripti sunt: inter
hos igit. L. cēsār auūculus Antonii: & Paulus
lepidus. M. lepidi frater & Cicero noster p̄scri-
pti sunt: & a pōpilio lēnate occisi: dicitur octa-
uianus diu ac multū restitisse ne Cicero in p̄-
scriptorū numero esset. adductus uerecūdiā q̄
eū patrem appellare cōsueuerat: & q̄ eius ope
ad id potētia peruenisset: sed uictus tandem
obstinata nimis Antonii uolūtate: qui Cicero-
nem p̄ cæteris unum deposcebat propter phi-
lippicas in eum scriptas: unde Iuuenalis. Anto-
nii gladios potuit contemnere si sic omnia di-
xisset. ergo cædere coactus est. Cicero ubi intel-
lexit quæ facta erant: una cū Qu. fratre ad bru-
tum in macedoniam ire cōstituit: frater uero
qui mœrore confectus nō se satis uiatici sum-
pisse putabat: domum reuersus: ut accepta pe-

OLI.
Popi-
lius
lenas
Cicero-
nis
interē-
ptor.

Picena
ager
unde

OLI **Q**Vo te nūc mō, Pōpeius Strabo magni Pom. p̄ latio bello dux exercit⁹: p̄ter alia oppida coepit & Asculū atq; dirupuit: deinde post aliquot ānos eo mortuo Pōp. accusatus ē peculatus: q; ex ea p̄da sibi aliqd usur passet p̄r asserebāt aliquos libellos q; misi iuerāt domū strabōis i eo iudicio a Cn. Carbōe defensus ē: & ipe p̄ter adeo p̄picax: & p̄ter etate p̄optus uisus ē: ut ide gloriā: gratiā: beniuolentiāq; multā r̄portaret postea uero cū Sylla rēp. occupasset Pōpeiu aduersus Carbonē q; classe Sicilia occupauerat cū exercitu misit: quē supatū cū se pōpeio uictori supplex subiceret: dī Pōpeius eū i gratā nimis & crudeliter tractasse: nā illū uictū pdu xit i mediū: & p̄ tribunali sedēs dānauit: dānauit deinde ad necē p̄tractū i terfici iussit: dicit iste carbo cū ad necē ducere: ut ensem strictū sibi imminere uidit cupiditate uitae cōmotū locū & horā p̄ breuē orasse tātisper dū exoneraret uē trem: de hoc carbōe Ci. i epistolis familiaribus li. ix. epistola q; icipit tāde ifamie: cognouimus inq; Cn. carbonē & fratrem ei⁹ scurrā: qd his improbius: & paulopost: hoc q; a Pōpe. n̄ro iterfe & ē nemo improbius meo iudicio fuit. Quō: quo pacto mordeā & accusem te. Tam i gra. facto: nā si occidēdo carbonē tuas uires auxili. ses tollerandum esset.

OLI **A** T ne n̄ra, Cōueniēter trāsīt ad externa & rōnē affert trāsitiōis suae ne. irrideāt ab externis populis si soli i grati romani fuisse uideant: primū at exēplū de carthaginēsis q; aduersus Hānibalē ingratissimi qdē extiterūt: nā cū tot uictorijs patriā illustrasset: tū illū & romāis accusarūt: tāq; uiolati foederis auctorē: & in exiliū ire coegerūt. Sūt & q; dicit cū Hānibal se i uicū suū recepisset: carthaginēses sumptis armis eū p̄tere uoluisse ad necē: qd ubi intellexit hānibal cōfugit i Asiā ad Antiochū cui se tātope i sinua uit: ut hospitaliter honorificeq; suscept⁹ i oib⁹ publicis & priuatis p̄siliis adhibere: q; nō pri⁹ destitit q; regē ipulit ut romāis bellū inferret: Ci. in orōne. xiii. circa finē. Quis carthaginēsiū pluris fuit Hānibalē: cōsilio: uirtute: rebus: gestis: q; unus cū po. ro. tot ānos de impio: de gl̄a decertauerit: hūc sui ciues de ciuitate eiecerūt. Insultēt: Nos p̄ cōtumeliā irrideāt. Tot ipe ratores: ut Quintū Fa. Paulū Emi. M. Marcel. T. Gracchum aliosq; complures.

OLI **N** Eminē lycurgo, Lycurgus legū lacedaemōiōge lator fuit: quo uiro nul. lū grācia meliorē. ptulit: qd cū ex ipius uita & rebus gestis: tū maxie appollinis testimonio cōprobat: q; ei oracula petēti respōdisse dī: & diis eē maxie carum: & nescire se deū potius illū an hoīem appellaret: rēp. lacedaemōia cōstituit: ut nulla melior: nulla factior: quoad Lycurgi legibus obtēpauit: i tota grācia posset iueniri: tū i hūc uig. lacedaemōii adeo i grati fuerint: ut illū sepe iniurijs lacefferit: atq; i primis locupletes: q; ei⁹ leges grauer ferētes pulsātū a foro sepe pturbauerit: & illi oculū eruerint: q; qdē iniurias leui tulisse aīo dī: adeo ut ēt effossorē oculi p̄petuo dilexit: sibiq; ministrū fecerat & ex i probac temerario uiro exactissimū & cōtinētissimū reddiderit. Cū igit lacedaemōii cōquerēt q; leges ille durā nimiu eēt: & imites: lycurg⁹ simulauit eas se uelle mutare: cōsulto pri⁹ n̄ oraculo: neq; n. absq; dei cōsilio se qcq; factū eē dicebat: cū igit delphos ire cōstituisset: aduocata cōciōe ciues oēs iureiurādo adēgit seruatuos i uiolatas quoad rediret i priā: p̄fectus deinde cū accepisset ab oraculo pias factasq; leges: & nullo mō p̄mutādas: sed ciuitatē illā fore clarissimā quoad lycurgi legibus uterēt. Vaticiniū scripsit & i partā misit: deinde ne sacramēto soluerēt ciuitas in cretā p̄ficiscit: ibiq; p̄petuū egit exiliū ac moriēs iussit i mare spargi cineres suos: ne si forte i priā reportarēt redisse crederēt. Et sic iureiurando ciuitas liberata foret. Infestus: Cui apollo hoc idē dicit Leonardus aretius i apollo gra socratis: dicit. n. Dum lycurgus i grederef tēplū apollinis Apollo iquit ambigo ante deum an hominem appellem. Sinceritas. Nam pie semper uixit & auunculo fidem summam seruauit. Constantissimus. Perseueratissimus: exiliū n. elegit ne leges q; patriā salubres erant tolli possent.

THE **C** Salubriter, antiqui cod. habent Salutariter.

De Pompeio magno.

QVo te nūc mō magne Pōpei attigā nescio: nā & amplitudinē fortunae tuae: q; quōdā oēs terras & oīa maria fulgor suo occupauerat itueor: & ruinā ei⁹ maiorē eē: q; ut māu mea attētari debeat memini. Sed tamē nobis quoq; tacētibus Cn. Carbōis a quo admodū adolescēs de paternis bonis in foro dimicās p̄tectus es: iussu tuo interēpti mors animis hominū obuersabit nō sine aliqua rēphensiōe: q; tā i gra. to facto. L. Syllae uiribus quā p̄prie idulisti uerecundia.

De Hannibale. Externa.

A T ne n̄ra cōfessis alienigenae urbes i sultēt carthaginēses Hānibalē: q; p̄ illoꝝ incolumitate & uictoria tot impatores totq; exercitus nostros trucidauerat: quot gregarios milites hostiū si occidisset magnae gloriā foret e cōspectu suo submouer in animū induxerūt.

De Lycurgo.

N Eminē Lycurgo aut maiorē aut utiliorē uirū lacedaemōn gēuit: utpote cui Apollo pythius oraculū petēti respōdisse fert: nescire se utrū illū hoīum an deorū numero aggregaret: huic tamen neq; uitae sūma sinceritas: neq; cōstantissimus erga patriā amor neq; leges salubriter excogitatae: auxilio esse potuerūt: quo mius i festos ciues expiret: saepe. n. lapidibus petitus aliq̄do furore eiectus publico: ēt priuatus oculo: ad ultimū ipa priā pulsus est. Quid alia faciāt urbes: ubi ēt illa quae cōstatiā & moderatiōis & grauitatis sibi laudē eximiā uendicat: tam ingrata aduersus tam bene meritum extitit.

Etrahe atheniēſibus: Cū atheniēſes p atticā regionē diuiſi uicātim habitārēt eo Theſeus ī unā urbē ad politicā moralēq; uitā cōuocauit: & eos breui tpe coaleſcētēs ad eam dignitatē p̄uexit: ut totius fermā grāciā principatū obtinerēt: unde ēt poſtea in urbe uiroꝝ noīa pmāſerūt: fuit igiſ ſic athenaꝝ: ut romanā urbis Romulus cōditor: multa deīde & maxīa illis beneficia cōtulit: q̄ Valerius ſūmatim pcurrit: igrata tamē ciuitas illū eiecit: & in ſcyro parua admodū īſula mori coegit. Idē ſcæua: cum Androgeū athletā fortiffimū regis Minois filiū atheniēſes p iuidiā e turri p̄cipitaſſent: q̄ oēs in agōibus ſupaffet: Minos Egeo Theſei patri tūc regnāti bellum ītulit, & atheniēſes lōga obſidione p̄ſſos pacē petere coegit: q̄ duris cōditiōibus a Minoe tādē accepērunt. Vt ſeptena quotānis corpora natoꝝ Minotauro deuorāda ſecūdum fabulas: re aut uera in ſeruitutē mitterēt: qui in Laberinto ſeruabātur: erat aut taurus minois impator: q̄ cū in agōibus oēs ſuparet eiufmodi pueri uictoriā p̄miū dabanſ: in quos ſeuiffimū fuiſſe cōſtat: ut inde fictū ſit a minotauro fuiſſe deuoratos: q̄ cum forte diligereſ: tertio anno ſors euenit Theſeo q̄ beneficio Ariadnes: q̄ illius pulchritudine capta docuit iter filo regere: piculo euaſit: & patriam ab eo tributo & ſeruitute liberauit: Ouid. iam lamētabile athene p̄dere deſiderant theſea laude tributū. Idem effrenatā: Sicut apud Statiū legimus: cū Creon rex thebanoz phiberet græcoꝝ cadauera: q̄ in bello Etheoclis & Pollinici pugnādo ceciderāt: ſepultura demādari: uxores & liberi mortuorū ad Theſeū cōfugerunt: qui legatis miſſis cū benigne impetrare nō potuiſſet thebanis bel-

OLI.

De Theſeo.

Etrahe atheniēſibus theſea nullā: aut nō tam clarā athenā erunt: ſi quidē ille uicāti: diſpoſos ciues ſuos in unam urbē contraxit: ſperatq; & agreſti more uiuētī populo ampliffime ciuitatis formā atq; imaginē ipoſuit. Idē ſcæua potentiffimi regis minois īperia uix dū ætate pubeſcente repulit. Idē effrenatā thebaꝝ īſolētiā domuit. Idē opē liberis Herculis tulit: & qcq; ubiq; mōſtri aut ſcleris fuit: uirtute ai ac robore dextræ cōminuit: huius tamē ſūmoti ab atheniēſibꝝ Scyros exule mior īſula oſſa mortui cepit.

De Solone.

Am Solon qui tam p̄claras: tamq; utiles atheniēſibus leges tulit: ut ſi his perpetuo uti uoluiffent ſempiternū habiturū fuerint īperiū:

lum intulit: q̄bus uictis corpora ſuis oībus ſepeliēda tradidit. Idem Hercules cū tyrānos latrones: & monſtra in terris multa ſubegiffet ob fortia facta maximā inuidiā liberis ſuis reliq; nam q̄ fuerāt ab illo in uita affecti: filios eius poſt mortē infeq;banſ: q̄ cū p̄ſidium tutū inuenirēt athenas ad arā miſericordiæ quā Theſeus conſtituerat: ſecōtulerūt: & ibi ſalui ab omni iniuria fuere: nā athenis arā miſericordiæ Theſeus cōſecrauit: quē locū aſylū appellauit eo qd̄ nemo īde abſtrahi poſſet: Romulus deīde Theſeū imitatus Romæ idē apuit. Sūt tamē q̄ dicūt Aſylū athenis cōdidiffē filios Herculis cuius ſnīæ Statius eſt: q̄ ait: fama eſt deſeſſos acie poſt buſta paterni. Nūmis herculei ſedem fundaffe nepotes: ſic ſacraffe loco cōe aiāntibus egris cōfugium & c. Et qcquid ubiq; Sicut in marathone: creteſem tauꝝ: in epidauro paraſitū claua armatū: quē clauatū dicebāt: in iſthmo ſignidum: q̄ ſe uarias in figuras uertebat: haud lōge a megara ſcyronē latronē in mōte cæo: quē ille occupauerat: & illac trāſeuntes oēs cogebat ſibi in p̄cipiti rupe ſedētis pedes oſculari: quos ad oſculum inclinatos elato pede per amphractas rupes deducebat in p̄fundā uallem: Theſeus cum ad hunc ueniſſet: ſimulauit ſe uelle pedes oſculari & illum pedibus captum deiecit. In pelloponēſos p̄cuſtem eo genere mortis affecit quō ipſe hoſpites & uiatores efficere ſolitus fuerat nam cum fortiffimus eēt arbores immenſe magnitudinis flec̄tebat in terram & captos hoīes illaꝝ uerticibus aligabat: deinde tanq; funda illos emittebat: iacti in multas partes ſcindebanſ: hunc alii phitiocantem appellatum fuiſſe dicunt a flec̄tendis arboribus: Scinis uero lecticas humana ſtatura breuiore: in quibus ſuſceptos hoſpites collocabat: & illos extendi iubebat: & quicquid extra lecticas eminebat totum amputabat. Scyros exulis. In quā īſulā cum diuertiffent poſt exiliū a patriā īdictum: Lycomedes eius īſulæ princeps illum de rupe p̄cipitauit: īſula eſt in mari ægeo poſita: de qua Stralib. ix. mentionem facit: & eā multis noiatis īſulis & urbibus oīum clariffimā eē dicit pp̄ Lycomedis cū Achille affinitatē & Achillis filium neoptolemū ibi p̄creatū & enutritū: Ouid. li. vii. metamor. de Theſeo: Te maxie theſeu: Mirata eſt maraton crætei ſanguie tauri: quodq; ſuā ſecutus erat cromiona colonus. Munus opuſq; tuū: tellus epidauria p̄ te clauigerā: uidit Vulcani occūbere p̄lem uidit & imitē cephiſias ara p̄cuſtē. Certiōis lætum uidit cerealis eleuſis: occidit ille ſcinis magnis male uiribus uſus: Qui poterat curuare trabes & agebat ab alto: Ad terram late ſparſuras corpora pinus. Tutus ad alcathoen lelegeia moenia limes: Compoſito ſchyronē pater ſparſiſq; latronis: Terra negat ſedem: ſedem negat oſſibus unda: Quæ iactata diu fertur duraffe uetuſtas: In ſcopulos ſcopulis nomen ſchyronis inheret.

Am Solon qui Solon cur exulauerit hæc eſt hiftoria: Simulauit nauigādī cām ut diuerſos hoīum mores uideret: ſed uolūtarium fuit exiliū q̄ ciues ſentiebat legibus q̄s tulerat uehemēter offeſos: Piſiſtratum ēt p̄pinquū ſuū cum ſibi tyrānidē parare itelligeret: q̄tum in ſe fuit phibuit: nā euocata concione p̄fectus in publicum: Lorica armatus clypec. Piſiſtrati inſidias & ipium conatū apuit neq; id ſolū: ueꝝ ēt ſe iuuare paratum ac p̄ libertate pugnatuꝝ aſſeuerauit: uiri inq; atheniēſes: aliis q̄dem ſapiētior: aliis uero fortior ſum. Sapiētior illis q̄ Piſiſtratum iſtum nō aiaduertunt: fortior his q̄ ſciunt illū: ſed metu reticēt: Senatus uero q̄ Piſiſtrato ſtudet: illum īſanire p̄clamat: At ille meā inq; infaniā ciuibꝝ breue tps oſtēdet: cum ueritas in lucem uenerit: iam uero Piſiſtrato regē potito minime obtēperās: ante curiā arma depoſuit dicēſq; illud o p̄ria: tibi equidē uerbo & opa auxiliatus ſum. Deinde in egyptū nauigauit: atq; inde in cyprum p̄fectus poſtremo ad Cre-

Ouid.

Stati?

Ouid.

OLI.
Solōis
exiliū

sum puenit: obiit aut in cypro, lxxx. ætatis suæ anno: hoc suis mādans ut salaminā eius ossa trāsserret: atq; i cinerē soluta p puinciā disseminaret. Quo circa & cratinus in deterioribus ipm ita loquētē facit: habito hāc insulam: ut qdem fama est hoīum semitatus p oēm aiacis urbē ipsius ēt imagini epigrāma inscriptum est: q dudum rabidas medorū ppulit iras: legisq; uel celeberrimū est: cū de pprietate salaminæ ipsius priā: iter atheniēses: & megaren/ ses: ferme usq; ad iteritum dimicatū eēt: multisq; acceptis cladibus capitale eē cōpisset: siq; legē de uindicāda fer/ re auderet. Sollicitus Solon ne uel tacēdo pagē reip; cōsuleret: uel cōsulēdo sibi noceret: subito demētiā simulat cu

qui salamina uelut hostilē arcē ex ppinquo salutē eorū iminentē recupauit: q pistrati tyrānidem prius uidit oriētē. Et solus armis opprimi debere palā dicitare ausus est: senectutem cypri pfugus exegit: neq; ei i pa/ tria de qua optime meruerat humari contigit.

De Milciade.

Bene egissent athenienses cū Milciade: si eum post trecenta milia p̄sarū Marathone deuicta in exiliū p̄tinus misissent: ac nō in carcere & uinculis mori coegissent: ut puto hactenus sc̄uire ad/ uersus optie meritū abunde duxerūt. Immo ne corpus quidem eius sic expirare coacti sepulturæ prius mādare passi sunt. q̄ filius eius Cimon eisdem se uinculis cō/ stringēdum traderet: hāc hereditatē paternā maximi ducis filius: & futurus ipse ætatis suæ dux maximus so/ lum se sortitum catenas & carcerem gloriari potuit.

In Aristidem.

Aristides ēt quo totius gr̄ciæ iusticia censet cōtinētia quoq; eximiū specimen: priā iussus excedere est: sc̄elices athenas q̄ post illius exi/

cturas erat: deformis ore habituq; uecordium in publicū euolat: factog; cōcursu hoīum quo magis cōsiliū simulet: uersib; sibi isolitū p̄p/ conē suadere cōepit: qd' utebat: omniūq; aios ita incendit: ut aduersus Megarēses bellū extē/ plo decerneret: insulaq; deuictis hostibus athe/ niēsiū fieret. Salaminā, Salamin & salamis & salamina declinat: hāc insula in euboico mari posita in qua Telamō aiacis & teucri pater re/ gnauit, q̄uis & Salamia dicat: ciuitas in Cypro condita a teucro: postq; a patre regno pulsus q; in patriā sine fratre redisset: pfugit in cyprū cuius meminit Horatius i primo carminū: Nec desperādū teucro duce & auspice teucro: certus n. p̄misit apollo ambigua tellure noua salami/ na futurā. hāc aut insula fuit inter atheniēses & megaren/ ses quam utriq; sua sibi uendicabant.

Bene egissent athenienses, Milciades atheniēsis rerū gestarū gloria insi/ gnis: p̄ rep̄ atheniēsi multa & p̄cla/ ra facinora edidit atq; illud omniū maximū q; artaphernē & dathim darii regis p̄sarū p̄fectos, q; cū cētum milibus peditum: decē milibus equitū in totius gr̄ciæ ac in pri/ mis athenarū uenerant excidiū, cum paruis ad modum copiis utpote: decē milib; armatorū apud marathōnē supauit: in cuius rei memo/ ria porticus athenis cōstructa: & in ea tota hi/ storia depicta fuit: referta quoq; aliarū rerū & sciētia pictura, quæ stoa porticus dicta. Vnde stoici postea nomi/ nati sunt. Frōtinus de milciade li. iiii. Milciades inq; cum gentē p̄sarū multitudinē apud marathona fudisset: Atheniēses circa gratulationē morātes cōpulis ut festinarēt ad opē urbi ferēdā quā p̄sarū classis petebat, cūq; p̄cur/ rissent ip̄lessentq; moenia armatis p̄sarū rati ingentē esse numex atheniēsiū: & alio milite apud marathona pu/ gnatū, alium p̄ muris suis opponi: circumactis extēplo nauibus asiā repetierunt: fuit autē hāc uictoria teste Ge/ lio anno ab urbe cōdita, cc. & lxx. hic igit̄ milciades post tātā uictoriā accusatus q; paron insulā capere noluisse: uel ut iustinus tradit ob crimē peculatus: q; rep̄, expillasset: primo capitali, deīde mutata sentētia pecuniaria p̄na dā/ natus est: quā cum exsoluere nō posset: erat, n. quiquaginta talēta: cum primum in patriā rediit in uicula cōtrecerūt: ubi cum haud ira multo post eēt morte cōsumptus: eius corpus isepultum eē uoluerunt: donec filius pietate mo/ tus se p̄ patre carcerē subitūq; ultro p̄misit: q; paulo post interrogatus a populo an id libēter fecisset q; prius p̄nas aduisset, cū libētissime id se fecisse r̄ndisset: ut pater sepulturæ mādaret, carcerē liberatus ē, ut qdā dicunt, alii uero qbus magis credēdum ē: dicunt Calleā quēdā nō rā generosum q; pecuniosum uigē: p̄ eo pecuniā exoluisse ipetra/ to sororis eius helphinaces m̄rimonio. De hoc milciade in ca. de pietate latius dicemus. Post tricenta: Nā artaphernē & dathim p̄sarū regis p̄fectos terra mariq; uicūq; Secuisse. Tenuisse nā secare est pprietatē possessiōnis eius: qui illam alienauerit tenere: unde sectores rerū: quæ sub hasta uenduntur emptores dicuntur: quod enim alterius fuerat id ipsi possident alii legunt secreuisse.

Aristides ēt. Mos erat ap̄ atheniēses: ut qui uirtute sui maximas opes in urbe cōsecutus eēt in exiliū p̄ decē ānos mitteret: ne ille opibus elatus factiones in urbe moueret: hac lege quæ exostracismus di/ cebat: duo p̄stantissimi duces relegati sunt. Aristides q; nimium iustus eē uidebat: adeo ut iusti cogno/ men impositum ei fuerit: & Themistocles q; uirtute suā patriā ex māibus hostium sæpe liberauit: Sed p̄cipue cum Xerxes in europā cum tota ferme Asia trāsit quā Themistocles cōsilio suo cum cētis nauibus apud Sa/ laminam supauit qbus suis Aristides seruāde p̄dæ gr̄cis p̄positus cōtinētia & integritatis opinionē quā de se maximā cōcitauerat oibus cōsumauit: nā cum argēti & auri uis passim & uestimentorū oīs generis ac in taberna/ culis qbus barbaros nudauerāt: nec ipse cōtractare: quippiā uoluit: nec ut ab aliis attingeret passus est: paulo post urbis p̄cipatum cōsecutus cum oīs uirtutis: tum maxie ægratis ac iusticia ap̄ populū piculū fecit: ita ut oīum cōsensu iusti cognomē sit affecutus: ex quo sibi nō minorē gratiā & auctoritatē q; odium & inuidiā cōtraxit: nam Themistocles eius æmulus & grauis aduersarius sermonē iactabat in uulgus, Aristidē hac sua iudiciaria cōsuetu/

Sala/ minis insula

OLI, Milciades in carcerē cōiectus

OLI,

dine & forēsi ptate clam sublatis iudiciis sine stipatoribus: sibi regnū cōparasse: qbus uerbis cōmota ciuitas, Aristidē nō affectati regni ut prae se ferebant: sed gloriā illius inuidia Ostraco in exilium relegarunt: erat autē exostracismus nō improbitatis castigatio: sed ad honestādum facinus elationis & grauioris ptatis moderatio: poena ī decem annos data fiebat aut ostracus hoc mō: Ostraci, calculi & testae uitium in cōsilio dabant: & in eis quisq̄ quē ex ciuibus urbe cedere uellēt lris indicabāt quos postea in unū fori locum cācellis circunseptum deferebāt. Magi- stratus uero qbus dabat negocium, illud publicū quidem uniuersos simul recensebāt: qui nisi sex miliū numerū

lium inuenire aliquē aut uix bonum aut amātē sui ciuem potuerūt: cum quo tunc ipsa sanctitas migravit.

In Themistoclem.

Themistocles eorū q̄ ingratā patriā expti sunt celeberrimū exēplū: quū illā icolumē: clarā opulētā p̄cipē grāciā reddisset eousq̄ sensit inimicā ut ad Xersis: quem paulo ante destruxerat nō debitā sibi misericordiā pfugere necesse haberet.

De Phocione.

Phocion uero his dotibus quae ad pariēdum honorem potētissimā iudicant: Clemētia & liberalitate istructissimus nō tantū in eculeo

dus eēt populi uniuersi Aristidē ab atheniēsis petierūt ut eo auctore & censore singulis ciuitatibus iustus cēsus describeret: qd illud: qd cum in exiliū eiectus fuit: Themistocles inimicus eius acerrimus utpote q̄ factiōe sua Aristidem eiecerat: cum referēdi maleficii & sumēdāe uliōis occasio maxima sibi foret oblata: sic in officio & decorē pmanit: ut nec accusatiōis cōsciū nec dānationis particeps eē uoluerit: nec re nec uerbo qcq̄ fecerit: unde ex afflictiōis inimici sui rebus uoluptatem cape uideret. Tullius lib. v. tusculanae q̄stionum: dicit Aristidem patriā pulsum q̄ p̄ter modum iustus esset. Cōtinentiāe specimē: Nā cōstat hunc in magna paup̄tate uixisse adeo: ut Callias eius p̄pinquus: & oīum atheniensium ferme ditissimus: accusatus fuerit: q̄ Aristidem patere fame plerūq̄ laborare: quem iudices dānassent: nisi flexisset Aristidem se lōge magis inopia: q̄ Calliā maximis opibus gloriari: par esse: quia cōplures uideret q̄ diuitias qbus abundāt in usus uel turpes uel in honestos collocēt: q̄ uero paup̄tatem genere ferāt paucissimos esse: hunc adeo pauperem fuisse: dicit Frontinus ut ne tantum ubi qdem pecuniā illi post mortem superesset: q̄ sufficeret in dotem filiā: quas publicāe dotauit senatus atheniensis post amplissimorū regē administrationem illo in summa paup̄tate defuncto.

Themistocles eorū: Hic ut diximus cum Xerses terra mariq̄ bellum uniuersē grāciā cū tātis copiis īferret q̄tas nec antea nec postea quisquā habuit: nō solū patrie & totius grāciā salutem p̄texit cōsilio & calliditate sua. Verū ēt totius europāe: nā cum maxime athenienses petidicerent: ob pugna. s. marothoniā in qua persae turpiter debellati fuerāt: & ipsi delphos cōsultū apollinem de rebus suis misissent. Respōdit Apollo ut se moenibus ligneis munirēt: qd cum nemo itelligeret solus Themistocles interpretatus est: & psuasit oībus cōsiliū eē apollinis: ut in naues se suaq̄ cōferrent: qd ita fuisse cōpertū est: nā sic quoq̄ se cōponētibus Xerses sua uirtute Themistocles nauali p̄lio debellauit: & ex europa discedere tāta calliditate & artificio curauit: ut a Themistocle cōseruatum magis q̄ superatum se fuisse existimaret: multaq̄ alia p̄clara fecit & in primis euersa patriāe moenia inuitis lacedaemonis restituit & renouauit: quibus rebus populum atheniēsem clarum & grāciā principem reddidit: & tamen ab ingrata patriā in auxilium ad ipsum Xerses quem pauloātē uicerat ire cōactus est. Igit̄ in oratiōe Demostenis: Themistocles Xerses decies centenis milibus militum elatum: quattuor milium & ducentarum nauium numero terribilem: exigua rate fugere coegit.

Phocion uero his, Phocion cur patriā sepultura caruit: Erant eo tpe Athenis duae factiones: quae una populi causam agebat: altera optimatum: in hac erat Phocion & Demetrius phalerius: haec utraq̄ macedonum patrociniū nitebat. Nam populares polyperconti fauebāt: optimates cum Cassandro sentiebant. Interim a polypercōte cassandrus macedonia pulsus est: quo facto populus atheniensis superior factus: statim duces aduersae factionis capitis damnatos patriā pepulit: in his Phocionem & Demetrium Phaleriū: de eaq̄ re legatos ad polypercontem misit: qui ab eo peterent ut sua decreta cōfirmaret: hoc eodem profectus est Phocion: quo ut uenit causam apud Philippum regem uerbo: re autē ipsa apud Polypercontem iussus est dicere: nāq̄ iste regis rebus p̄erat: hic cum ab agnonide accusatus esset: q̄ pyrreum nicanori pdidisset & cōsimili sentētia in custodiam coniectus athenas deductus est: ut ibi de eo legibus fieret iudiciū huc ubi peruentum est: cum p̄pter aetatem pedibus iam nō ualere: uehiculoq̄ portaret magni cōcursus facti sunt: cum alii ueteris famae reminiscentes cōmiserarent: plurimi uero exacuarent p̄pter pditiōis suspicionem: maximā quia aduersus populi cōmoda in senectute stetit: qua de re nō perorandi quidem ei est data facultas & dicēdi causam inde iudiciis legitimus dānatus traditus undecim uiris: quibus ad supplicium publicē dānati tradi solent: hic cū ad mortem duceret obuius ei fuit emphicletus: quo familiariter fuerat usus: his cum lachrymas dixisset: o q̄ idigna p̄peteris

Aristi- dem athenienses relegarunt

OLI, Themistocles ex torris ad xerses p̄ fugit

OLI, Phocionis idigna mors

Phocion: ac nō inopinata iquit: hunc n. exitum pleriq; clari uiri atheniēsum habuerūt in hūc tātum fuit odium multitudinis: ut nemo sit ausus liber eum sepelire. Itaq; a suis sepultus est. Phocion uero: His dotibus: Virtutibus clementia: & liberalitate. Pariendum: Hominem instruendum & ornandum.

OLI.

Vid abest: Inuehitur in eos qui adeo ingrati exiterunt ut etiam in mortuos seuire non dubitauerūt: qua in re: athenienses in primis damnandos esse dicit quod cum ubiq; grauis & damnanda sit ingrati tudo: intolerabilior tam en atheniēsi bus esse uideat: q; ciuitas illa bonarum artium mater oibus bene uiuendi pceptis & institutis funda-

ta legem etiam de igratis habuerit ut igratis merito dānari possit. Quod si q; puidētia: Non haberēt inquit atheniēses quod dicerent si uiri clarissimi ingratitude affecti reuiuiscerent: & lege i gratitudinis ageret in ciues suos.

OLI. Marathon ciuitas

Discordes: Si quid: Thesei umbra ab inferis excitaret: hęc uerba diceret: tunc cum uicim habitabas: & diuisa eras: tot inter uos dissensiones erāt: q; familia: ego uos in unum collegi: & cōiūctionem seruare docui. Lucet marathon: Hęc uerba diceret Milchiades & Themistocles quorū alter Artaphernē & dathim Darii regis persarū pfectos in campis marathonis: alter uicit Xersem apud salamina. Marathon: Ciuitas in attica regiōe posita haud pcul athenis persarū clade nobilitata. Præualidis mœnibus: Themistocles reā edificauit urbē: qui interpratus est oraculū quod erat ut ligneis mœnibus se defenderent: uel ut alii dicunt ligneis equis pugnarent: quod cum oibus uideretur obscurius: solus Themistocles dei sententiam intellexit: ut relicta urbe nauibus pugnaret: qd cum fecissent barbari desertam urbē coeperūt & eam solo adequarūt: deinde superatis barbaris uirtute Themistoclis eiusdem quoq; consilio restituta & istaurata sunt urbis mœnia: cōtra lacedæmoniorum uoluntatem: qui græcia principatum tenere cupientes nolebāt reā edificari urbem.

OLI. Atheniēsum ingrati tudo

Empe thesea: Victi hostis: si Xerxis quem paulo ante deuicerat. Solonē media correpta pferri debet: Oedipodis. Qui Laium patrē suū iscius occiderat. Intendit argumentum a maiori ad minus: si parricidas & impios summa ueneratione tenes: quanto magis de te benemeriti essent uenerandi: cum autem illos eieceris: cruciaueris: damnaueris: quāto grauior pœna digna uideris. Nuptiis mater cōtamiata: quia Oedippus locastam matrē ignarus duxit uxorem. Hic esset Oedipodis fabula dicenda: sed tanquam notissimam prætermittimus. Minervæ arcem: Quia omnes arces palladi sunt consecrata: ut Pallas: quas condidit arces ipsa colat. Diuini certaminis: Quia certamē fuit inter Neptunum & Palladem de noie Athenis imponendo cum ille æquum hic uero oliuam e terra misit. Humani: Quia Ariopagiatæ illis disceptabant de rebus ad rempu. pertinentibus: erat autem locus qui græcæ dicitur γασικον locus iudicii. lege itaq; O patria morata si de ingrati legem tuā legeris contra iurandum te fecisse cognoueris: cum sceleratos: & peregrinos receperis: ciues tuos bonos de te optime meritos eieceris. Iureiurando: Quia affirmauerant iureiurando se leges seruaturus. Lingua: Quia uerbosa est græcia.

ab atheniēsi bus ipositus ē: sed certe post obitum nullā atticæ regiōis q; ossibus eius iniiceret: glebulā inuenit. Iussus extra fines piici itra quos optius ciuis uixerat.

Vid abest igit qn publica demētia sit existimanda sumo consensu maximas uirtutes qsi grauissima delicta punire: beneficiaq; iniuriis repēdere: qd quū ubiq; tamē picipuæ athenis itolerabile uideri debet: in q urbe aduersus i gratos actio cōstituta est: & recte: quia dādi & accipiendi beneficii cōmeritū sine quo uix uita hoium cōstat pdidit & tollit qsq; benemerito parē referre gratiā negligit. Quā tā ergo rephensionē merent q cū æquissima iura sed iniquissima haberēt ingenia moribus suis quā legibus uti maluerit. Quod si qua puidētia deorū effici posset: ut excellētissimi uiri quorū modo casus retuli: legē ingratorū uindicem retinētes patriā in ius ad aliā ciuitatē ptraherēt: nōne igeniosum & garulū populū mutum atq; elinguem hac postulatiōe reddidissent?

Discordes foci tui paucisq; diuidua tuguria: græcia facta sunt columen lucet marathon pscis tropæis: salamin & arthemisiū Xerxis naufragia numerāt: pualidis manibus exhausta mœnia pulchrioribus operibus cōsurgunt harum rerum auctores ubi uixerunt: ubi iacent responde.

Empe thesea paruulo in scopulo sepeliri: & Milciadem i carcere mori: & Cimona paternas induere catenas: & Themistocle uictorē uicti hostis genua cōplecti: Solonemq; cū Aristide & Photiōe penates suos i grata fuger coegisti: quū iterim cineribus uestis scæde ac miserabiliter dispfis: oedipodis ossa cæde patris nuptiis matris cōtamiata: iter ipm ariopagū diuini atq; hūani certamis uenerabile domiciliū: & excelsis psidiis Mieruæ arcē: honore aræ decoratos sacrosācta colis: adeo tibi aliēa mala tuis bōis gratiora sūt: lege itaq; legē q te iureiurādo obstrictā tenet & qa benemeritis debita redder pmiā noluiisti: legis iusta piacula exolue: tacēt mutæ illoꝝ umbræ fati necessitate cōstrictæ. At imemores beneficiorū athenæ rephensiōe lingua sermone licenti soluta non tacent.

& peregrinos receperis: ciues tuos bonos de te optime meritos eieceris. Iureiurando: Quia affirmauerant iureiurando se leges seruaturus. Lingua: Quia uerbosa est græcia.

Sed omittamus ingratos: Ad pietatem trāsiturus nō discedit a cōsuetudine sua ut breui q̄dam p̄fatiōe OLII capitula iūgat: postq̄ satis diximus de gratis dicamus de pietate filiorū erga parētes. Venite igit̄: Inuitat pios: qui se offerant: ut eorum laudes decantet qui sua uirtute effecerunt: ut tales genuisse parentes non peniteat: & alios incitent ad propagandum genus: credentes se illis similes procreaturos. Propagata: Multiplicata & aucta: est autem pietas teste Cice. Per quam diis immortalibus sanguine coniunctis & patriā beniuolis officium: & diligens tribuitur cultus.

De Pietate.

Sed omittamus ingratos & potius de piis loq̄mur. Aliquādo. n. satius est favorabili q̄ inuisa rei uacare: uenite igit̄ in māus n̄ras p̄spera parentū uota: foelicibus auspiciis p̄pagatā soboles quā effecitis ut & genuisse iuuet & generare libeat.

De pietate erga parentes: erga fratres: erga patriam.

Cap. III.

Oriolanus maximi uir animi: & altissimi cōsiliū optiq̄ de repu. meritis iniquissime dānatiōis ruina p̄stratus: ad Volscos romanis tunc īfestos cōfugit: magno ubiq̄ p̄cio uirtus estimat̄: itaq̄ colatebras q̄ sitū uenerat: ibi breui summū adeptus est īperiū. Euenitq̄ ut quē p̄ se salutarē īperatorē ciues h̄e noluerāt: pene pestiferū aduersum se ducē expirent̄: frequēter. n. suis exercitibus n̄ris uictoriae suae gradibus aditū iuxta mœnia urbis uolsco militi struxit. Quapp̄ fastidiosus ille in aestimādis bonis suis populus q̄ reo nō pepererat exuli coactus est supplicare: missi ad eū de p̄cādū legati: nihil p̄fecerūt: missi deīde sacerdotes cū īfulis aequē sine effectū redierūt: stupebat senatus: trepidabat populus: uiri p̄ter & mulieres exitiū īminēs lamētabāt. Tūc Veturia Coriolani mater Volūniā uxore eius & liberos secū trahēs castra uolscorū petiit: quā ubi filius aspexit p̄pe: ut amēs m̄ris cōplexū petiit. Illa ex p̄cib⁹ in irā uersa ait. Sine ut priusq̄ cōplexū accipiā scia an ad hostē: an ad filiū uenerim: captiua m̄ ne in castris tuis sim. In hoc me lōga uita & infœlix senectā traxit: ut exulē: deīde te hostē uiderē: potuisti populari hanc terrā q̄ te genuit & aluit: nisi te pepissem Roma nō oppugnaret: multaq̄ īsuper addidit cōplorādo: q̄bus & uxoris & paruulorū flatibus motus matrē cōplexus. Expugnasti inqt & uicisti irā meā p̄ria p̄cibus huius ad motis: cuius utero te quis merito mihi iuisam dono cōtinuoq̄ agrum romanū hostilibus armis liberaui.

sunt enim qui dicant statim abductis ex agro romano legiōibus iuidia rei oppressum perisse: alii alio loeto apud Fabium longe antiquissimum auctorem usq̄ senectutem eūdem uixisse lectum est: traditur etiam hāc saepe eum exacta aetate uocem usurpasse: multo miserius seni exilium esse: uerum constat auctore Dionysio alicarnaseo: q̄ eum matronae annum ut Brutum Romae luxerunt. Magno ubiq̄ p̄cicio uirtus: Sentētia generalis ubiq̄ uirtutem aestimari: quod probat per Coriolanum: quem exulem hostes. Imperatorem creatorem: Fastidiosus qui fastidire solet bene de repu. meritis. Non detrahenda: Quia non sine uerecundia ab incepto amouebatur.

Coriolanus: Hic fuit uir consilio & magnanimitate plenus ceteris pietatis gloria longe insignis: nam post multas atq̄ p̄claras res pro reip̄e stas odio plābis & ira cōcitate in se multitudinis: cum maxima patrū indignatiōe & dolore urbe pulsus in uolscos p̄fectus est: ubi tātū breui tpe grā & auctoritate ualuit: q̄ eius consilio bellū romanis īdicere: ipse dux belli summo oīum cōsensu creatus: uastatis p̄rio romanorū agris: multis deīde captis oppidis multis ēt in deditiōem acceptis: multa p̄da locupletatus: ad ipsius urbis expugnationē ducit exercitum romani tāta belli mole territi legatos ad eū de pace & reditu suo miserūt q̄ nihil p̄fecere: missi deīde sacerdotes cum īfulis nihil plus foelicitatis habuere: p̄fecta demū mater inuictū eius aiūm fregit & a patriā bellū amouere coegit: qd̄ igit̄ patrum auctoritas: qd̄ deorū reuerentia nō ualuit: sola matris pietas effecit: q̄ tāta in hoc uiro fuisse tradit̄: ut dicere solitus ēt: nullum maius uirtutum suorū p̄mum sibi exolui posse: q̄ matris lētitiā: nā cū ceteris uirtutisq̄ finis gloria foret: huic gloriā finis materna existeret lētitiā: id nāq̄ īgenti: tū honori tū foelicitati sibi eē ducebat: ut matri eius laudes & se corōis p̄ditū spectare cōtingeret: ac ipsius p̄re gaudio: lachrymātis astringeret amplexibus: qd̄ idem tradit̄ de Epaminunda: q̄ se hoc uno foelicissimum putabat: q̄ suas res gestas ī leutris atq̄ uictoriā uterq̄ parens potuisset īspectare. Canae autē q̄bus exulauerit hāc sunt: quae unā tātum Liuius tāgit. Sed Plu. in eius uita cōmemorat. Primo affectati regni accusatus est: qd̄ cum p̄bari neq̄ssent: tria obiecerūt eius inimici: primū q̄ frōmētum īter plābem distribui uetuisset: secūdū q̄ tribunatū plābis dolo ītercipere uoluisset: tertiū q̄ p̄dam ex anciati agro in ararium nō cōtulisset: q̄bus oībus cōuictus exulare coact⁹ ē. Tullius in Lelio: q̄s clarior in grācia Themistocle quis potētior q̄ cū īperatore bello p̄fico grāciā seruitute liberasset p̄pterq̄ iuidiā in exiliū pulsus ēt ingratae p̄riā iuriā nō tulit q̄ ferre debuit. Fecit idem quod. xx. annis apud nos fecerat Coriolanus. Hic adiutor contra patriam inuentus est: nemo itaq̄ sibi mortem uterq̄ consciuit. Quibus Ciceronis uerbis colligitur Coriolanum sibi mortem intulisse. At uariae sunt de huius hominis exitu scriptorum sententiā:

OLI,
Scipio
nis
aphri/
cāi pie
tas er/
ga pa/
trem

¶ Ergo pequis iqt Coriolāus in ista cogitaret: q̄ illū ī diuersa traherēt cogerētq; ī icapto pmāer: pietas tñ oīa uicit,
Adem pietas: Hoc fuit secūdo punico bello: quo tpe Hānibal ex alpibus descēdit, obuiā habuit Cn. Sci
pionē superioris aphricani patrē: q̄ cum iam cōmissa pugna in magno discrimine euersaret: q̄ in patria
acie pagē caute dimicās uenisset in uitae discrimen cū Hānibale: tum filius eius q̄ postea aphricanus di/
ctus est: se iter patrē & hostē iniecit: & ictū excipiēs e manibus hostis patrē liberauit: erat tamē Scipio
admodū adolescēs q̄ primū dedit in hoc bello suae futurae amplitudinis idiciū patrē medio iam ex hoste recepto,

Aphricanum qui postea aphricanus dictus ē:
¶ Intercessu suo: Interpositione sua: qui se me/
dium iter patrē & hostem immisit, ¶ Neq;
illum: Hāc oīa deterrere poterant adolescen/
tem: sed ea dicit ut rem magis exageret: & ma/
iorem in Scipione uirtutem fuisse demōstret
¶ Gloria: Quia imperatorē liberauerat & pa/
trem, ¶ Coronam, s. ciuicam quae dabat hīs q̄
ciues seruassent a morte: erat at̄ q̄rna ut supra,
¶ Auribus ista: Quia extra urbem gesta sunt:
illa uero in urbe, ¶ Ista, s. Coriolani & Scipiōis,
Ista quae sequuntur,

OLI,
Mālii
torq̄ti
pietis
erga
parētē
ī se du
rum

Lucio Manlio torquato Cice, officii
lib.ulti. L. inquit Manlio Auli filio
cum dictator fuisset, M. Pompōius
tri. plæ. dixit: qd̄ is paucos sibi dies
ad dictaturam gerēdam addidisset: crimīaba/
tur ēt q̄ T. Filiū q̄ postea torq̄tus ab hoīb; ap/
pellat̄ ē relegasset: & ruri habitare iussisset qd̄
cū audisset adolescēs filius negocium exhiberi
patri accurisse romā & prima luce Pomponii
domum uenisse: cui cum eēt nūciatum: q̄ illū
iratum allatum: ad se aliqd̄ contra patrē arbi/
traret: surrexit e lectulo remotisq; arbitris ad
se adolescentem iussit uenire: at ille ut īgressus
est cōfestim gladium distrixit iurauitq; illum
statim interfecturum nisi iusiurādum sibi de/
disset: se patrē missum esse facturū. Iurauit hoc
terrore coactus, Pompōius rem ad populum
detulit: docuit cur sibi a causa desistere necesse
foret, Manlium missum fecit tātum t̄pibus il/
lis iusiurādum ualebat: atq; hic, T. Manlius is
est q̄ ad anienem galli quem ab eo prouocatus
occiderat torque detracto cognomen inuenit
cuius tertio cōsulatu latini aduersati fusi & fu/
gati: magnus uir in primis & qui nuper indul/
gens in patrē idem acerbus & seuerus ī filiū,
¶ Quod occasione benefaciēdi belli, Nam cū
in fine magistratus sui uideret hostes nō mul/
tos post dies debellatum iri posse: si uidelicet ī
dictatura permaneret: aliter hostes respiratu/
ros: non dubitauit sibi dictaturam sine populi
& senatus auctoritate prorogare cum igitur
audisset filius patrē huius criminis accusa/
tum: atq; etiam ei crimini dari malam filii tra/
ctationem memor non iniuria: sed pietatis di/
luculo ad tribunum uenit opinantem sibi ali/
quid noui consilii afferre ad criminationē ma/
le de se meriti patris hac spe summotis astanti
bus solus admissus stricto raptim supra caput
gladio tremebūdum in re subita & ferrei acie
micantis impetuosi adolescentis uiribus ferociq; perterritum iurare compulsi se a patris accusatione destitu/
tum, ¶ Tempus imperii: Quod erat sex mensium, ¶ Iudicium perageret: Indicando patris crimina, ¶ Commē/
dabilis pietas: Intendit hanc pietatis laudem: si laudantur: qui parentibus humanis & indulgentibus pietatem
præstant, Quanto maiori laude dignus censendus est: Manlius qui patrē durum & inclementem expertus in
eum pius esse uoluit,

Ergo pectus acceptae dolorae iniuriae spe potiunda u
ctoriae uerecundia detractadi ministerii: metu mortis
refertum: totum sibi pietas uacue fecit: uniusq; parētis
aspectus bellum atrox salutari pace mutauit.

De superiore Aphricano.

Lucio Manlio torquato Cice, officii
lib.ulti. L. inquit Manlio Auli filio
cum dictator fuisset, M. Pompōius
tri. plæ. dixit: qd̄ is paucos sibi dies
ad dictaturam gerēdam addidisset: crimīaba/
tur ēt q̄ T. Filiū q̄ postea torq̄tus ab hoīb; ap/
pellat̄ ē relegasset: & ruri habitare iussisset qd̄
cū audisset adolescēs filius negocium exhiberi
patri accurisse romā & prima luce Pomponii
domum uenisse: cui cum eēt nūciatum: q̄ illū
iratum allatum: ad se aliqd̄ contra patrē arbi/
traret: surrexit e lectulo remotisq; arbitris ad
se adolescentem iussit uenire: at ille ut īgressus
est cōfestim gladium distrixit iurauitq; illum
statim interfecturum nisi iusiurādum sibi de/
disset: se patrē missum esse facturū. Iurauit hoc
terrore coactus, Pompōius rem ad populum
detulit: docuit cur sibi a causa desistere necesse
foret, Manlium missum fecit tātum t̄pibus il/
lis iusiurādum ualebat: atq; hic, T. Manlius is
est q̄ ad anienem galli quem ab eo prouocatus
occiderat torque detracto cognomen inuenit
cuius tertio cōsulatu latini aduersati fusi & fu/
gati: magnus uir in primis & qui nuper indul/
gens in patrē idem acerbus & seuerus ī filiū,
¶ Quod occasione benefaciēdi belli, Nam cū
in fine magistratus sui uideret hostes nō mul/
tos post dies debellatum iri posse: si uidelicet ī
dictatura permaneret: aliter hostes respiratu/
ros: non dubitauit sibi dictaturam sine populi
& senatus auctoritate prorogare cum igitur
audisset filius patrē huius criminis accusa/
tum: atq; etiam ei crimini dari malam filii tra/
ctationem memor non iniuria: sed pietatis di/
luculo ad tribunum uenit opinantem sibi ali/
quid noui consilii afferre ad criminationē ma/
le de se meriti patris hac spe summotis astanti
bus solus admissus stricto raptim supra caput
gladio tremebūdum in re subita & ferrei acie
micantis impetuosi adolescentis uiribus ferociq; perterritum iurare compulsi se a patris accusatione destitu/
tum, ¶ Tempus imperii: Quod erat sex mensium, ¶ Iudicium perageret: Indicando patris crimina, ¶ Commē/
dabilis pietas: Intendit hanc pietatis laudem: si laudantur: qui parentibus humanis & indulgentibus pietatem
præstant, Quanto maiori laude dignus censendus est: Manlius qui patrē durum & inclementem expertus in
eum pius esse uoluit,

De Lucio Manlio Torquato.

Lucio Manlio torquato diē ad populum Pō/
ponius tri. plæ. dixerat q̄ occasiōe benefaciē/
di belli inductus obtinendi legitimū īperii
tempus excessisset. Quodq; filium optimae idolis iu/
uenem rustico opere grauatum publicis usibus subtra/
heret. Id postq̄ Manlius adolescēs cognouit p̄tinus ur/
bem petiit: & se ī Pomponii domum priā luce direxit:
qui exstimans in hoc eum uenisse: ut patris crimina a
quo plus iusto aspere tractabat̄ deferret: excedere om/
nes iussit cubiculo quo licentius remotis arbitris indi/
cium pageret: natus occasionem opportunam p̄posi/
to suo iuuenis gladium quem tectum attulerat distri/
xit: tribunumq; minis ac terrore cōpulsū iurare coe/
git a patris eius accusatione recessurū: eoq; effectum ē
ne Torquatus causam diceret: cōmendabilis est pie/
tas q̄ māsuētis parētibus p̄stat̄: sed Manlius quo hor/
ridiorē p̄rem habuit hoc piculo eius laudabilius sub/
uenit q̄ ad eum diligēdum p̄ter naturalē amorē nullo
īdulgentiae blandimento iuratus fuerat.

nactus

Anc pietatē æmulatus Cn. Carbo, M. Cottæ patrē accusauit peculatus & repetūdaz: q̄ qdē accusatiōe dānatus est. Cottæ uero ubi p̄tatē potuit ultus est p̄ris iniuriā: nā quo die sumpsit uirilē togā ī capitolio more maiore in foro descendit: Carbonē accusauit q̄ triuuir cū Fuluio: & Cn. Graccho diuidendis agris seditionē creasset: q̄ cū exercitu a cimbris ī Illirico fusus fuisset: q̄ puinciā ipsam expilasset: a qua qdem accusatiōe nō prius destitit q̄ carbonē dānari fecit. Quo togā: Quæ quartodecimo anno sumebat depolita p̄texta. Auspicatus: iam optimis auspiciis adoleſcētiae & īgenii sui facinus egregiū testat̄ ē: Cn. Carbonē accusando: qua causa: patris est ultus iniuriā.

De M. Cotta.

Anc pietatē æmulatus. M. Cotta eo ipso die quo togā sumpsit uirilē p̄tinus ut e capitolio defendit. Cn. Carbonē a quo pater eius dānatus fuerat postulauit p̄tractumq̄ reum iudicio affixit: & ingenium & adoleſcētia p̄claro opere auspicatus.

De Caio Flamino.

A pud. C. quoq̄ Flaminiū auctoritas p̄ria æq̄ potēs fuit. Nā quū tri. plæ. legē gallico agro uiritim diuidendo iūto & repugnāte senatu pmulgasset: p̄cibus minisq̄ eius acerrime resistens: ac ne exercitu qdē aduersus se cōscripto: si in eadē snia p̄seueraret absterritus postq̄ prostris ei legē iā referenti p̄ manū iniecit priuato fractus ī pio descendit e rostris ne minimo qdē murmure destitutæ cōciōis rephesus.

De Claudia uirgine Vestali.

Magna sunt hæc uirilī pietatis opa sed nescio an his oibus ualētius & aīosius: Claudiæ uestalis uirgis factū: q̄ quū p̄rem suū triūphātē e curru uiolēta tri. pl. manu detrahi aiaduertisset: mira celeritate utrisq̄ iterponēdo se āplissimā ptatē inimicitis accēsā depulit. Igit̄ alterx triūphū p̄ ī capitolium. Alterx filia ī adē uestæ duxit nec discerni potuit utri pl̄ laudis tribueret̄ cui uictoria: an cui pietas cōes aderat.

Gnoscite uetustissimi foci: ueniāq̄ æterni date ignes: si a uīo sacratissimo tēplo ad necessāriū magisq̄ speciosum urbis locum cōtextus opis n̄ri p̄gressus fuerit: nulla. n. acerbitate fortūæ nullis sordibus p̄ciū care pietatis eualescit: qn̄ ēt eo certius quo miserius experimentum habet.

De Amore filia erga Matrem.

Sanguinis īgeniū mulierē p̄tor ap̄d tribunal suū capitali criē dānatā triuuiro ī carcere necādā tradidit: q̄ receptā is q̄ custodia p̄erat misericordia motus nō p̄tius strāgulauit aditū quoq̄ ad eā filia: sed diligēter excussa: neqd̄ cibi inferret de

capitolium p̄secuta est: ne uetare aut intercedere phas cuiq̄ tribunorum esset.

Gnoscite uetustissimi foci: Quia post exēplū uirgis uestalis nobilissime foemīe dicturus ē de pietate uirginis ignobilis ueniā petit a dea: cuius p̄stādæ rōnē statī subiūgit: q̄ quis sit ignobilis uir? tamē q̄ uisa est laudē meref: hæc matrē adulterii dānatā a triuuiris ī carcerē cōiectā: ut cōsumaret̄ inedia īpetrato a custodibus aditu quottidie sub sp̄e salutatiōis adibat: prius tamē diligēter excussa: ne qd̄ sibi īferret ad matrē: uberiūq̄ suis: nā puerpa erat: ultro matri exhibitis lacte sustētabat: qd̄ ubi aiaduertēt̄ custodes admini

A pud. C. quoq̄ flā. C. Flaminius legē ferebat de gallico agro uiritim diu dēdo cui rogationi p̄ris cū nō aliter se resistere posse uiderēt: cōsulerūt habēdū eē militū delectū. Ille nihilomīus territus n̄ris ascēdit legē laturus cōtra senatū auctoritatē: q̄ cū uideret eius p̄ quis priuatus eēt: ei tamē māus intecit & de rostris descendere iussit cui q̄primū cū silētio paruit: magna p̄fecto patris reuerētia a filio data: ut q̄ senatus auctoritas: q̄ militū delectus q̄ mortis piculū nō potuit: sola patris pietas efficit. Diuidēdo agro: Ut coloniæ ī agrū gallicū mitterent: erat at galia cisalpina: agrū uero sunt q̄ uelint fuisse placētū. Priuato īperio: priuati p̄ris: hoc ē sine magistratu. Minimo qdē murmure: Nec eēt cōciō q̄ huius legis cupida uenerat ne murmur qdē emisit: sed hāc pietatē tacitus cōprobauit.

Magna sunt hæc: Apius claudius saluos gentē aluinā domuit: sed nō is de quo loquit̄ Valerius. nā alter fuit cognomēto audax cæci frater q̄ cōsul ad mamertinos liberādos missus: quoq̄ arcem carthaginēses & Iero syracusanus obsidebāt. Prius ad explorādos hostes fretū piscatoria nauē traiecit: & cū duce carthaginēsiū agit: ut p̄sidiū arce dederet. Regnū īgressus (ut capitulo de fortitudine dixi) qnq̄ remē hostiū copiis pedestribus cœpit eā legionē in Sicilia traduxit carthaginēses expulit: Hieronē plio ap̄d syracusas uictū ī deditiōne accœpit: eo plio ter ritus romanorū amicitia petiit: eis dēq̄ postea fidelissimus fuit: cū igit̄ apius iste de quo Valerius loq̄ de uictis hostib⁹ triūpharet cōtra tribunorū uolūtātē: q̄ sūmis uiribus intercesserāt: q̄ dicerēt uictoriā illā nō fuisse tātā ut triūphū mereret: iniectis manibus e curru trahere nitebant q̄ ubi Claudiæ eius filia sensit: nullo foemineo pudore deterrita: se iter patrē & tribunū mira celeritate cōiecit: & a p̄re uiolētū tribunū repulit: fecitq̄ ut p̄ cū dignitate triūpharet. Cuius orōne p̄ Celio: Nō uirgo illa uestalis inqt̄ Claudia q̄ patrē cōplexa triūphātē ab inimico tri. plæ. decurru trahi passa nō est. Sed nescia: Ac si diceret non affirmo. Claudiæ: nā gēs claudiā fuit plebi semp̄ iuisa. Quæ cū pa. Sueto. de. xii. cæsarib⁹ dicit fratrem fuisse: nō patrē: dicit̄ uirgo uestalis fratrem ī iussu populī triumphantem ascenso simul curru usq̄ in

OLI. Clau die uir gāpie/ tas p p̄re cō tra tri bunū

OLI. Filia pietas

Claudia uirgine uictoria

idē

OLI. Filia pietas

stratiōe cōmoti: rē ad iudices detulerūt: & illi ad cōsules: q̄ tāre pietatis exēplo: ei p̄miū cōstituerūt: p̄cēnā remif-
sionē & matris icolumitatē. Plini. de natu. hili. vii. pietatis inqt̄ exēpla īfinita qdē toto orbe extiterē sed romā unū
cui cōparari cūcta nō possint: humilis in plābe & iō ignobilis puerpa supplici cā ī carcerē iclusa m̄re cū ipetrasset
aditū a ianitore semp̄ excussa neq̄ īferret cibi dephēsa est uberib⁹ suis alens eā quo miraculo matri salus dopata
filia pietate est ambe p̄petuis alimētis: & locus ille eidē cōsecratus est dea. C. Quincio. M. Attilio cōsulibus tēplo
pietatis extructo in illius carceris sede: ubi nūc Marcelli theatrū est: Soli. in cap. de hoīe pietatis inqt̄: documētū no-
bilis qdē in metelloꝝ domo effulsit: sed emi-
nētissimū ī plābea puerpa rep̄it̄ humilis hęc
atq̄ iō famāe obscurioris: cū ad patrē q̄ suppli-
cii cā claustris p̄cnalibus cōtinebat̄ egre obti-
nuisset īgressum exq̄sita prius sēpius a ianito-
ribus ne forte parēti cibū administraret: alere
eā uberibus suis dephēsa ē: q̄ res & locū factū
cōsecrauit: nā q̄ morti destinabat̄ donatus ē fi-
lia: in memoriā tāti p̄conii reseruatus & locus
dicatus suo numini pietatis sacellū fuit. Ex-
erto ubere: Nudata māmā. Vir. Exerte cigula
māmā. O ignoscite foci & æterni ignes: q̄
ut diximus æternus ignis seruabat̄ a uestalib⁹
in tēplo deæ Vestæ: ut a Numa Pō. fuerat īsti-
tutū. Ad necessariū urb̄is locū. Carcerē dicitur
urbi magis necessariū q̄ honestū ubi seruēt̄ no-
cētes. Nulla. n. acerbitate fortūa: nā & si fortu-
na in sordida cōditione multos nasci uoluerit
uirtus tamē si q̄ fuerit in his: nulla debet sordi-
tate uilescere aut sua laude & p̄mio carere qn̄
ēt eo maius illis debet̄ p̄cium: quo difficilius
emererit. Triuuiro: Erāt triuuiiri iudices ca-
pitales: q̄ de nocētibus supplicia sumebāt: & in
carcere more maiore: hos Venetiis domios no-
cturnos appellant. Quo nō penetrat: Laudat
uim pietatis: q̄ iuenerit noua qdā unde se ostē-
dere & patefacere uoluerit: sicut de filia de qua
qd̄ magis inauditū dici pōt q̄ filiā lac matri p̄-
bere cum ecōtra fieri solet. Nisi diligere: Nā
cum habebāt esse a parentibus filii lex iubet ut
eos ament & obseruent.

OLI.
Filiae
pietas
erga
patrē
dāna-
tum

Dem p̄dicatū: Quid dixi de hac pu-
ella q̄ matrē lacte nutriuit nōne hoc
idem p̄dicat̄ de alia q̄ patrē suū dā-
natū Cymōa noīe eodē cibi genere
& mō nutriuit & ita sensim trāsit ad externa:
hūc aut̄ errorē hīc manasse arbitror q̄ discre-
pent iter se auctores: ut Plī. Soli. Patrē a filia
nutritū fuisse dicāt: qm̄ duas fuisse dicit Vale.
eodē pietatis genere usas: ut altera patrē senē:
altera matrē: utrūq̄ dānatū lacte nutrierint. Cymona: Virg. grēcū: sed nō eā q̄ carcerē sponte subiuit ut Milcia-
des eius pater sepulturā mādaret: de quo in sequēti exemplo dicitur est. Herent & stupēt: Si quis iquit uide-
ret p̄cturā filii senem patrē uberibus lactātis atq̄ illum tanq̄ aluum a filia collo pendētem p̄ admiratiōe stu-
pesceret q̄ amodo. Liniamētis. Quia ex liniamētis p̄ctura cōsistit. Quid necesse est: Vt cōditionē antiqui ca-
sus p̄sentis spectaculi admiratione remouet cum litteris tradita esse uideant homines.

Ec te qdē Cymō: p̄ p̄re uicula subiit: hic Milciades filius (ut ī ca. de īgratitudīe dixi) duro admodū
initio usus ē adolēscētia: nā cū p̄ eius litē æstimatā populo solueri nō potuisset ob eāq̄ cām uiculis pu-
blicis decessisset. Cymō eadē custodia tenebat̄ ut p̄ sepulturā mādaret: neq̄ legibus atheniēsiū emit-
ti poterat nisi pecuniā q̄ pater multatus erat soluisset: quā callias qdā nō tā generosus q̄ pecuniosus p̄
eo soluit: ipetrato sororis eius Helpinaces m̄rimonio: Milciades aut̄ dānatus ē hac de cā: post Artaphernem & da-
thim regis p̄fectos Milciades auspicio: terra mariq̄ uictos: classem septuagita nauū eidē dederūt: ut īfulas q̄ īsu-
lāe barbaros iuuerāt bello p̄seq̄ret: quo īperio plerasq̄ ad officiū redire coegit: nōnullas ui expugnauit. Ex his Pha-
ron īfulā: hāc tūc opibus elatā: cū oratiōe recōciliare nō posset: copias e nauib⁹ eduxit: urbē opibus clausit: oīq̄ cō-
meatu priuauit: deīde uineis ac testudibus cōstitutis p̄pius muris accessit: cū iā in eo eēt ut oppido potiret: p̄cul-
incōtinētī: lucus q̄ ex īsula cōspiciebat̄: nescio quo casu nocturno tpe icēsus ē: cuius flāma ut ab oppidanis & oppu-
gnatoribus ē uisa: utriq̄ uenit ī opinionē signū A classariis regis datū quo factū ē: ut pharii a deditiōe deterreret:

dit: existimās futurū ut iedia cōsumeret. Quum at̄ iā
dies plariq̄ itercederēt secū ipse q̄rens qd̄ nā eēt q̄ tā
diu sustētaret̄ curiosius obseruata filia aiaduertit illā
exerto ubere famē m̄ris lactis sui subsidio laxiētē q̄ tā
admirabilis spectaculi nouitas ab ip̄so ad triuuiros: a
triuuiro. ad p̄torē: a p̄torē ad cōsiliū iudicū plata remis-
sionē p̄cēnē mulieri ipetrauit. Quo non penetrat aut
qd̄ nō excogitat pietas: q̄ in carcere seruādā genitricis
nouā rōnē iuenit. Quid. n. tā iusitatū qd̄ tā iauditū q̄
matrē uberibus natae alitā putarit aliq̄s hoc cōtra rez̄
naturā factū nisi diligere parētes priā naturā lex eēt.

Re Pietate filia erga Patrem.

Dem p̄dicatū de pietate eius existimet̄ q̄ pa-
trē suū Cymona cōsimili fortuna affectū pa-
riq̄ custodia traditū iā ultie senectutis uelut
īfantē p̄ctori suo admotū aluit. Hæret stupēt hoīum
oculi quū huius facti p̄ctā imaginē uidēt: casusq̄ an-
tiq̄ cōditionē p̄sentis spectaculi admiratiōe renouāt in
illis mutis mēbroꝝ liniamētis uiua ac spirātia corpora
itueri credētes: q̄ necesse ē: aio quoq̄ euenire aliq̄to ef-
ficatiore p̄ctura l̄raḡ uetera p̄ recētibus admōitos re-
cordari. De Cymone erga Patrem.

Ec te qdē Cymō filētio inuoluā: q̄ p̄ri tuo se-
pulturā uolūtariis uiculis emere nō dubita-
sti. Nā & si maxio tibi postea: & ciui: & duci
euadere cōtingit: plus tamē aliq̄to laudis ī carcere q̄ in
curia assecutus es. Cæterā. n. uirtutes admiratiōis tātū
modo multū: pietas ēt amoris plurimum meret̄.

& Milciades timens ne classis regia aduētare incēsis opibus q̄ statuerat cū totidē nauibus ad q̄ erat p̄fectus athe- nas magna cū offēsiōe ciuiū suoz̄ rediret: accusatus ē ergo p̄ditōis q̄ cū Phaḡ expugnare posset: a rege corru- ptus ifectis rebus recessisset eo tpe eger erat uulneribus q̄ i oppugnādo oppido acceperat: itaq̄ quonā ipse p̄ se di- cere nō posset: uerba fecit frater eius Sagoras cā cognita capite absolutus: pecunia multatus ē: eaq̄ lis q̄nq̄gita ta- lentis aestimata ē q̄tus in classe sumptus factus erat: hāc pecuniā q̄ in p̄sentia soluere nō posset in uincula publica cōiectus ē: ibiq̄ die suū obiit sup̄mū. Iustinus tamē dicit illū peculatus fuisse dānatū. Cymon inq̄ milciadē patrē

De q̄busdā fratribus in Hispania natis.

Mos quoq̄ fratres memoria cōplectar: quoz̄ aius origie fuit nobilior. Siq̄dē admodū hu- miles in Hispania nati p̄ parentū alimentis spiritū erogando specioso exitu uitæ inclaruistis. duo- decim enim milia nummum q̄ post mortem uestram his darent̄ a Patietis filiis pacti estis: ut eoz̄ patris in- terfectorem Epastum gentis suæ tyrannū occideretis: nec ausi solū in signe facinus estis: sed et strenuo ac for- ti exitu claruistis. Eisdē. n. māib⁹ Patietis ultionē: Epa- sti p̄cā: genitoribus nutrimenta: uobis gloriosa fata peperistis. Itaq̄ tumulis: et nūc uiuistis q̄ parētū sene- ctutem tueri: q̄ uestram expectare satius esse duxistis.

De Cleobi & Byt oē fr̄ibus Amphinomo & Anapia.

Notiora sunt fratrum paria Cleobis & Byton: Amphinomus & Anapias: illi q̄ ad sacra Iu- nonis peragenda matrem uexerint. ii quod patrem & matrem hūeris per medios ignes ætnæ por- tauerūt: sed neutris pro spiritu parentum expirare p̄- positum fuit. Nec ego arguam detractō laudem aut ætnæi montis gloriam inuoluerim: uerum obscuriori propter ignorantiam pietati notitiæ lumen admoueo.

De Scythis.

Sicut Scythis etiā libenter pietatis testimoniū reddo. Dario. n. totis regni sui uiribus in eo- rū regionibus subinde impetū facienti pau- latim cedentes ad ultimas iā solitudines peruenerant:

pedibus iret: sed curru ueheret: sed cū absumptus graui pestilentia iumentis uehi nō posset: hi filiū m̄ris pietate & religiōe pariter moti collū subiecere iugo: & matrē ad tēplū ceruice traxerūt: illa deīde peractis sacrificiis petiit a Iunone: ut filiis daret q̄ optimū eēt: quādoq̄ tāta usi essent humanitate & pietate: illi ergo postero die inuenti sunt mortui: & creditū est mortē optimū bonū esse. reliq̄ uero. si Amphinomi & Anapiæ cū eēt in Sicilia & ue- hemētiorē flāmā ætna mōs forte q̄ dā effudisset: ut uicina loca corripere igne: & cū aliter euadere non possent nisi p̄ incēdia trāsiret: erāt q̄dē de parēte solliciti quē comitem secū habebāt tandē illum humeris susceperunt: & per medios ignes traiecerunt: de quibus Solinus ita refert inter catinam & Syracusas: certū est de illustriū fratrum memoria: quoz̄ nomina sibi diuersæ partes adoptant: sic catinenses audiamus Anapius fuit & amphinomus: si quod malunt Syracusæ Emantiā putabimus & oritonē catinēsis cū regio causam dedit facto in quā se cum icen- dia ætnæ ptulissent iuuenes duo sublato parente euexerunt inter flammans illesi ignibus horū memoriam ita posteritas uenerata est: ut sepulchri locus nominaret̄ cāpus pioz̄. Notiora: hāc duo fratrum paria: de qui- bus dicturus sum notoria quidem sunt: sed superiora longe laudabiliora. Nec ego arguam. Quāuis superius exē- plum clarius esse dixerim: tamen non diminuo laudem græcorum: nam cleobis & bion argui fuere.

De iis fratribus extat elegantissimum Claudiani carmen. id quia uulgatum longumq̄ est non adiecimus.

Sicut Scythis: Scythiæ populi septentrionales: de quibus multa Iustinus eleganter scripsit. nam gen- tem illam dicit omnium antiquissimam nulla libidinum cupiditate uexatam: quippe quæ aurum & argentum non minus aspernatur q̄ alii concupiscunt. non domos illis nec certas sedes esse per incul- tas solitudines: cum armētis & gregibus quibus se suosq̄ alunt semper uagari plaustrisq̄ uehi. apud

ob crimen peculatus in carcerē coniectū ibiq̄ defunctū translatis in se uinculis ad sepulturā redemit. Cæteræ uirtutes. Reliquæ uirtutes laudū cum admiratione: pietas uero non solū admirationem sed amorem quoq̄ meretur.

Mos quoq̄ fratres. Duo q̄dē fratres patrē habebāt senē & extrema la- borātē inopia. forte accidit ut epa- stus tyrannus hispaniæ patietē quē- dā hispanū iniuste occiderit: filii ergo huius patietis iniustā p̄ris mortē ægre ferētes ultio- nē q̄rebāt: cōuenerūt igif cū adolescētib⁹ istis in. xii. nummū si epastū tyrannū occiderēt: illi cōditionē acceperūt hac lege ut pecuniā patri suo extrema inopia laboranti: post peractum opus redderēt. q̄ etiā factū est: nā & Tyrannū occiderunt & patrē inopia liberarunt: & q̄ pe- cuniā exhibuerūt iniustā patris mortē uindi- carunt. & hoc mō duplex pietas fuisse dephē- ditur. Quoz̄ animus nobilior. Quia hispa- ni erāt humili genere nati & adeo obscuri ut eoz̄ nomina sint oībus ignota. Erogādo spi- ritū. Quia id fieri non poterat sine discrimine uitæ. Erogando. Exhibendo. trahēdo. In- claruistis. Valde claruistis. nā in auget hoc lo- co. Nummū. Pro nummorū. Patietis. No- men proprium est uiri qui a Tyranno crude- liter & iniuste fuerat occisus. Epastum. No- men illius Tyranni in quem coniuurarunt.

Notiora sunt fratrum. Duo exem- pla cōiuncte dicit p̄ cōparationē. ut ostēdat superius exēplū multo maioris fuisse laudis q̄ hoc: nā illi se planæ mortuos sciebāt. hi uero non eo p̄- posito fuere: exēpla at̄ eiusmodi sunt. Cleobis & Bython matrē habuere Iunonis sacerdotē. mos at̄ erat ut extra urbē ad ei⁹ tēplū q̄d. xxx. stadiis ut q̄dā dicūt inde distabat: sacerdos nō

OLI.
Filiogē
pietas
in pa-
rentes

OLI.

Cleo-
bis &
By-
thon

THE-
OLI.

Do/
ctrina
quid
pset

quos nullum scelus furto grauius laneum usum ignorant: ferinis tantum pellibus utentes fortissimos viros eos esse constat, qui alienas gētes sapius subegerunt: ipsi uero perpetuo ab alieno imperio uel intacti uel inuicti manserunt, de quibus Herodotus multo plura, sed illud in primis memoria dignum quod cum cambises persarum rex illis bellum inferre cuperet id prius consilio facere uoluit, itaque legatos tanquam exploratores cum muneribus misit, munera uero fuerunt: arcus: sagittae: uasculum uini: panes: & aureum monile introducti: cum legationem exposuissent & munera obrulissent: & rex scytharum arcum primo intendi iussisset: in partes fregit qui tendebat: panes deinde cum gustasset quaesuit ex eis quod cibi genus esset qui

cum respondissent quo comiter oēs uescerent: e terrarum nasci: interrogauit quot annos uitam producerent: responderunt ad octogesimum paucos: ad centesimum nullos uel certe rarissimos: tū ille non mirum est inquit: nam eo genere alimēti uescunt homines uestri: ut mirum uideatur eos posse tam longe uitam producere, deinde cum uinum gustasset mirifice probauit, idque temperamentum alterius cibi esse dixit: ubi uero monile uidit: minas inquit mihi catenas: & quia ferrum non habet scythae: sed ex auro oīa fabricabant: duxit eos ad carcerem ubi catenae erant cum colariis: quae ad similitudinem moniliū sunt: quod ad cibum pertinet: duxit eos ad mensam solis: erat autem mensa solis ubi carnes semper coctae & lac appositum erat, ut qui cum uellet ibi uitam sustentaret: solis appellat quia solem unicum deum esse credunt: & die reparata dicunt quod nocte consumptum fuerit quam cum legati uidissent: tū rex melioribus inquit uescimur cibus: quod ad centum & uiginti annos facile peruenimus: deinde arcum unum e suis eius tradidit iussit quem ad cambisem regem deferrent: ac suis uerbis nunciarent: ut cum arcum tendere posset & sagittam emitteret: tū demum sibi bellum inferret. Cambises: ubi ea audiuit quae legati renuntiauerunt: & arcum intendere coepit: cum nec ipse nec quisquam

suorum flectere aut intendere posset: cognitio hinc scytharum uiribus omne inferendi belli consilium deposuit, quod uero ad hunc locum pertinet: scythae praeter caetera illud diligentissime seruant: ut sepulchra parentum quae uoluerunt habere communia intacta inuiolataque permaneant, quae non minus uenerantur quam sacra deorum, cum igitur Darius armatis septingentis milibus hominum aduersus scythas duxisset exercitum, illi autem se in loca turrita recepissent, legatos misit Darius qui nunciarent, ut sibi pugnandi copiam facerent: illi responderunt non facturos nisi necessitate compulsos necessitatem autem intelligebant si ad uiolanda parentum sepulchra uenissent: tunc intellecturum Dariū an sciret audirentque scythae cum hoste pugnare. Darius igitur eo duxit exercitum: quod ubi senserunt scythae tanto impetu irruerunt in hostes: ut caesis amplius octoginta milibus hostium Darius trepidus domum refugerit. Sicut scythis: ita pietati lumen admoneo sicut scythis libenter pietatis testimonium reddo. Quo quidem dicto tam pio: hoc inquit tam pio responso Scythae: tam & si barbari & crudelissimi esse dicantur: se tamen piissimos & humanissimos significauerunt. Optima rerum, nam inquit docet sine ullis litterarum studiis colere pietatem. Quod igitur do: quando quidem igitur natura nos instituit sine ullis praecipis colere pietatem doctrina non meliora: sed exornantiora facit ingenia nostra. Optima re, natura naturas est. Quando quidem: nam Plato uult una cum hominibus nasci uirtutem. Solida uirtus: naturalis pietas.

OLI,

Atys
croesi
filius

Lla nimirum: Duo fuerunt Croesi ludorum regis filii quorum alter nulla arte custodiri potuit quin ferro necaretur: ut ostendimus in capitulo de somniis, alter natus elinguis diuque mutus educatus: ut timoris paternae necis uocalis quasit, captis enim sardibus a Tyro cum ab eo edictum esset: ne quis Croesum occideret & forte quidam ignarus stricto ense in caedem eius irrueret: filius nomine Atys: qui ad id tempus ut dixi mutus extiterat: ubi uidit periculum patris in hunc modum clamauit: *ὄψωπτε μὴκτενε τον κροισον*: o homo ne interficias Croesum: & ita liberatus est ab instanti morte pater: quae alii aliter tradant: ut Solinus in eadem homine, cum inquit olympiade octaua & quadragesima uictor Cyrus intrasset sardis Asiae oppidum ubi tunc Croesus latebat Atys filius regis mutus ad id usque temporis in uocem eripuit ut timoris exclamasse enim dicitur parce patri meo cyre: & te hominem uel casibus nostris disce, dicit Croesus apollinem consuluisse de filio: futurus ne unquam uocalis esset: cui sic apollo respondit: o Croese demens genere Lydius multorum rex ne uelis in regia domo uocem audire clamantis filii, hoc enim multo melius est ipsum sine uoce esse: nam loquetur in die quod tibi erit infelix. Aul. Gel. lib. v. capi. viii. huius rei meminit: & utitur auctoritate Herodoti, Captis a Cyro sardibus: De expugnatione huius urbis: Frontinus libro quarto capitulo octauo: sic breuiter Cyrus rex persarum incluso sardibus Croeso: qua praeceptus motus nullum aditum praebat: ad menia malos exequantem altitudinem iugi subtextit

interrogati deinde ab eo per legatos quem fugiendi finem aut quod initium pugnandi facturi essent: responderunt se nec urbes ullas: nec agros cultos per quibus dimicarent habere. Caeterum quum ad parentum suorum monimenta uenissent: sciturum quemadmodum scythae praeliari solerent quod quidem uno tam pio dicto immans: & barbara gens ab omni se feritatis crimine redemit. Prima igitur & optima rerum natura pietatis est magistra quam nullo uocis ministerio nullo usu litterarum indiget: propriis ac tacitis uiribus caritatem parentum liberorum pectoribus infundit, quod ergo doctrina perficitur: ut politiora sed non ut meliora fiat ingenia: quoniam quidem solida uirtus nascitur magis quam fingitur. Quis, n. plaustris uagos & siluarum latebris corpora sua tegentes in modumque ferarum laniantu pecudum: uiuentes sic dario respondere docuit.

De filio Croesi regis.

Lla nimirum quae etiam Croesi filium a loquendi usu defectum ad protegendam patris incolumitatem ministerio uocis instruxit, captis enim a

qbus simulachra hoium armata p̄fici habitus imposuerat noctuq; eos mōti admouit: tū priā luce ex altera parte muros aggressus ē: ubi orta iā sole simulachra illa armatoq; referētia habitū refulserūt. Oppidāi captā urbē a tergo credētes & ob hoc ī fugā dilapsi uictoriā hostibus cōcesserūt. Captis sardibus: Sardis tm̄ pluraliter declinat: & accusatiuū & uocatiuū ī is mittit: ut uult Priscili. vii. uñ dixit Soli. cū itraisset sardis & fuit oppidū asiā: & regia Croesi lidog; regis: unde Hor. in. x. epistola. Quid cōcina famos. qd Croesi regia sardis. Defectū. priuatū. Nimirū: certe & cū superiori referē hoc mō. si q; docuit sic scytas respōdere illa nimirum. Quid denegasset. si eloquium.

Cyro Sardibus quū unus e nūcro persar; ignarus uiri in cadē eius cōcitato impetu ferret uelut oblitus quid sibi nascenti natura denegasset ne Croesum regem occideret proclamando: pene iam impressum mucronē iugulo reuocauit. ita qui ad id tempus mutus sibi uixerat: saluti parentis uocalis factus est.

De quodā iuuenē dicto Plutone.

E Adē caritas italico bello Pinēsem iuuenē cui Plutōi erat cognomē tāto ai corpisq; robore armauit: ut quū obsessā urbis suā claustris p̄sideret: & Romāus īperator p̄rem eius captiuū in cōspectu ipsi cōstitutū districtis militū gladiis circūdedisset occisur; se minitās nisi irruptionis suā iter p̄buisset: solus e manibus senē rapuerit: duplici pietate memorandus: q; & p̄ris seruator nec patriā fuit proditor.

De Pietate erga fratres. Cap. V.

Hanc caritatē pximus fraternā beniuolētiā gradus excipit: nā ut merito primū amoris uinculū ducit plurima & maxia beneficia accepisse: Ita proximum iudicari debet simul accepisse. quā copiosā. n. suauitatis illa recordatio est in eodē domicilio ante q̄ nasceret habitauit in iisdem incunabulis infantia tpa peregi eosdē appellauit parētes eadē p me uota excubuerūt: parem ex maior; imaginibus gloriā traxi: cara ē uxor: dulces liberi: iocūdi amici accepti affines: sed postea cognitis nulla beniuolētia accedere debet: q̄ priorē exhauriat.

De Scipione Africano.

A Tq; hęc Scipiōe Africāo teste loquor q̄ tā & si arctissima familiaritate Lælio uinctus erat attamen senatū supplex orauit. Ne puincia fors. L. fri suo erepta ad eū trāfferet legatūq; se. L. Sci

replane uidebat quod ubi sensit Scipio fratris pietate motus ab eo deprecatus est illā ignominia. nā & in senatu fratrem laudauit uig; fortē & sapientem. & cum illo se itug; legatū in prouinciā ultro professus est: qua uoce omnē patrum dubitationem de fratre & demādandā prouinciā cunctationem excussit: nam frequenti senatu decretum est. ut L. Scipio in graciā aduersus Etholos: deinde in asiā aduersus Antiochum cum Scipione fratre trāfret: quem Hannibali uicto & pro antiocho in acie dimicanti uictorem opponeret. quis igitur. P. Scipionis pietatem non iure miret: q̄ non solum a prima adolescentia Cornelio patri: ut supra diximus sed deinde quoq; L. fratri id ætatis hisq; rebus egregiā præstitit: & q̄ erat Aphricanus & maior natu: & q̄ hannibalem uicerat: q̄ de penis triūphauerat: q̄ omnes suā ætatis imperatores belli gloria & uirtute anteibat: imperio ramen minoris natu se sponte submitit: ut is in honore obtinendā puincia gratiose collegā p̄ferret: ex quo bello frater ipsius cōsilio & operausus maximā gloriā in patriā reportauit. Arcta familiaritate: Adeo ut inter pauca illa amicog; paria q̄ tantopere admiratur antiquitas Scipionē & Lælium Cicero dicat esse connumerandos. Sors: scilicet asiā prouinciā

Adem caritas. Hoc fuit Italico bello hoc est sociali cuius originē diximus. Itaq; aduersus latinos missi sunt Pompeius Stra. & sylla duces quoq; legatus Mamercus erat q̄ uicit Italicos cū syllone popedio eog; duce: sed cū obsideret Pinna oppidū nec expugnari posset Romāus imperator pinnesem captiuū puleonis p̄rem q̄ portis p̄sidebat in filii cōspectū adduci iussit minitatusq; ē ni hostes referatis portis intramitteret patrē occisur; filius incertus qd ageret: p̄ri ne an patriā magis consuleret: deniq; desperatione quædam ductus in hostes q̄ patrem uinctum tenebant impetū fecit: eos dissipauit: patrem liberauit: & patriā caritatem seruauit. Districtis: Nudatis.

Hanc pietatē: dicturus de pietate erga fratres eam multis rōnibus laudat. Hanc pietatē. si filioq; in parētes. Proximus: Secundus: nā prius pietatis gradus ē filioq; in parētes. Scdus fratru īter se. Tertius parētū ī filios: de quo paulopost dicturus ē. Beneficia: primū esse a parētib; hēmus. deīde uictū & uestitū. Ita pxi. Ita fratres existiare debēt ea simul accepisse. In eodē do. In quos. & frater hoc ē in uētre matris. Imaginibus. Quia eedē imagines me clarū fecere. Cara est uxor: Per cōparationē ostendit fraternā caritatē maximā esse. Priorē. si fraternā. Exhauriat: Euacuet: prior caritas extingui non debet alta superueniente.

Tq; hęc teste Scipiōe. Hannibal de uictis carthaginēsisibus cū ad rupti fœderis poenas deposceret a Rōanis ad Antiochū regē cōfugit. & illū ad inferēdū Romāis bellū induxit. ut diximus quo tpe cōsules erāt. L. Scipio & C. Leli; quoq; uterq; prouinciā asiā sibi decerni uehemēter exoptabāt cuius gratia: nō parua inter eos uidebat futura cōtētio: sed res ad arbitriū senatus reiecta fuit: quæ studia patrum erexit: senatoresq; dubios: reddidit de tantis uiris iudicia facturos: uerum tamē apud patres maior Lælii grā: maiorq; erat existimatio: & p̄pterea senatus ad eū inclinare negociūq; defer

Sardis oppidum

OLI. Pluto nis caritas ī parētē

OLI.

OLI.

Scipionis Africa ni pietas erga fratrem

cōtra regē antiochū, & Maior natu: Aphricanus, & Minori, Asiatico, & Laudis inopi, & fratri, & Nōdū asiatico, Quia nondū debellauerat asiam, & Alterū: scilicet cognomen aphricani ex aphrica domita, & Alterum dedit, s. asiatici: quia eius consilio & intercessione asia deuicta est, & Maior: Quia maior erat minister q̄ frater cum imperio,

OLI,
M. Fa/
bius
sūma i
fratrē
chari/
tate
usus

Arcus uero Fabius, Liuius ab urbe cōdita cū, M. Fabius cōsul aduersus ethruscos q̄ tūc agros Ro, iua/
ferāt: duxisset exercitū & p̄sertim cōtra ueientes & ianiculos eos ingēti p̄lio cū magna eorū strage su/
perauit: sed nō fuit Ro, incruēta uictoria: nā multi ex clarissimis uiris in ea pugna ceciderūt: iter quos
alter cōsul & Qu, Fabi⁹ cōsul fra

THE,

OLI,
Tibe/
rii cæ/
saris
erga
Drusū
fratrē
amor

oc exēplo: germāia debellata erat a Druso Tyberii Neronis fratre q̄ germanicus dictus ē: q̄ paulopost equo sup cruce eius delapso trigesi/
mo die uitā cū morte cōmutauit, Nero q̄ tict/
nū ad uisendos parētes liuiā & octauū uene/
rat & modo ligurū uictor e puincia redierat:

a fratre grauer laborate p̄ nūcios accitus: ad eū tāta celeritate puenit: ut uix credi possit: nā breuissimo t̄pis spacio: utpote die ac nocte du cēta milia passuū alpes rhenumq̄ trāsgressus uno tātū comite locoḡ perito cōfecisse dī: qui cū extinctū fratrē inuenisset: corpus eius Ro mā uehi curauit: & in tumulo, C. Cæsaris sepultus est: in cuius funere laudes ab Augusto Cæsari⁹ uitrice amplissimæ datæ s̄t, Plin. vii. natu, histo, nuper inqt Fonteio & Vispano cōsu, annos nouē genitū pueḡ a meridie ad uesperū septuagintaq̄ milia passuū cucurrisset: cuius rei admiratio ita demū solida pueniret siq̄ cogitet nocte ac die lōgissimū iter uehicularibus tribus Tyberii Neronē emēsū festi nātē ad Drusum fratrē egrotātē in germania in ea fuerūt ducēta milia passuū: de puero Solinus aliter tradit, cōfecisse tātū quadragintaq̄ milia passuū q̄ uidet uerisimilius, Suetonius i uita Tyberii: Tyberius inqt Drusum fratrē i germāia amisit: cuius corpus pedibus toto itinere p̄gradiēs Romā usq̄ puexit, Liui, lib. vlti, Drusus ex fractura equo sup cruce eius collapsus, xxx. die q̄ id acciderat mortuus ē, corpus a Nerōe fratre q̄ nūcio ualitudinis euocatus rapti acurrerat Romā reuectū & i, C. Iulii tumulo cōditū: laudatus a Cæsare Augusto uitrice: & supremis illius funeribus plures honores dedit, & Claudia prius, Nā utrūq̄ genus a Claudia gēte trahebāt: paternū a Tyberio Nerōe, maternū ab Appio pulchro: q̄ ambo Cæci Appii filii fuerūt teste Suetonio: ergo cū Liuiā Drusulinā Neronis & Drusi matrē Augustus Cæsar duxisset uxore & eius precibus sibi Drusum & Tyberium adoptasset in gentem Iuliam per adoptionem uenerunt, sed prius de gente Claudia nati ex Tyberio Nerone Appii Claudii Cæci filio: & ex Liuiā Appii pulchri filia, & Vt cū Ticini Fluminis: qui præterlabitur papiam nascitur ex lacu latio: teste Strabone in fine quarti libri, & Graui & periculosa, Quia super cruce eius ut diximus delapsus fuerat equus, & Fluctuare: in dubio esse, & Ducētis milibus, In die & nocte ut quidam uolunt tantū itineris confecisse uidet prope incredibile, & Modo deuictā, pauloante deuicta barbaries erat a Romāis: ergo adhuc illis erat infensa & inuisa, & Duce: scilicet itineris, & Periculo: Quia barbariem modo uictam transit more suo: Tyberio adulatur Valerius cum dicat: q̄ numen pietatis celestesq̄ omnes & Iuppiter omnipotens ille semper in hoc labore affuissent: eumq̄ incolumen cōseruassent: ut esset qui Romanum imperium pie sancteq̄ regeret, & Defectum: destitutum, & Pietatis numen: Cuius officio fungebatur

Drusi
mors

pioni in Asiā iturum promisit: & maior natu minori: & fortissimus & belli gloria excellens laudis inopi: & quod super omnia est nondum asiatico iā aphricanus, itaq̄ clarissimorū cognominum alterum sumpsit: alterum dedit, triumphiq̄ prætextā huius cepit illius tradidit ministerio maior aliquanto q̄ frater imperio.

De Marco Fabio cōsule erga fratrē.

Arcus uero Fabius cōsul iclyta pugna ethruscis & ueientibus supatis delatum sibi summo senatus populiq̄ studio triumphū ducere nō sustinuit: q̄a eo prælio, Q. Fabius frater eius cōsularis fortissime dimicās occiderat: q̄tam in eo pectore pietatē fraternæ caritatis habitasse existimemus pp̄ quā tātus amplissimi honoris fulgor extingui potuit.

De Tiberio Cæsare.

oc exemplo uetustas illo sæculum nostrum ornatum est: cui contigit fraternum iugum Claudia prius nūc & iulia gētis intueri decus, tātū, n. amorē princeps parentisq̄ noster insitum animo fratris Drusi habuit: ut cum Ticini quo uictor hostium ad cōplectendos parētes uenerat graui illum & piculosa ualitudine in germāia fluctuare cognouisset: p̄tinus inde metu attonitus erūperet, iter quoq̄ q̄ rapidū & p̄ceps uelut uno spiritu corripuerit: eo patet q̄ alpes rhenūq̄ trāsgressus die ac nocte mutato subinde equo ducētis milibus passuū p̄ mō deuictā barbariam Autabagio duce solo comite cōtentus euasit: sed eū tunc maximo labore & periculo implicatū mortaliūq̄ frequētia defectū sanctissimū pietatis numē & dii fautores eximiarū uirtutum & fidissimus Romani imperii custos Iuppiter cōitatus est, Drusus quoq̄ q̄q̄

oc exemplo uetustas illo sæculum nostrum ornatum est: cui contigit fraternum iugum Claudia prius nūc & iulia gētis intueri decus, tātū, n. amorē princeps parentisq̄ noster insitum animo fratris Drusi habuit: ut cum Ticini quo uictor hostium ad cōplectendos parētes uenerat graui illum & piculosa ualitudine in germāia fluctuare cognouisset: p̄tinus inde metu attonitus erūperet, iter quoq̄ q̄ rapidū & p̄ceps uelut uno spiritu corripuerit: eo patet q̄ alpes rhenūq̄ trāsgressus die ac nocte mutato subinde equo ducētis milibus passuū p̄ mō deuictā barbariam Autabagio duce solo comite cōtentus euasit: sed eū tunc maximo labore & periculo implicatū mortaliūq̄ frequētia defectū sanctissimū pietatis numē & dii fautores eximiarū uirtutum & fidissimus Romani imperii custos Iuppiter cōitatus est, Drusus quoq̄ q̄q̄

Proprio facto suo: ppinquior morti suæ q̄ fratris officio: q̄ tã diu superesse non potuit quoad fratris officium susciperet: sed ante eius aduentum expirauit. Vigore spiritus: Quia tunc cū hæc iuberet in exigua spe spiritum trahebat. His scio equidem: excusat se Valerius q̄ proximum exemplū Druso & Tyberio non conueniat, nam exemplum Drusi & Tyberii comparari posset & Pollucis & Castoris pietati, dicit ergo sequens pietatis exemplū cum Drusi Tyberiiq̄ pietate nulla in re conferri posse uidetur: cum Castoris tatum & Pollucis pietate cōparari merito possit, incongrue igitur subiungitur: sed equo ferant Drusus & Tyberius necesse est: quia non sunt præ-

fato iam suo q̄ illius officio ppior erat uigore spiritus & corporis uiribus collapsus: eo ipso tamē quo uita & mors distinguitur momento legiones cum insignibus suis fratri obuiam p̄cedere iussit: & ut imperator saluaretur p̄cepit: dextera in parte pretoriū ei statui & cōsulare & imperatorium nomē obtinere uoluit: eodēq̄ tempore & fraternæ maiestati cessit & uita excessit.

De quodā milite Cnei Pōpei.

Is scio eq̄dē nullū aliud q̄ Castoris & Pollucis specimē cōsanguineæ caritatis conueniēter adiici posse: sed oīs memoriæ clarissimis imperatoribus profecto nō erit ingrātū si militis summa erga fratrem suū pietas huic parti uoluminis adhaerit is, namq̄ in castris Cn. Pōpei stipendia peragens: quum sertorianum militē acrius sibi in aciē instātem cominus interemisset iacentēq̄ spoliaret: ut fratrem germanū esse cognouit multū ac diu cōuitio deos ob donum impiæ uictoriæ insecutus p̄pe castra trāstulit: & preciosa ueste opertum rogo imposuit: ac deinde subiecta face p̄tinus eodem gladio quo illum interemerat pectus suam transuerberauit seq̄ super corpus fratris p̄stratū comib⁹ flāmis cremādū tradidit, licebat ignorantia beneficio inocēti uiuere: sed ut sua potius pietate q̄ aliena uenia uteret comes fraternæ neci non defuit.

De Pietate erga patriam. Cap. VI.

Rectissimi sanguis uinculis pietas satifficit. Restat nunc ut priæ exhibeatur cuius maiestati: et illa q̄ deorū numibus æquat auctoritas parētū uires suas subiecit, fraternæ quoq̄ caritas æquo aīo ac libenter cædit: summa q̄dē cū rōne q̄a euerfa domo interdum reip, status manere pōt: urbis ruina penates oīum secū trahat necesse est uerum qd attinet uerbis ista cōplecti quorum tanta uis est ut aliqui salutis suæ impendio testati sint.

De Bruto primo Consule.

Brutus consul primus cum Arunte Tarqniū supbi filio regno pulsus in aciē ita cōcurrit: ut pariter illatis hastis uterq̄ mortifero uulne

tria: sed euerfa patria domus & familia stare non potest. Sanguinis uinculis, Filiorum in parentibus, & huic patriæ pietati cædit: paterna simul & fraternæ pietas. Illa quæ deorum numinibus equatur, Paterna pietas quæ adequatur diuinæ pietati: patriæ cogitur cædere, Impendio: damno.

termittendi: quāuis humilis conditionis hominis: nā & posteris grauissimum erit: & ipsis quoq̄ Druso & Tyberio imperatoribus clarissimis periocundum exemplum Castoris & Pollucis Nota est fabula q̄ alter immortalis mortale fratrem suæ immortalitatis uoluit esse participem, Vnde Virgilius si fratrem pollux alterna morte redemit. Itaq̄ reditq̄ uiam totiens quod adeo fingit: ut iquit Seruius: quia sunt duæ stellæ quarū una cadēte: altera orit,

Is namq̄: Quo tempore bella ciuilia gesta sunt inter Pompeium & Sertorium forte ita accidit ut duorū fratrum, alter Pompeiū alter seq̄retur Sertorium: eo forte animo ut alter alteri faueret in uictoria: & sic eorū conditio non omnino misera foret: sed aliter fortuna tulit: nā conferta pugna alter altere ignorās occidit, quod cū inter spoliandū cognouisset se fratrem occidisse: fortuna grauiter incusata & corpore in castra delato rogoq̄ superimpositū seipsum transiso pectore cōibus flammis cremādū iniecit, Abbreuiator lib. lxxix. L. Cornelius Cinna cum perniciosas leges proferret, pulsus urbe: a Cn. Octauiō collega cū sex triplæ imperioq̄ abrogato corruptum Appii Claudii exercitū in potestatem suam redegit: & bellū urbi intulit: accersito, C. Mario cū aliis exulibus ex aphyrica: in quo bello duo fratres: alter ex Pōpeiū exercitu: alter ex Cinnae ignorantes concurrerūt: & cū uictor mortuum spoliaret agnito fratre ingenti lamentatiōe edita rogo ei extructo ipse supra rogū se transfodit: & eodem igne consumptus est: aut ergo Valerius dissentit a Liuiō: aut ferunt exēpla similia: alter in exercitu Cinnae: alter Sertorii: aut quod melius est q̄a coniuncti fuerunt Cinna & Sertorius, ut nihil intersit: utrum Cinna dicat an Sertorium. Multū ac diu: Multum ad quantitatem: diu ad tempus referē, nam & multa in deos conuitia: & longo tēpore iactauit: possumus aliquid facere multum & nō diu: uerbi gratia, si legerem cartam unam ab ortu solis usq̄ ad occasum: diu quidem legerem: sed non multū: nam tanto spacio decē atq̄ eo plures legi possent. Licebat ignorantia: Excusat q̄ ignorās fecerit: ut fratris pietatē exaggeret.

Rectissimi sanguinis uinculis, De pietate dicturus erga patriam laudat eā per cōparationē & probat hāc ceteris p̄ferendā quia omnia inferuata patria seruant: nā euerfa familia in qua patres & filii continentur stare potest pa-

tria: sed euerfa patria domus & familia stare non potest. Sanguinis uinculis, Filiorum in parentibus, & huic patriæ pietati cædit: paterna simul & fraternæ pietas. Illa quæ deorum numinibus equatur, Paterna pietas quæ adequatur diuinæ pietati: patriæ cogitur cædere, Impendio: damno.

OLI.
Mili/
tis pie/
tas: q̄
fratrem
ignar⁹
occide/
rat

OLI.